

euskaldunon Egunkaria

• asteazkena •

1997ko urriaren 29a -- VIII. urtea -- 2.139. zenbakia -- Salneurria: 125 pta. 6 libera

♦ 'Filesa auziko' arduradunei espetxe zigorak ezarri dizkie Auzitegi Gorenak
Josep Maria Sala senadorea hiru urterako zigortu dute, eta Carlos Navarro 11 urterako → 15

politika

HBren epaiketa

Bideoetan ez dagoela indarkeriaren aldeko deirik edo mehatxurik diote perituek → 6-7

gizartea

■ Jose Maria Setien: «Herria maite duenak ezin du bakearen gaia alde batera utzi» → 9

■ Elhuyar elkarteak 25. urteurrena ospatuko du ostiralean → 11

ekonomia

■ Wall Streetek erreakzionatu eta burtsek deskalabrua eragotzi dute → 13

estatuak

■ Alain Carignonek utzi egin du Isere departamenduko presidentzia → 16

nazioartea

elkarrizketa

Isaac Velazco: «MRTAk borrokan jarraituko du Perun miseria eta zapalkuntza amaitzen ez diren bitartean» → 18

kirola

Kopa txapelketa

Reala-Burgos, Sporting-Osasuna eta Oviedo-Alaves partiduetan txartelak jokoan gaur → 19-20

kultura

■ Hendrik D. Look: «Apartekoa da Tolosako Abesbatza Lehiaketa» → 23

'Marijane kanta zani'

Marijane Minaberri idazlearen testuekin haurrentzako ikuskaria osatu dute Oskorrik eta Kukubiltxok → 24

Hitzarmen Ekonomikoa

Nafarroaren autogobernua sakondu dutela esan dute Sanzek eta Ratok

Tabakoaren eta erregaien gaineko zerga bereziak Iruñeko Gobernuak kudeatuko ditu

■ NAFARROAK eta Espainiak atzo sinatu zuten Hitzarmen Ekonomikoaren arabera, tabakoaren eta erregaien gaineko zerga bereziak jasotzea Nafarroako Gobernuaren ardura gendituko da. Nafarroan bizi ez diren herritarren zergak ere Iruñeak kude-

atuko ditu. Miguel Sanz Nafarroako lehendakaria eta Rodrigo Rato Espainiako Ekonomia ministroak Hitzarmen Ekonomikoaren eguneratzea sinatu zuten atzo Iruñean. «Konfiantzaren ondorio» izan den akordioaren arabera, Nafarroak 1.700 milioi pezeta

ordainduko dizkio Estatuari, transferitu gabeko konpetentzien ordainetan. Bi agintariek azpimarratu zuten, hitzarmena eguneratuz Nafarroaren autogobernua eta autonomia fiskal eta finantzarioan sakondu dute. → 5

Miguel Sanz Nafarroako lehendakaria eta Rodrigo Rato Espainiako Ekonomia ministroa, Kontzertu Ekonomikoaren gaurkotze agiria sinatzeko unean.

JOXE LACALLE

Defizit publikorik gabeko aurrekontuak onartu ditu Eusko Jaurlaritzak

EAEk 736.000 milioi pezeta izango ditu 1998rako

■ DEFIZIT publikoa BPGren %0,02koa izatea da Eusko Jaurlaritzak datorren urterako onartu dituen aurrekontuen helburu nagusia. Juan Jose Ibarretxe lehendakariordeak atzo Legebiltzarrean azaldu zuenez, «ardura handiz egindako aurrekontuak» prestatu dituzte, zorpetzea eta defizita kontrolatu nahian. «Daukaguna gastatu behar dugu, ez gehiago, eta ondo gastatu, gainera», esan zuen Ibarretxek. → 4

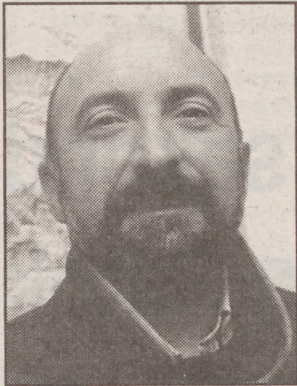

h a r i a r i t i r a k a

ALFREDO ORAA

Argantzungo alkatea

«Herriarren iritzia errespetatzean dago muina»

EAEko eta Gaztela-Leongo ordezkariek berriro bildu dira Trebiñori buruz hitz egiteko. Bileraren ondorioetako bat Trebiño eta Argantzungo alkateei gatazkari buruz euren iritzia eskatzea da.

■ Valladolideko bileraren ondorioz esan direnak irakurri eta entzun ondoren, zein da zure iritzia?

Bilera aurrerapauso handia izan da nire ustez. Lehenengo aldiz udalak kontuan hartuko gaitu eta negoziatzen ari diren komisiotik lekua izango dugu; beraz, garrantzitsuak dira azken akordioak. Orain arte indarraren eta inposaketaren bidea erabili da gure aferra konpontzeko, badiudi elkarriketaren bidezidorra landuko dela hemendik aurrera. Guk beti aldarrikatu dugu erabakiguneetan egon nahi dugula eta erabakiak ezin direla Madrilen edo beste edonon hartu gu kontuan izan gabe.

■ Trebiñoko gainontzeko alkateak zure iritzia berekoak al dira?

Herriarrek zer pentsatzen duten jakitea onuragarria eta guztiz demokratikoa da. Alkateak ezin die herriarrei esku bide hori ukatu. Horrez gain, Gaztela eta Leongo estatutuak herriarrei ematen die erabakitzeko ahalmena.

■ Akordioaren arabera alkateei iritzia eskatuko zaizue. Zein izango da zure erantzuna Trebiñoren etorkizunaz?

Nire iritzia erreferendumaren aldekoa da. Trebiñoko arazoa aurre egiteko herriarren iritzia baino ez du balio. Hor dago gakoa eta muina. Izango da Gaztelan geratzearen aldekorik ere, baina gehiengoaren iritzia jakiteko eta errespetatzeko erreferenduma da irtenbide bakarra.

Jose Luis Aizpuru

DONOSTIA

Lareoko konplejo hoteleroa, egin behar ez denaren eredua

Euskal Herriko administrazio desberdinak naturguneak legez babesten hasi zirenetik ekologistok kritiko agertu gara aukeratu duten politikarekin, sarriegi balio naturalak babestera baino gehiago naturguneok ikuspuntu turistiko-errekreatibotik neurritz gain erabiltzera bideratu baita. Azken urteotan behin baino gehiagotan azaldu dugu gure kezka Natur Parke, Biotopo Babestu eta antzeko izendapenak ez ote diren etiketa huts, teoriar babestu behar diren natur balioen kaltetan doazen erreklamazio publikitarioak, zeren eta publikitate honen haritik eta sortzen diren azpiegituren haritik izugarri handitu ohi baita bisitari kopurua. Eta, jakina, honek ezin die inolaz ere onik ekarri babesa behar duten naturguneak.

Orain arte adierazitako guztia paradigma edo eredua Lareoko urtegi ondoko pagadian, Arariako Natur Parkean, eraiki nahi den konplejo hoteleroa da. Parkeari zor zaion babesaren ikuspuntutik begiratuta, ulertezina da aukeratu den kokapena, are ulertezinago kontuan izanik Aralar parke izendatzera eramane zuen arrazoirik garrantzitsuenetakoa ur baliabideak babestu beharra izan zela. Mendizerrako ura, oro har, babestu beharra, baina baita, zehatz-mehatz eta bereziki, Lareo ingurukoa ere. Konplejo hoteleroaren bultzatzaileek, ordea, ez dute horrelakorik kontuan hartu. Eta hau harrigarria ez ezik larria ere iruditzen zaigu, batez ere bultzatzaileen artean erakunde politikoak direla ikusita.

Bultzatzaileak proiektu honen ingurugiro inpaktoa zuzitzen saiatzen badira ere -Ataungo alkatea joan zen igandean egunkari honetan bertan argitaraturiko adierazpenetan saiatu zen bezala-, itsuenak ere ikus dezake konplejoaren ingurugiro inpaktoa izugarria dela, ezinbestez. Berrogei bungalow, pizina, frontoi, aparkaleku eta aurreikusitako gainerrakoz zerbitzuak eraikitzeak nahiz hara doan pista handitu eta errepide bihurtzeko ehundaka pago eta gorosti bota beharko dira. Kontuan izan behar da pagadi hau, bere egoera ona dela eta, haztegi bezala kalifikatuta dagoela. Bestalde, konplejoak jendetza handia era-

karriko du eta honek ez dio inolako onik ekarriko Natur Parke ez ezik ur baliabideak babesteko leku ere den inguru honi. Fauna oso kaltetuta suertatuko da, ez bairik gabe, batez ere inguru horretan detektatu diren espezie jakin batzuk, galzorian direlako legez babestuta daudenak. Aurreproiektuak, gainera, ingurugiro ikuspuntutik akats nabariak ditu, adibidez, argindarra ekipo elektrogenoen bidez lortuko dela aurreikusten da (detaile honek ageri-agerian uzten du zein puntutara no ez diren gutxienezko baldintzak kontuan hartu konplejoaren kokalekua aukeratzeko orduan) eta ur zikinenezko tratamendua eskasa da. Baina akats hauek nola edo hala zuzenduko balira ere -alkateak dagoeneko iragarri bezala-, bistan da konplejoaren ingurugiro inpaktoa ezingo litzatekeela funtsean leundu.

Proiektuaren ustezko onura sozio-ekonomikoari dagokionez, berriz (hamalau edo hamasei lanpostu), eztabaidagarria behintzat badela esan beharra dago, zeren eta konplejo honek kompetentzia zuzena (desleial ere izan litekeena) egingo baitie Aralarren eta inguruan diren edo sor daitezkeen eskaintza agroturistikoei. Agroturismoa, ikuspuntu sozio-ekonomikotik nahiz -zer esanik ez- ambientaletik, konplejo hoteleroa baino askoz interesgarriagoa da, dudarik gabe.

Labur-labur: Lareoko proiektua Natur Parke batean egin behar ez denaren eredua iruditzen zaigu.

● Garikoitz Plazaola

(Eguzki-ren izenean)

DONOSTIA

Positibo izateko abantailak

Denbora aitzina joan ahala, nik pentsatzen dudaren arabera, gure buruan arras borroka latza daukagu, positibo eta negatiboaren artean. Gizakiaren oreka, antza, hor gaitzen da edo irmotzen da.

Horren arabera sinesmen positiboek sortzen dituzte bizitzaren maisuak. Ezkorrek, ordea, bihozmina eta pairamena. Orobat jarrera ezkorrekin alde edo molde depresioa ager

daiteke. Aditu askok uste du ezkortasunak jorkabide neurotikoa ekar dezakeela. Antsiaz gain, ezkorra agidanez berarengan akats pilo bat aurkitzen du. Alde horretatik kritikak (kanpokoak zein barrukoak) min jasanezina egiten du. Horretan, buruak, porrotaren zain dagoenean, ezin du pentsatu.

Eskuarki, positibo izateak esan nahi du zoriontasuna hurbilago dagoela edo behintzat indar gehiago daukala erdietsi dezan. Positiboaren bilaketa aztura bihurtzen denean hobariak itzelak dira funtzionamendu pertsonalean.

Positiboki sentitzean, arintasuna, ongizate, esperimendatzen da. Irria, zoriontasuna, bizitzeko alaitasuna, hedatzen dira. Planta positiboaren artean, orotan gaitza azpimarratuko nituzke honako hauek: maitasuna, laztana eta kupida.

Jarrera positiboarekin irtenbideak bila daitezke, nahiz eta zailtasunak eduki. Izan ere arazoak erronkak bailiran har ditzakegu. Erronka aukera arrunt gozagarri bilaka daiteke. Baikorrek helburua lortzeko egin beharrekoa burutzen dute. Lehenago ekiten diote lanari. Positiboek ez dituzte bilatzen aitzakiak erantzukizunak bertan behera uzteko. Are gehiago estresak gai egiten ditu hobetzeko, sufrimenduak eramangarriagoak izan daitezke. Arrazoiak bilatzen dituzte. Egoera zailetan laguntza eskatzen dute konfidantza osoz. Ez dute jotzen bere burua erruduntzat.

Orain dela gutxi sikologo batzuek frogatu egin zuten ikasle askorekin hiru hilabetetan zehar. Baikorrek, ezkorrek baino estresaren sintoma gutxiago izan zuten. Esaterako, giharretako mina, nekea, bertigoa. Informeak azpimarratzen zuten, azkenean dena etor daitekeela espero dugunetik. Bertze aipamen egitearren, antza denez frogatuta dago baikorrek konfidantza gutxiago daukatela alkohola eta drogekin (tresna moduan) estresetik ihes egiteko.

Baikortasuna nolabait biziraupenerako funtsezkoa da. Jarrera positibo duena ez da bil egun guztia kexaka baizik eta bidea jorratuz.

● Tomas Angel Gonzalez

BILBO

s e i k o u r r e a

Jon Alonso

Eskizofreniak

Basatu da Nafarroa Oinez -Nafarroa Boinez, ganberroek esaten duten bezala, arrakasta itzelarekin. Iruñeko karriketan, gero eta gehiago, eta jende askoren lan isilaren fruitu, urte batzuk direla euskararekiko guztiz epelak zirenak harrotzen dira nor-nori saileko batzuk ikasi dituztelako. Harro gara gure D ereduko gorakadarekin -%30a honez gero-. Gauzak aldatu dira. Aldatu egin ditugu: Nafarroako euskaltzaleak -beste inongoak ez dakit hainbeste- ez dio botere politikoa deus zor, gaitz kutsakorretik preserbatzeko asmatuak lege-kondoi -edo kondoi-lege, kasu honetan berdin da- bat ez bada. Tira, eta eraztunak us-

tez ardiak jaten omen dituzten saiak markatzeko baizik ez dituztela erabiltzen. Orain ez ditzkietela haurrei, haur euskaldunei zehatz esateko, paratzen.

Itxurazko zohardiari hodeiak nagusituko zaizkio luze gabe. Zer gertatuko da Euskal Herria Irratiko baimenarekin? Baietz gabe gelditu. Ikusiko al da sekula ETB Malasia, Singapur edo Bora-Borako telebistak ikusten diren kondizio berdinetan? Noizko euskara administrazioan, duin eta egoki? Hodei beltz horiek Orixek salatzen zituen berberak dira, edo, hobe esateko, berberak bidaliak. Gero badira geure ezinetik sortu, sortzen eta sortuko direnak: zorioneko %30 horretatik zenbat izango da, oraingo martxarekin, euskararen alde berreskuragarri, hogeitaz berru? ETB kondizio onetan ikusi ahal izateak ez al gaitu ETB ikusi nahi izatek apartatuko? Eta abar.

Gauzak aldatu ditugu? Egia da Nafarroako jendearen gehiengoak ez dela euskararen aurkakoa, egia da gutxiengo bat -baina gutxiengo nabarmena- oso aldekoa dela, egia da gutxiengo oso-oso txikia baizik ez dela betean etsai amorratua; beren bihotzen erregeia herra eta gorrotoa izanik bizi daitezkeen pertsonen kopurua hagitz txikia den ber. Baina hauek daukate zartagiaren kirtena eskutik.

Gauzak aldatu dira? Nafarroa eskizofreniko honetan errepide bat badu euskarak, irakaskuntzan. Baina bagoaz gure %30arekin, gure ikastolekin eta gure txaranga guztiekin Unibertsitatara -aurten matrikulatutako ikasleen %15 euskaldun- eta pareta batek moztu du bidea: hamaika batzorde eratu dira lau plangintza egiteko, eta deus ez. Urteak dira matrakarekin dabilzala. Unibertsitateko komunitateak garbiago omen dauka gauzak Errektoretzak baino. Hau honela, orain kontua arautzeko Parlamentuak Foru Lege bat egingo ote duen zurrumurrua zabaldu da. Jakina, han UPN-PSOE itunak edozertarako modua ematen die.

Gizarte honetako parte gero eta garrantzitsuago batek euskararen alde egiten du apustu. Gizarte honetako agintariak atea ixten segitzen dute. Eskizofrenia. Honek, aldatu ezean, fin gaitza baizik ezin eduki dezake. Arduragabekeria. Ordezkatzen duten gizartearen arazoei irtenbidea bilatu beharrean paretak eraikitzen dituztenak, ez dira politikariak eta ez dira ezer. Bon, bai, zerbait badira: kasu honetan gorrotoak jotako gaiso patologikoak eta mafiosoak.

Baita arnasa hartzea ere erabaki politiko baten menpe dagoenean oso gaitza da bizitzea.

Mikel Lonbillo

Ekonomialaria

Israel eta museoak

■ Ekonomia Politika

Bakeak, beste inon ez bezala, baditu Israelen xehetasun korapilatsu batzuk: ezberdintasun sozial itzelak, erlijioen gatazka, betidaniko gorrotoa, sartaldeko kultura edota islamiarra... Ordea, etorkizun labur bati begira palestinarren independentzia ezartzearen ziurtasunaz ez dago inortxo dudarik duenik. Herri horren independentzia lortzea sofrimenduz gainezka suertatzen ari da beste hainbatetan bezala. Eta *palestinarrarena* ez ezik, *juduen* independentzia eta *bakea* ere lor daiteke batera. Hau da, *biontzako irabazia*.

Israelen, ordea, EEBBek izan ohi dute partehartzailearen zeresan intziriatu eta interesatua, ezaugarri gero eta mugatuagoa dena, Oslon eta Siriarekiko harremanek porrot egitean frogatu zen moduan eta Irakekiko erasoak bigarrenik biribiltzeko behar zuen nazioarteko bermatzearen ezetza lortuz. Lurralde horren inguruan denek dute zeresan erabakigarria, hots, jordaniarrek, egiptoarrek...

Israelek ere porrot egin zuen zonaldeko *garapen ekonomikoa* aurrera eramateko egile bezala Kairon, batez ere Simon Peresek 1995 urtean esan zuena kontutan hartuta: «Israel izango da Liga Arabiarren kidea».

Netanyahuk irabaziz gero, *bakea eta ziurtasuna* lemapean, *nasserismo* edo *sadatismo*-aren zalan-tza arabiarra ebazten ari da, bere politika dohainikako inposaketa dena argitzerakoan. Hasi zen Arafatekiko bilkura berandutuz; hala ere, gaur egunean bere baitan onartzen du palestinarren burujabetza, dagoeneko juduek bereaiek eskatzen duten tankeran, agian 2000 urterako ere asebetzen hasiko ez dena; ahatik, urrats politiko eta ekonomiko itzuliezinekoak ari dira egiten horretaz.

Netanyahuk irabazi baino lehen, 1995eko udan inflakzioa %5ekoa zen, %8 edo %9koa izan behar-ko zena barazkien prezioak %30 jaitsi izan ez balira, urtetik urte gerta daitezkeen prezio gora-beherakoak horrelakoak izaki. Klase ertaineko familiak urtetik urteko irabaziaz %4koak ziren batez bete. Bertako moneta, shekela, dolarraren funtziopean datza, eta interes tasa zein shekela sendo mantentzearen, prezioek gora egiten zuten, askotan kontrol gabea.

Gaur egunean hobera jo dute aldagai ekonomikoek eta Israelek punta-puntako teknologiarantz jotzen du behin eta berriro I+G enpresen eginkiz-

zunaz diru publikoa bermatuz, esportazioarekiko joera handituz. Kontu izan behar da bere populazioa 6,5 milioikoa bakarrik dela. Europako Bata-sunekoak ez dā; hala ere, kide-tuta dago 1994-98rako urtealdian, hau da, I+G inbertsioak 15 mila milioi dolarrekoak dira.

Finantzaketa aldetik, Kapital-Arrisku enpre-setan, %67ko gorakada sortu da 1997an: 300etik 500 milioi dollarrera, 150 enpresa-lantegian, askotan sartzen dira burtsan eta gorenko teknologian EEBBetan (Vocaltec, Bos...), *produktu berrien ezauguera* garatzen zein izaten diren *garapenak* hobetzen jarduten duten enpresei I+Gko %50en finantzaketa. Kanpoko inbertsioa 1996ko urtean 1.200 milioi dolarrekoa izan zen. Hori guztiori, bizpahiru frontetatik guda zuzena zein murgildua jasaten ari den Ekialde Hurbileko lurralde batean.

The Israel Museum

Barne Produktu Gordineko zatirik inportanteena *turismoa* denez, ez dago garrantzi larrikerik bizpahiru museo on eraikitzen badituzte, museo horien barruan sartu ala ez sartzeko bertako kultura, ezen kultura Israelen museoetatik kanpo dagoen.

Museoak izaten dira kultura propioa azaltzeko nahia duten lurraldeetan zein besteen kultura azaltzen dutenen lurraldeetan, esaterako, lapurketak baliatuz. Bestela bere kultura ez azaltzeko museoak eraikitzen duen lurralde bati atzerri-tarren espekulazioei zabalitzen zaizkie negozioak, ia XXI. mendean garela kontutan harturik. Ziurrenean erabaki hobea izango zatekeen euskal kulturarako Guggenheim fundazioari diru mordo horrekin zenbait koadro on erostea eta New Yorkeko museoan alokatzea.

Ibilgetu moduan eraikitakoak bertoko arazo larriak ez dituelako konponduko dirutza publikoa gastatzea errakuntza da bederen, eta kulturaren kolonizazio sustraitua -batez ere hizkuntzari begira- eta larria jasaten duen herri batek ezin du inondik inora bere kultura argipean ipini berea delako eta ez beste inorena. Gainera, zergatik zabaldu luxuzko ondareentzako merkatu-tokiak edo erakustazokak?

Hemengo *diaspora* ez da juduena bezain erabakigarria baina Jainkoak denontzat zabaldu zuen salbazioa eta salbazio hori ez da izango euskal kultura plazaratzea euskaldunek Brazzavillen eraikitako museo batean japoniarrei dirua eskatuta. ■

Arantza Urkaregi

Emakumeen ahotsa

Talibanek (Teologiako ikasleek) Kabul hiriburua hartu zutenetik urtebete igaro da. Hasieran, emakumeek lan egitea galera zieten; gero, ikastea, eta orain ateratako azken aginduen arabera, ospitale publikoek ezin die- te laguntzarik eman emakumeek. Milioi bat biztanle dituen hiriko emakumeek duten aukera bakarra Poliklinikora joatea da, bertan ez urik ezta argirik ere eta 45 ohe besterik ez daudelarik.

Afganistanen, emakumeak eta gizonezkoak guztiz banatuta daude, 12 urte betetzen dituzte- netik neskek ezin die- te bere aurpegia erakutsi gizonezkoek, emakumeak etxe barruan bizitzera beharturik daude, ... Eta amaitzeko, talibanek defendatzen duten gizarte-eredu baztertzalea osasungintzara zabaldu nahi dute.

Afganistaneko emakumeen egoera larria komunikabideetan agertu den egun berean, emakume beltzek jasaten duten bazterketa sala- tzeko ahaleginaren berri ere izan dugu. Milioi erdi emakume bildu ziren Filadelfian, langabezia, etxeko bortxakeria eta neska gazteen haurdunaldi goiztiarrei aurre egiteko. Orain dela bi urte, gizonezko beltzek egindako manifestazioaren aurreko erantzun femeninoa izan da. Manifesta- zioaren amaieran esan zuten, orain arte ema- kume beltzak mundu guztiaren zaindaria izan dira eta bada garaia beraien buruen zaindaria izateko.

Aipaturiko bi kasuetan, emakumeak izan dira protagonistak. Baina, batean, emakumeak zapalkuntzaren biktimak diren bitartean, beste- an zapalkuntza desagertarazteko borrokan ari dira. Emakume beltzen ahotsa entzuteko aukera izan dugun bezala, Afganistaneko emakumeena ere entzutea gustatuko litzaidake. Filadelfian bil- dutako emakumeek, emakumeak eta beltzak iza- tearen harrotasuna aldarrikatu dute. Noiz ezagu- tu ahal izango ditugu Islameko emakumeen iri- tzia eta jarrera, talibanek egiten duten Islamaren bertsio latzari buruz?

Kornerra

Mikel Elorza

Astelehen horia

■ Burtsari tripak nahasi eta behera doanean denok jotzen gaitu beherakoak. Bagenekien New Yorkeko ondorezik dagoenean medikuarenera hemen joan behar dugula; eta orain jakin dugu Hong Kongen hozten direnean doministiku egitea ere guri dagoki- gula. Jakin badakigu burtsak daudela, jendeak modu paranoikoan hiru telefonotatik batera hitz egi- ten duela eta dirua irabazi eta galtzen dela -azken hori ez da segurua, baina norbaitek galduko ahal du!-

Jakin gabe, susmatzen dugu burtsa gora doanean gutxi asko irabazten dutela, eta behera doanean askok asko galdu. Ez dakiguna da zergatik burtsek urriko astelehenetan, Gernikako feria bailiran, yo- yoarena egiten duten. Adituek ere ez. Kezkatuta daudenek esaten baitute kezkatzeko motiborik ez dela.

Azkenik, ez dugu asmatzen zergatik esaten den burtsak astelehen *beltza* izan duela -berezik hau, inondik ere horia-. Astelehena izatea, galanta gaine- ra, ez al da nahikoa?

L A P I h I T Z A

EUSKAL AUTONOMI ELKARTEAK 736.146,8 MILIOI PEZETA IZANGO DITU 1998. URTEAN

Jaurlaritzak defizit publikorik gabeko aurrekontua onartu du

«Ardura handiz egindako aurrekontuak» eta European sartzeko borondatea agerian uzten dutenak egin ditu Jaurlaritzak 1998. urterako. Zorpetzea eta defizita kontrolatuko dira, eta, aurrezte publikoari esker inbertsioak bideratuko direla adierazi du Juan Jose Ibarretxek.

Felix Iriarte / Gasteiz

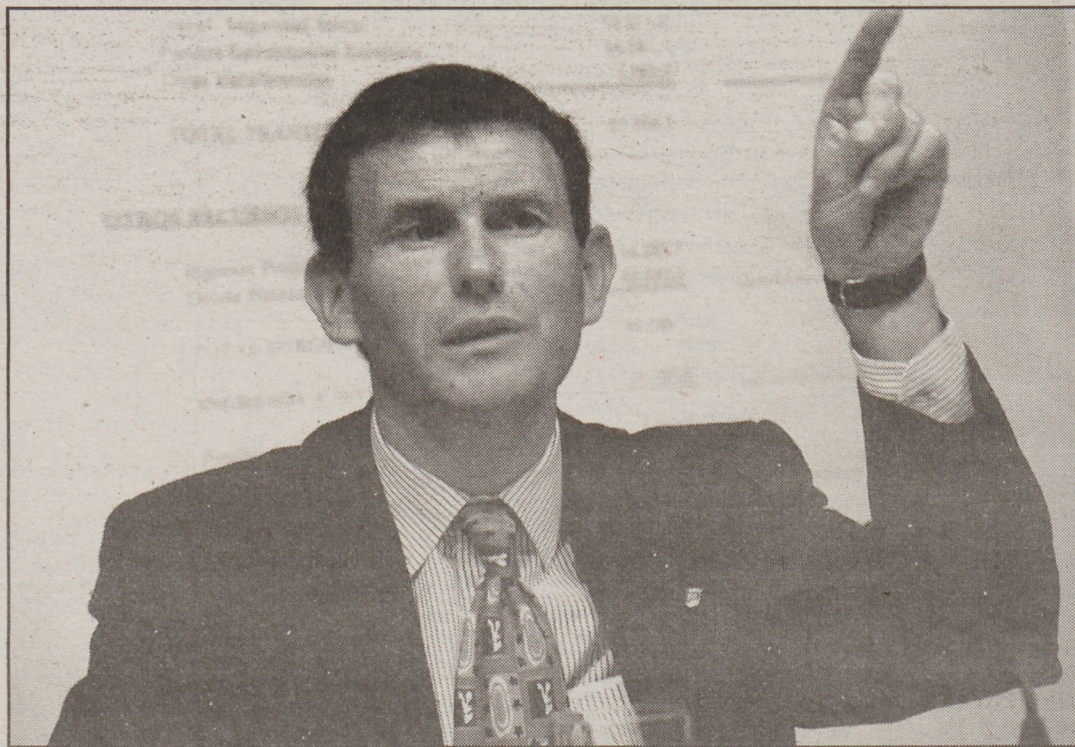
KONTU publikoak saneatuta izanda sartu nahi du Jaurlaritzak European. 1998. urtean, maiatzean, erabakiko da nola jarriko den abian ekonomi eta moneta batasuna European, eta, horren ondorioz, erabakiko da zeintzuk diren 1999. urtetik aurrera euroa erabili beharko duten estatuak. Eta Jaurlaritzak berari dagokiona ondo beteta joan nahi du zitara.

1998. aurrekontu proiektua, atzo Gobernu Kontseiluak onartu zuena, egoera horren isla besterik ez da. Legegintzaldiko helburu finantzarioa izan da Administrazio Publikoaren kontuak erabat saneatzea eta defizit publikoa erabat murriztea. Datorren urtean, azkenean, defizita zerora iristea espero du Jaurlaritzak. Defizita, hau da sarrera ez-finantzarioei gastu ez-finantzarioak kenduta geratzen dena, zero izango den itxaropena du Jaurlaritzak. Juan Jose Ibarretxe lehendakariordeak, gainera, uste du hori izango dela aurrekontuaren «gako». «Daukaguna gastatu behar dugu, ez gehiago, eta, gainera, ondo gastatu behar dugu, erraza ez den arren», adierazi zuen.

Defizit publikoa murrizten joan da azken urteotan. 1995. urtean 30.110,2 milioi pezeta finantzatu behar izan zuen Jaurlaritzak, Barne Produktu Gordinareneko % 0,7. Urtebete geroago 20.323,3 milioi pezetara murriztu zen defizita, eta 1997. urtean 15.628,9 milioi pezeta finantzatu behar izan du. Datorrenerako, ordea, 966,8 milioi pezeta bakarrik izatea aurreikusi du Jaurlaritzak, BPGren % 0,02; Ibarretxek, hala ere, espero du hori ere ez izatea, zero izatea azkenean, alegia. Eta datozen urteotarako Jaurlaritzaren «filosofia» defizitik ez izatea izango da. «Defizit gabeko bokaioak jarraipena izango du datozen urteetan; izan ere, ondo kudeatutako eta finantzak saneatuta dituzten herriek izango dute aurrera egiteko aukera gehien», arrazoitu zuen Ibarretxek.

Inbertsioak eta elkartasuna bultzatuko dira • Ibarretxeren hitzetan, «arduraz egindako aurrekontuek» beste ezaugarri bat izango dute, aurrezte publikoa hain zuzen ere. Aurrezte publikoa deitzen zaio diru sarrera arruntetik gastu arruntak kenduta geratzen denari. Kenketa horrek erakusten du Administrazioak gastua kontrolatzeko eta aurrezteko duen gaitasuna, eta 1998. urtean emaitza onak espero ditu Jaurlaritzak. Guztira, izan ere, 82.537 milioi aurreztuko ditu, 1997. urtean baino % 18,5 gehiago.

1998ko EAEko AURREKONTU PROIEKTUA						
DATUAK MILIOI PEZETATAN						
	1998			1997		
	Eusk. XXI	GUZTIRA	%	Eusk. XXI	GUZTIRA	ALDEA
Legebiltzarra		2.100,0	4,04		2.018,4	81,6
Lehendakaritza	75	5.787,7	23,28	75	4.694,8	1.092,9
Lehendakariordetza		852,1	6,13		802,9	49,2
Ogasuna eta Administrazio Publikoa		11.372,6	9,79		10.358,2	1.014,4
Justizia, Ekonomia, Lana eta Gizarte Segurantzza	354	32.672,0	3,21	354	31.657,0	1.015,0
Herrizaingo Saila		62.299,3	2,96		60.510,6	1.788,7
Industria, Nekazaritza eta Arrantza	2.510	44.845,1	-3,79	2.510	46.605,9	-1.760,8
Hezkuntza, Unibertsitatea eta Ikerkuntza		204.034,5	4,36		195.502,4	8.532,1
Osasuna		236.221,5	3,74		227.702,1	8.519,4
Kultura	850	20.524,5	-6,72	850	22.002,4	-1.477,9
Etxegintza eta Ingurugiroa	2.400	18.145,4	3,85	2.400	17.472,1	673,3
Garraioak eta Herrilanak	3.611	17.420,4	1,05	3.611	27.135,9	-284,5
Turismoa	200	4.124,5	0,36	200	4.109,6	14,9
Lan Harremanetarako Kontseilua		349,9	3,58		337,8	12,1
Kontseilu Ekonomiko eta Soziala		250,0	-		250,0	-
Kooperatiben Kontseilu Nagusia		103,0	5,10		98,0	5,0
Kontu Publikoen Auzitegia		716,0	1,42		706,0	10,0
Zor Publikoa		56.497,0	29,27		43.705,0	12.792,0
Elkartasun Fondona		3.581,4	83,94		1.947,0	1.634,4
Beste Sailak		4.250,0	-65,34		12.262,2	-8.012,2

Juan Jose Ibarretxe lehendakariordeak aurkeztu zituen atzo Jaurlaritzaren aurrekontuak.

JOSEBA OLALDE

Zorpetze garbia (diru jaulkipe-nei zorraren amortizazioa kendutakoa) % 62,3 murriztuko da. 1997. urtean 27.030 milioi pezeta zorpetze garbia izan du Jaurlaritzak, eta 1998 urterako 10.200 milioi pezetakoa izatea aurreikusi ditu. Orotarako zorpetzea, haatik, % 7,8 igoko da, eta guztira 42.000 milioi pezetakoa izango da. Zorpetze horren arrazoiak da 31.800 milioi pezeta amortizatuko direla. Hurrengo urteetan ere zorpetze globala antzeratsua izango da, Ibarretxek esan zuenez.

Aurrekontua 736.146,8 milioi pezetakoa izango da, aurreko baino % 3,7 gehiago. Zatirik handiena gastu sozialak hartuko du, hau da, Hezkuntza, Osasuna, Etxebizitzak eta kohesio sozialak. Gastu sozialerako 500.187 milioi aurreikusi ditu, iaz baino % 3 gehiago. Osauna eta Hezkuntza izango dira, bloke horren barruan, hazkuntzarik handiena izango dutena, lehentasuna arlo horiei ematea erabaki baitu Gobernuak. Izan ere, aurrekontua baino gehiago igoko diren sail bakarrak izango dira.

Inbertsioak, ordea, ez dira hainbeste gehituko. Ibarretxek «lehentasunen» artean sailkatu zituen inbertsioak, baina inbertsio errealetarako eta inbertsioetarako transferentziak sailerako 104.471 milioi aurreikusi ditu, 1997. urtean baino % 1,6 gehiago, hau da ez da aurrekontuaren neurrian igoko. Ibarretxek esan zuen Jaurlaritzaren aurrezte ahaleginak ahalbidetu duela inbertsioak bideratzea.

Administrazioako langileei % 2,1 igoko diete soldata, hau da, inflazioa beste. x

HB Aretxabaletako Udaletik kentzeko eskatuko dio PPK EAJri

«Aspaldi hartu beharreko erabakia» zen hori, Iturgaitzen ustez

Vasco Press / Bilbo

HB-K Aretxabaletako (Gipuzkoa) Udalean jarraitzeari buruz erabakia har dezatela eskatuko die PPK EAJko eta PSE-EEko batzorde eragileei, atzo Carlos Iturgaitz EAEko PPKo idazkari nagusiak adierazi zuenez. Iturgaitzen ustez, «alkateak ezin du independente balitz bezala jokatu, eta, gu-re ustez, EAJk lagundu beharko lioke alderdi demokratikoek aspaldi HBrekin instituzioetan lanik ez egiteko hartu genuen erabaki hori berak ere har dezan». Ajuria Eneko alderdi guztiek HB bazterrean uzteko estrategia ontzat eman zutela gogoratu ostean, Iturgaitzek «ulertezintzat» jo zuen PSE-EE eta EAJ gobernu taldean HBrekin aritzea, eta are gehiago HBk Batzokiaren aurkako eraso gaitzetsi ez arren astebeteko epea hartzea gogoetarako. «Duela asko hartu beharreko erabakia lehenbailen har dezatela eskatu nahi diegu alderdi horiei».

Aretxabaletako Udaleko gobernu taldea osatzen duten lau alderdietatik -EAJ, EA, PSE-EE eta HB- denek gaitzetsi zuten agiri batean iragan larunbatean Batzokiari egingutako eraso, HB izan ezik. x

Manifestazioa egin dute ertzainek Bilbon

Agentziak / Bilbo

ERNE, CCOO eta UGT sindikatuen deialdiari erantzunez, mila ertzain inguru bildu ziren atzo Bilbon, Herrizaingo Sailari euren lan baldintzen hobekuntza eskatzeko.

«Horrela ezin dugu jarraitu» zioen pankarta manifestazioaren buruan hartuta, Bilboko Gran Via zeharkatu zuen manifestazioak Eusko Jaurlaritzaren egoitzaraino, eta Juan Maria Atutxari zuzendutako komunikatu bat irakurri zuten bertan. Idazkian adierazten zenez, «Herrizaingo Sailean gauza asko gaizki egiten ari dira. Barne politikengatik eta irudia babestearren, zenbait gauza ezkutatu egiten dira eta ez da erantzunkizunik eskatzen. Sindikatuok egiten ari den negoziaketan gezurra esan eta adarra jotzen digu. Askok hitz egiten da, baina ez da ezer egiten, ez da kontuan hartzen ertzainen iritzirik». Il-do horretatik, bihar egitekoak diren bileran «egoerak 180 graduko bira eman ez» mobilizazioetan jarraituko dutela jakinarazi zuten. x

Hitzarmen Ekonomikoak Nafarroaren autogobernuan sakontzen duela dio Ratok

Zerga bereziak Iruñeko Gobernuak kudeatuko ditu atzo sinatutako itun berrituaren arabera

Tabakoa eta erregaien gainera zerga bereziak jasotzea Nafarroako Gobernuaren ardurapean geldituko da Miguel Sanzek eta Rodrigo Ratok atzo sinatu zuten Hitzarmen Ekonomiko berri-tuaren arabera. Nafarroak 1.700 milioi pezeta inguru ordaindu beharko dizkio Espainiako Administrazioari.

Mikel Reparaz / Iruñea

ESPAINIAK eta Nafarroak atzo sinatu zuten Hitzarmen Ekonomiko berriak Nafarroako autogobernuan sakontzen duela adierazi zuten Iruñean Rodrigo Rato Espainiako Ekonomia ministroak eta Miguel Sanz Nafarroako presidentek.

Nafarroak 17.000 milioi pezeta inguru -680 milioi libera- ordainduko dizkio Espainiako Administrazioari, ekarpen gisa. Estatuari emanen dion diru kopuru hori transferituak ez diren zerbitzuen ordainetan egingen du Nafarroak -Justizia edo eta Defentsaren ordainetan-, Hitzarmen Ekonomikoak agintzen duenaren arabera. Ekarpen hori Espainiako autonomi elkarteek komunean dauzkaten gastuen % 1,6 da.

Nafarroa eta Espainiaren arteko Hitzarmen Ekonomikoa bi administrazioen arteko harreman ekonomikoa erregulatzen dituen tresna juridikoa da. Horren arabera, bateratze fiskalaren irizpideak finkatzen dira, eta Nafarroak Espainiako gastu komunari transferitu gabeko zerbitzuen ordainetan eman beharreko kopurua ematen da ezagutzera -17.000 milioi pezeta ingurukoa-. Hitzarmena bost urtean behin berritzen da, nahiz eta

Rodrigo Rato eta Miguel Sanz elkarri bostekoa ematen, kontzertu ekonomikoa sinatu ondoren.

KRISTINA ABADIA / EFE

atzo gaurkotu zenak 1990. urte-tik ez zuen aldaketarik izan, Espainia eta Nafarroan gertatutako Gobernu aldaketak direla eta.

Atzo Miguel Sanzek eta Rodrigo Ratok sinatu zuten Hitzarmen Ekonomikoak suposatzen duen aldaketarik azpimarragarriena zerga bereziei dagokiena da: aurrerantzean, erregaien eta tabakoen zergak Nafarroa eta Espainiako administrazioen ardurapean izanen dira. Bestalde, orain arte Nafarroan bizi ez diren zerga jasotzea Espainiako Gobernuaren ardura zen, eta Hitzarmenaren eguneratzearen baitan ardura hori Nafarroako Administrazioaren esku geldituko da. BEZ zerga hitzartzeko prozedura berria ere hitzartu dute Espainia eta Nafarroako administrazioek.

Nafarroarentzako autogobernu gehiago • Rodrigo Rato Espainiako bigarren presidenteordeak Iruñean eginiko adierazpenen arabera, «akordio ekonomikoa hau bi alderdiek daukaten leialtasun printzipioari jarraiki lortu ahal izan dugu, izan ere Madril eta Nafarroako gobernuen arteko harremanak konfiantza eta elkarrenganako errespetuan oinarritzen dira».

Bestalde, Miguel Sanz presidentek sinaduraren ostean adierazi zuenez, atzokoa «egun inportantea» izan zen Nafarroarentzako. «Izan ere, Estatu eta Nafarroaren arteko harremanak erregulatzen dituen tresna gaurkotu egin dugu, eta gaurkotze horrekin gure komunitatearen ziurtasun ekonomikoa eta finantzioa eza amaitzen da».

Bi agintariek «Nafarroaren

autogobernuan eta autonomia fiskal eta finantzioan sakontzen dela» nabarmendu dute. Sanzen iduriko, gainera, «Nafarroaren eskubide historikoen errekonozimendua da Hitzarmen Ekonomikoaren gaurkotzea». Ratok eta Sanzek Hitzarmenaren historia luzea azpimarratu zuten atzoko ekitaldian -1841eko Lege Pakzionatua geroztik existitzen da Hitzarmen Ekonomikoa-, eta etorkizunean ere Espainia eta Nafarroaren arteko «zubi» izaten jarraituko duela ziurtatu zuten.

Bestalde, Rodrigo Ratok ukatu egin du Hitzarmen Ekonomikoak 1998ko Aurrekontu Orokorren arabera Estatuak Nafarroan egingen dituen inbertsioak baldintzatuko dituela. Ratoren iduriko, «okerra da bi alderdi arteko erlazioa bilatzea», eta PSOEr i egotzi dio interes hori. Ratoren hitzetan, «ulertzekoa da alderdi sozialistarentzako ezinezkoa izatea Euskal Autonomi Elkartearen edo Nafarroan edo beste autonomi elkarte batean diskurtso berarekin jarraitzea. Hori dela eta, Espainiako Gobernuak gobernu autonomiko batekin akordio bat sinatzen duenean bere iritzia aldatu egingen du PSOek». X

Trebiñoko auzian
«aurrerapausoa»
eman dela dio
Ormazabalek

■Gaztela eta Leongo
eta EAEko batzorde
mistoak bilera
egin du

Efe / Gasteiz

ASTELEHENEAN Gaztela eta Leongo eta EAEko batzorde mistoak eginiko bilera «oso positiboa» izan zela adierazi zuten atzo Felix Ormazabal Arabako aldun nagusiak, eta Trebiñoko konterriaren etorkizunaren inguruan «aurrerapauso txiki» bat eman zela «sakoneko gai politikoa desblokeatzeko». Batzordea Valladoliden elkartu zen eta bi akordio nagusi lortu zituen: alde batetik elkarlanerako hitzarmenak sinatu aurretik batzorde teknikoak sortzea erabaki zuten, Trebiñoko zerbitzuak hobetzeko. Bestetik konterria osatzen duten bi herrietako (Trebiño eta Argantzun) alkateei gaiari buruz duten iritzia eskatzea pentsatu zuten.

Bilera lasai joan zela azaldu zuten Ormazabalek. Bi herrietako alkateak batzordearekin biltzea ere «aurrerapausoa» dela iritzi dio, izan ere Trebiñoren inguruko erreferenduma egingo balitz Udalak izango lirateke prozedura hori martxan jarri beharko luketena. Horrelako prozedura bat hastekotan, hala ere, Burgosko Foru Aldundiak eta Gaztela eta Leongo Juntak beren oniritzia eman beharko luketela gogorarazi zuten Ormazabalek. Zerbitzuak hobetzeko batzorde teknikoak sortzea ere egoki ikusi zuten Arabako aldun nagusiak.

Ormazabalek adierazi zuenez, Gaztela eta Leongo ordezkariak batez ere zerbitzuen hobekuntza aurrera egiteko eskatu zuten, arazo politikoa aurreragoko utzita. Euskal ordezkariak, ordea, ez zuten onartu hori Ormazabalek esan zuenez, bi bideak «bateratu» joan behar dutela uste dutelako. Arabako aldun nagusiak esan zuten Trebiñoren inguruko negoziaketak oso motel joango direla. «Jarrerak aldatu eta giro egokia sortu behar da» azaldu zuten. X

Indarkeriaren jarraipena egiteko batzordea sortu du PSE-EEko zuzendaritzak

■ Redondo, Benegas, Egiguren eta Onaindia izango dira taldean besteak beste

Agentziak / Bilbo

INDARKERIAREN gaiaren jarraipena egiteko batzordea sortzea erabaki du PSE-EE alderdiak, atzo Nicolas Redondo idazkari nagusiak jakinarazi zuenez. Alderdiko batzorde eragileak azken bileran hartu zuten erabaki hori, eta taldea osatuko dutenak alderdiko buruzagiak izango dira: Nicolas Redondo Terreros, Jose Maria Benegas, Jesus Egiguren, Mario Onaindia eta herrialde bakoitzeko idazkari nagusiak, Patxi Lopez Bizkaikoa, Fernando Buesa Arabakoa eta Manuel Huertas Gipuzkoakoa.

Talde horren eginbeharra indarkeriaren inguruko informa-

zioa biltzea izango da, haren bilakaera aztertzea, PSE-EEk gai honi buruz jarraituko duen bidea koordinatzea eta gainontzeko alderdi politikoei harremanetan egotea. «Modu honetan indarkeriaren inguruan gure jarrera bateratua izango dugu beti», adierazi zuten Redondo Terreros.

PSE-EEk eginiko kongresuen prozesuari buruzko balorazioa ere egin zuten Redondo Terreros. Herrialdeko kongresuak amaituta PSE-EEko exekutiba «babestuagoa» sentitzen dela adierazi zuten, «herrialdeetako batzorde eragileek ere babes handia lortu dutelako bozketetan». Hemendik aurrera PSE-EErentzat garai «arriskutsuak» datozela

azaldu zuten PP indartsu dabilelako, baina «ilusioz» hartuko dutela esan zuten. Datorren urteko lehen hiru hilabeteetan alderdi barruan hauteskundeak egiteko asmoa dutela iragarri zuten Redondok lehendakaritza arazo hautagaia aukeratzeko. Hautagaiak euskaraz jakitea ez dela beharrezkoa izango zehaztu zuten PSE-EEko idazkari nagusiak, baina bi hizkuntzak jakitea «interesgarria» litza-tekeela azaldu zuten.

Batzorde eragileak bere azken bileran hartutako beste erabakietako batzuk dira datorren urtearen hasieran EAEn lanari buruzko konferentzia bat egitea eta kultura plataforma baten eraketa bultzatzea. X

BILBOKO INDUSTRI ETA TELEKOMUNIKAZIO
INGENIARIEN GOI ESKOLA TEKNIKOA
ESKOLAREN MENDEMUGAKO
EKITALDIAK
MAHAINGURUA

"Ingeniaritza eta hizkuntzaren normalizazioa"

Eguna: Urriaren 30a, osteguna.
Lekua: Eskolako Areto Nagusia.
Ordua: Arratsaldeko 6ak.

OMENALDIA

Pompeu Fabra eta Koldo Mitxelena eskainitakoa

Eguna: Urriaren 31, ostirala.
Lekua: Eskolako Areto Nagusia.
Ordua: Eguerdiko 12ak.

Bideoetan ez dago indarkeriaren aldeko deirik edo mehatxurik, perituek diotenez

Pistolek bideoko hizlariak ETAko kide gisa ezaugarritzeko balio dutela diote

Froga perizial gisa, ETAren bideo luzeari eta telebistako iragarkiari buruzko bi txosten aurkeztu zituzten atzo HBko Mahai Nazionalako kideen abokatuek. Txostengile guztiek ondorio bertsuak azaldu zituzten: bideo horietan ez da indarkeriaren aldeko deiarik edo mehatxurik. Horrez gain, irudietan ageri diren armen funtzioa hizlariak identifikatzea dela adierazi zuten.

Berriemaile berezia

Pello Urzelai / Madril

FROGA periziala osatzeko, bideoei buruzko txostenak egin dituzten adituek deklaratu zuten atzoko saioan, HBko Mahai Nazionalaren kontrako epaiketan. Batek, Jose Inazio Basterretxea, Josu Amezaga, Edorta Arana eta Mario Zubiaga EHUKo Informazio Zientzietako irakasleek egindako txosten semiotiko-komunikatiboa azaldu zuten eta, bestetik, Lolo Rico TVEko errealizadoreak egindako azteketaren berri eman zuten.

Txostenen abiapuntuak eta metodologia ezberdinak izan arren, ondorioak oso antzekoak izan dira. Peritu guztiak bat etorri dira aipatutako bideoetan inolako mehatxurik ez dagoela nabarmentzean, ez irudietan ez diskurtsoan. Horrez gain, perituek adierazi zuten bideoek funtzio komunikatiboa dutela eta irudiak eta bestelako elementuak diskurtso politikoaren inguruan antolatuta daudela, indartzeko.

«Ez dugu aurkitu isotopiarik, inolako interaktibitatearik, ezta elementu homogeneousorik ere ikus-entzunezko hauek mehatxuzkoak direla pentsarazteko. Hori da ondorio nagusia: bideo hauek ez dute mehatxatzen eta ez dute deirik egiten borroka armaturako», ziurtatu zuen Basterretxeak, EHUKo irakaslearen txostenaren egileetako batek.

Lolo Rico errealizadoreak ere antzeko hitzak erabili zituen, zailantza izpirik gabe: «Bideo hauek ez dago mehatxurik, ez indarkeriaren aldeko deirik, ez irudietan ezta mezuan ere». Biolentzia iradoki beharrean, bideo hauek «sosegua» eta «lasaitasuna» adierazten dutela gaineratu zuen Ricok. Are gehiago, ETAren bideoak hitz egitera eta azaltzera gonbidatzen duela nabarmendu zuen errealizadoreak, akusazio baten galderei erantzunez.

Bideoetako pistolak gora eta behera • EHUKo irakasleek egindako txostenaren arabera, bideo-

ETAko kideak, Alternatiba Demokratikoaren bideoko irudi batean.

ek «ez dute jarrera militaristik erakusten. Armen kokapenak eta ekintzaileen jarrerek ez digute adierazten erabili behar direnik. Solaskideek ez dute jolasten armekin, ez dute apuntatzen eta ez dute tiro egiten. Informazioaren enberrari laguntzen dieten irudiek ez dute jokabide biolentorik erakusten».

Izan ere, irudi horietan ageri diren pistolei buruz asko hitz egin zen atzoko saioan. Defentsak aurkeztutako adituen ustez, pistola horien presentziaren funtzioa bideoko hizlarien «ezaugarritzea» da, hau da, ikurrinarekin

eta ETAren anagramarekin batera ETAko militanteak direla adieraztea. Ildo beretik, buru-estalkiak, betaurreko ilunak eta esku-larruak ez dira, adituen ustez, mehatxatzeko elementuak, baizik eta -ahotsen distortsioa bezala- nor diren jakitea eragozteko moduak.

Halaber, «ahozko testua da bideo hauen erdigunea, telebistako ohiko muntaien moduan haria ahozko testua da, irudiek laguntzen dute testu hori». Azken batean, aipatutako irakaslearen usteetan, Josu Amezagak atzoko deklarazioan nabarmendu zuenez,

«bideo hauek funtzio komunikatiboa» dute eta baita «mezu nagusi baten (Alternatiba Demokratikoa) inguruan antolatutako barne homogeneotasuna» ere.

Horrez gain, ETAren bideo luzean eta HBk prestatu zuen hauteskunde iragarkian (HBk hasieran eta bukaeran erantsi zituen sarrera eta agurra kenduta) hauteskundeetarako deialdirik edo boto aipamenik ez dela egiten ziurtatu zuen Mario Zubiagak Kepa Landaren galdera bati erantzunez, eta argi utzi zuen iragarki elektoralaren ideia ez zela ETAre-na.

**Auzitegi
Gorena
Urriak 28**

Pistolen irudia aztergai

HB-KO mahaikideen defentsak bi peritaje jarri zituen atzo tribunalaren esku, handik edo hemendik ikusita delituri eza nabarmentzeko asmoz. ETAren bideo luzean zein HBk prestatutako iragarkian eduki apologikorik ez dagoela argi utzi nahi izan zuen defentsak adituen laguntzaz. Horrez gain, bideo horien ikusketak mehatxurik ez dakarrela eta mehatxu sentimendurik ez duela sortzen nabarmendu nahi izan zuten.

■ **Perituen adostasuna eta osagarritasuna:** Jatorri ezberdinekoak izan arren eta metodologia ezberdina erabili arren, bai EHUKo irakasleak zein TVEko errealizadorea ondorio beretsuetara iritsi ziren: bideo hauek ez dute mehatxatzen. Horrez gain, aipatzekoa izan zen jatorri ezberdineko bi iritziak osagarri gertatzea ETAk eginiko muntaia hobekiago ulertzeko. Izan ere, perituen lanak, akusazioei aurre egiteaz gain, ETAk egindako bideoen balioa eta helburuekiko egokitasuna neurtzeko balio izan zuten.

■ **Pistolak protagonista:** Nahiz eta oso segundo gutxitan eta batzuetan azpitu-luuek estalita agertu, pistolak izan ziren atzoko saioko protagonis-

tak. Peritu batzuen ustez, hizlariak ETAko kide gisa definitzeko balio dute. Bestearen ustez, aipatutako funtzioaz gain, armak uztearen eskaintza mahai gainean dagoela adierazteko ere bai. Oso sujerentea izan zen bigarren interpretazio hori (kartak mahai gainean jartzea bezala zela esan zuten). Torres letratua pistolei buruz galdetzeraz zihoan, baina esparrua mugatua zuela gogoratu zitoten. AVT-ko letratutak pistolen inguruan galdetu zuen etengabe, eta gustuko erantzuna jasotzen ez zuenez perituekin liskartu zen.

■ **Fiskalaren isiltasuna:** Jose Maria Luzon kasuko fiskalak atzo ez zien perituei galderarik egin, eta haren isiltasuna nabarmen gelditu zen. Baliteke fiskalak ez ematea garrantzirik bideoen edukari, badirudi berdin diola bakearen aldeko mezua zabaltzea edo indarkeriaren aldekoa izatea. Nahikoa omen du tarte elektoral bateko zati bat ETAren ahotsari uztearekin. Ondorioak aurkeztu arte ez dugu jakingo.

● Pello Urzelai

AVTeko abokatuaren eta Ricoren arteko tirabira

DOLORES Ricok egin txostenaren pasarte bat hautatu zuen AVTko (Terrorismoaren Biktimen Elkar-tea) abokatuak galdeketa hasteko. Pasarte horretan, Rico telebistaren eta zinemaren arteko ezberdintasunaz ari da, eta telebista, zinema ez bezala, irudi erreala ordezkatzeko saiatzen dela dio, baina ez duela lortzen. «Kamera batekin grabatzen den edozein produktuk bere egilearen izaera du, hark hautatu baitu errealitatearen zatia eta dituen interesen arabera tratamendua emango baitio, horrek emittitu aurretik dakartzan manipulazioekin», dio txostenak. Abokatuak galdetu zion ea horrek esan nahi duen bideoa erabat manipulatu dagoen. Dolores Rico ikus-entzunezko edozein produktu manipulatu dela erantzun zion, baina horrekin pozik ez eta abokatuak Ricori argi ez hitz egitea egotzi zion. Ricok berehala erantzun zion: «Agian nik argi hitz egiten dut eta zuk ez duzu ulertzen».

Leopoldo Torresen eremu mugatua

Mujikatarren izenean akusazio partikularra darman Leopoldo Torres abokatuak atzo aritu ziren perituak galdekatzeko asmoa azaldu zuen. Baina peritu horiek bideoaz aritu zirenez eta akusazio partikularrak lan esparrua HBren prentsa oharrera mugatua duenez, defentsak kexu azaldu zen eta epaimahaiak onartu egin zuen, akusazio partikularri galderak egiteko aukera kenduz. Torresen ez zuen hori begi onez ikusi, «prentsa oharretan bideoa aipatzen baita. Gainera, defentsak mugarik gabe erabili du defentsarako eskubidea, eta eskuzabaltasun hori akusazioekin ere erabiltzea nahiko nuke».

Zizurkilgo kanpaldia egingo dute asteburuan «fartsa» salatzeke

Zizurkilgo Ezker Abertzaleko Gazte Mugimenduak kanpaldia antolatu du aste bukaeran Mahai Nazionalaren kontrako «epaiketa fartsa» salatzeke. Kanpaldia herriko Joxe Arregi plazan egingo da ostiraletik igande eguerdira arte. Eztabaidak eta propagandarako tailerrak egingo dira, eta igande eguerdian manifestazioa.

HBko Mahai Nazionalaren
kontrako auzia

Perituak dio pistolak mahaian egoteak eskaintza adierazten duela

Bideoan ageri diren armek ez dutela mehatxurik egiten dio

Dolores Rico idazle, kazetari eta telebista errealaizatzailerik eta aztertzaileak ETaren bideoa eta HBk hori erabiliz eginiko 'spot'-a aztertu ditu, eta bertan biolentziarik ez dagoela ondorioztatu du. Ageri diren pistolak ere mehatxurik ez dutela egiten eta eskaintza modukoak direla azaldu du.

Berriemaile berezia

Aitziber Yarza / Madril

Perituen txanda izan zen atzo Auzitegi Gorenean.

EDURNE KOCH

BIDEOAK aztertu ostean Dolores Ricok ondorio garbia atera du: «Ez dago ez mehatxurik, ez biolentziarik, ez biolentzia erabiltzeko deirik, ez irudian eta ezta mezuan ere».

Ondorio horretara iristeko hainbat arlo aztertu ditu, eta bideoan biolentzia erabiltzeko deia ez, baizik eta «negoziatzaileko deia» dagoela azaldu zuen. Izan ere, Ricorentzat bideoan «hitza gailentzen da, eta irudia ahozko mezuaren arabera erdipurdiko euskarria baino ez da».

Afera honetan jada famatuak egin diren bideoak pistolak ere aztertu ditu Ricok, eta horren inguruan ere ondorio garbia atera du: «Armak izatez dira bortitzak, baina bideo hauetan ez dira inondik inora mehatxuzkoak». Hori esateko bi bideoetan armak duten lekua aztertu du. Hogei minutuko bideoan pistolak amaieran soilik azaltzen dira, ETako hiru kideek buelta eman eta mendian gora abiatzen direnean gerrian armak dituztela ikusten da, zortzi segundotan. Ricok esan zuenez, «horrek sosegua eragiten du, armaren sinboloa badoala ikusten baituzu, modu lasaigarrian». Bi minutuko bideoan, berriz, pistolak mahaian gainean daude, eta horrek, Ricoren aburuz, bi adiera ditu, «bate-tik, ez doazela armatuak; eta bestetik, kartak mahaian gainean daudela adierazten du, eskaintza modukoa da». Azken bideo horretan azpimarratu zuen, halaber, armak gerritik kendu eta besterik gabe mahaian gainean utzi dituztela dirudiela, kulata hizlariarengana eta punta, berriz, albo batera. Pistolak pantailaren behealdean ageri direla ere azaldu zuen, eta beheko zatiak goikoak baino garrantzi eta eragin gutxiago duela azpimarratu zuen. Azkenik, azpiztituluek pistolak estaltzen dituztela gaineratu zuen. Horren guztiaren kontrako da, Ricok azaldu zuenez, zinema eta telebistan armei ematen zaien erabilera, «ez da ulertzen akziozko film bat armarik gabe, eta, gainera, sinbolo faliko

bezala erabiltzen dira, maskulinitate, biolentzia eta bortizkeria adiera emanez».

Ricok azaldu zuenez, ikusentzunezkoetan soinu efektuak garrantzitsuak dira bortizkeria azaltzeko. Bideo hauetan, ordea, ez dago halako efekturik, eta manifestazioetako irudiak agertzen direnean ahotsa jaitzia dagoela azaldu zuen.

Dolores Ricoren aburuz, bideoak natura eszenatoki dela has-

teak eta amaitzeak, «lasaitasuna ematen du, eta erreflexiorako aukera ere ematen du». ETakideek amaieran kamerari bizkar emateak «borroka armatuarekin loturiko baldintza antropologikotik, konfiantza azaltzen du».

Azkenik, bideoan hizlaria batzuetan paper batzuk irakurtzen agertzen dela azpimarratu zuen, «gaur egun, edozein telesailetan horrelako jardura intelektual topatzea ia ezinezkoa da».

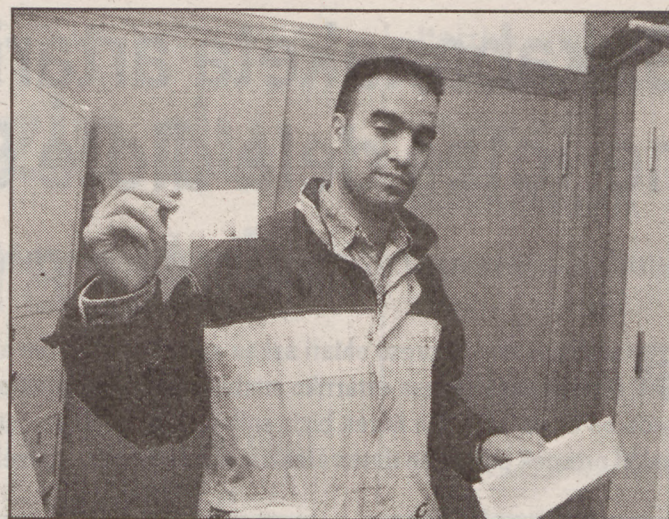
8.000 erailketa, 100.000 ekintza bortitz

DOLORES RICOK bideoetan bortizkeriarik agertzen ez dela azaltzeko bideo hauek telebista eta zinematik ikusten ditugun saio eta filmeekin alderatu zituen. Hala, hasteko azaldu zuen, Amerikako Elkarte Psikologikoak eginiko azterketa baten arabera, egun gazte batek 14 urte dituen arazo 8.000 erailketa eta 100.000 ekintza bortiz ikusi dituela, benetazkoak nahiz fikziozkoak. Zentzu honetan, bere txostenean ageri da Espainiako sei kateetan aste batean 670 hilketa, 848 liskar, 419 tiroketa, 27 tortura kasu eta abar ikusten direla.

Ricok ikusleak jasotzen dituen irudiak benetakoak edo

fikziozkoak diren bereizteko «zailtasunak» dituela azaldu zuen, eta askotan fikziozko gertaerak ikuslearentzat gogorragoak izan daitezkeela aipatu zuen, «efektu hori lortzeko bitartekoak erabil baitaitezke».

Bestetik, Ricok azaldu zuenez, egun ikusten ditugun saio askotan segunduko plano bat ageri da, eta horrek «hizkuntza-aren arauak apurtzen ditu, eta ondorioz, pentsamenduaren gakoak puskatzea dakar». Aztertutako bideoak, ordea, «honen antitesia» direla azaldu zuen, eta esaterako, 20 minutuko bideoan plano bakoitzak 41 segundu irauten dituela azaldu zuen, «sosegua emanez». X

Imanol Chasco batzarkideak, afiliatu karneta utzi zuen unean.

JOSEBA OLALDE

UAko kritikoek afiliazio karnetak entregatu dituzte

■ Gaur erabakiko dute euren karguekin zer egin

Erredakzioa / Gasteiz

UNIDAD ALAVESA (UA) alderdiko sektore kritikoko hainbat kidek atzo afiliazio karnetak entregatu zituen, iragan aste-buruko batzarrean izan zuten porrotaren ondoren. Batzarrean Pablo Mosquera hautatu zuten berriro alderdiko idazkari nagusi, botoen % 82rekin. Ramon Garin buru duen sektore kritikoa, oster, botoen % 18 baino ez zituen lortu, eta, horren ondorioz, kanpora zitzaten baino lehen alderdia uztea erabaki zuten herenegun iluntzeko bileran. Haien arabera, batzarrean ondoren beste alderdi bat sortu zen, hasiera-ko UAekin zerikusirik ez duena.

Atzo goizero hasi ziren kritikoak dimisioa aurkezten afiliazio karnetak entregatuz. Karnetarekin batera, eskutitz bat eman zioten Jose Luis Añua UAko presidenteari. Raul Reyero legebiltzarkideak hone-lazio bere eskutitzean: «Zuek eta guk urteetan defenditu izan dugun UAren aldean beste alderdi bat sortu duzue». Gainerako kargudunek ere gauza bera egin zuten atzo arratsaldean. Eta Ramon Garinek bere hautagaitza babestu zuten militanteen % 20ari gauza bera egiteko eskatu zien.

Afiliazio karnetak utzi arren, UAko kritikoek gaur erabakiko dute Arabako hainbat erakundetan dituzten kargu publikoak utziko dituzten ala ez, hau

da, politika utziko duten ala karguan jarraitu eta erakunde bakoitzeko talde mistora igarotzen diren. Sektore horretako zenbait iturrik azaldu zuten, beste alderdi bat sortzea litza-teke beste aukera bat.

Kargu publiko horien artean daude, besteak beste, Raul Reyero legebiltzarkidea, Patxi Unanua, Imanol Chasco, Lourdes Beltran de Heredia eta Leoncio Martin batzarkideak eta Arabako zenbait udaletxetako zortzi zinegotzi. Horietako batzuk, ardura politiko oro uztearen alde agertu badira ere, guztien batasuna jarri dute lehen tasun bezala, alegia, «denok edo inor ez», azaldu zuten. Ildo horretan, polemika dexte dago Raul Reyero legebiltzarkidearen karguarekin; izan ere, talde mistora pasatuko balitz, UAk diru dexte galduko luke soldata eta dietetan.

Alderdi politiko berri bat sortzeko aukerari dagokionez, berriz, sektore kritikoko iturriek aukera hori aipatu dela baieztatu arren, adierazi zuten «goizegi» dela horretaz mintzatzeko. «Nahikoa esparru politiko badagoen aztertu beharko da. Gai hauek sakon hausnartu behar dira».

Euren arteko kritikak ere nabarmenak izan ziren. Mosquerak esan zuen kritikoak «lau txoriburu» direla. Ramon Garinek, berriz, UAko egungo zuzendaritzaren «jarrera faxista» salatzen, «benetako labankada izan baita eurena». X

LASARTE-ORIAKO INDUSTRIALDEA, S.A.

Indarrean dagoen araudiari jarraiki, Elkarteak 1.997ko urriaren 22an egindako Batzar Orokor Unibertsal Berezian honako erabakia hartu zela adierazten da:

LEHENENGO.- Gizarte Kapitala hamar milioietan (10.000.000) murriztea, bazkideen aportazioei dagokiena itzuliz 1998ko urtarrilaren 31 baino lehen. Horretarako ondorengo zenbakia dute 10.000 akzio amortizatuz: 2.451tik 4.900era; 41.651tik 44.100era eta 83.501etik 88.600era, guztiak barne. Horrela bada, Gizarte Kapitala 1.000 pezetako balio nominala dute 10.000 akziok osatuko dute (Zenbakiak: 1etik 2.450era; 39.201etik 41.650era eta 78.401etik 83.500era, guztiak barne), HAMAR MILIOI PEZETA (10.000.000), beraz.

BIGARREN.- Murrizketa honek Gizarte Kapitala Elkarteak gaur egun dituen beharretara egokitzeko helburua duela adieraztea.

ADMINISTRAZIO KONTSEILUAREN IDAZKARIA

Lasarte-Orian, 1997ko urriaren 22an.

Sakabanaketa artarik eza eta heriotza dela diote Senideek

Santi Diez zenari azken agurra eta omenaldia egin diote Basaurin

Santi Diez euskal preso ohiari azken agurra egin zioten atzo Basaurin. Iragan martxoan kartzelatik irten zenean eztarriko minbizia oso aurreratua zuen, eta kanpoan hartutako zaintza medikoa ez da aski izan haren bizia salbatzeko. Senideek eta Aminiñtiaren Aldeko Batzordeek euskal presoek pairatzen duten atentzio mediko txarra gaitzetsi zuten.

Iñaki Uriarte / Bilbo

SANTI DIEZEN gorpua arratsaldeko 18:00etan irten zen Basurtuko ospitaleko tanatorioetik Basaurirantz. San Pedro elizan izandako hileten ostean, herritarrek azken agurra egin zioten. Amnistiaren Aldeko Batzordeek mobilizazioetara deitu dute gaurko herri eta auzoetan, euskal presoek pairatzen dituzten bizi-baldintzak gaitzesteko.

Tortura, espetxeetako jazarpena, jipoiak, bakardadea eta urruntasuna zer den ezagutu duten senideei «zaurian gatzik ez botatzeko» eskatu zuen Esther Lakastak Diezen omenaldian. «Inor ez dadila guregana etorri bakea behar dugu pankarta eskutan duela, torturaren aurrean, dispersioaren aurrean eta heriotzaren aurrean isilik gertatzen bada», gaineratu zuen.

Goizean eskainitako prentsaurrekoan, AABetako eta Senideak elkarteko ordezkariak doluminak eman eta elkartasuna adierazi nahi izan zieten Santi Diezen senideei. «Sakabanaketa ez da urruntasuna soilik, sakabanaketa heriotza ere bada. Sakabanaketa gaixotasuna bakarrik eta arduragabekeriaren pean pairatzea», adierazi zuen Esther Lakastak. Senideak elkarteko ordezkari horren iritziak, «Santi espetxetik atera dute kalera hiltzera, Santi gaixorik zegoen eta espetxeak gainetik kendu du, baina espetxeak badu erantzukizuna, gaixorik zegoenean kasurik egin ez ziolako, eta egin zionean berandu zelako».

Lakastak «humanismo faltua» gaitzetsi zuen, «etxean hiltzeko

Senideetako eta AABetako ordezkariak, atzo eginiko prentsaurrekoan.

XOUSE SIMAL

eskubidea» eman diotelako. Jokabide hori une honetan gaixorik dauden sei euskal presoek Euskal Herrira joateko eskubidea ukatzen dien humanismo berbera dela gaineratu zuen.

Aurten Santi Diez Uriartek ez ezik beste preso bik ere kartzelan bizia galdu dutela oroitarazi ondoren, euskal presoek sakabanaketari amaiera emateko ekimenak herri eta instituzioetan -Europako eta EAEko parlamentuetan, besteak beste- garatu direla gogoratu zuen Aitor Jugok. AABetako ordezkariak PP eta PSOERI egotzi zien «heriotza eta sufrimentuaren ereduari eustea». «Lotsarik gabe, giza eskubideen zapuzketaren aldeko apustua» egiten dutela esan zuen.

Bestalde, Jugok galdetu zion EAJri zeren truke sinatu duen sakabanaketaren iraupena. «Zenbat milioi balio du euskal herritarren biziak eta sufrimenduak?», itaundu zuen.

Basauriko Udalaren doluminak

Osoko udalbatzarraren ostean, Basauriko alderdien bozeramaileak udaletxean bildu ziren, senide batzuen eskariz, eta idazki baten bidez Santi Diezen senideei doluminak ematea erabaki zuten. Idazki horretan 1996ko urrian EAEko Legebiltzarrak sakabanaketaz onartutako eskaria berresteko eskatu zuten. Puntu horretan EAJk, HBk eta IUK aldeko botoa eman zuten, eta PPK eta PSOEk kontrakoa. x

laburrean

■ Protestan dihardute Murtzia, Carabanchel, Algeciras eta Cuencako euskal presoek

EUSKAL presoek Euskal Herriratzea eskatuz, zenbait protesta ekin-tza antolatu dituzte euskal presoek Espainiako hainbat espetxetan, AABek jakinarazi dutenez. Murtziako espetxean dauden 12 euskal preso urriaren 12tik ez dira euren ziegetatik kanpora irten, eta Carabanchelgo espetxean herenegun hartu zuen Deustuko Koldo Aldaña euskal presoak irailaren 21ean hasitako txandakako gose grebaren lekukoa. Josu Amantes eta Asier Atxabalek hasi zuten gose greba horren bidez, besteak beste, euskal presoek bizi-baldintzen inguruko eskaerak betetzeko eskatzen zaio espetxeko zuzendaritzari. Algecirasgo espetxean, aldiz, Portugalgo Jorge Gonzalez, Elorrioko Antxon Lopez Ruiz eta Hernaniko Joxean Pagolak, goizero espetxean egiten den zenbaketara «zenbaketak Euskal Herrian» dioen karteltxoarekin agertzen dira duela 15 egunetik. Lesakako Iñaki Fagoaga, Basauriko Raul Ibañez eta Zarauzko Iban Illarramendik, joan den irailean hasita uko egiten diote aspalditik jasaten ari diren hilabeteroko modulu aldaketari Cuencan. Horren ondorioz, Fagoaga eta Illarramendiri hamar eguneko isolamendu zigorra ezarri diete. x

■ Lau gazte zigortu dituzte Pasaia-ko Udaltzaingoen aurka egindako erasoagatik

HIRU urte eta lau hilabeteroko zigorra ezarri diete guztira lau gazteri, molotov koktel bat erabiliz Pasaia-ko Udaltzaingoko ibilgailuei eraso egiteagatik. Lau gazte horietatik hiru adin txikikoak dira eta ahozko epaiketak egin gabe ezarri diete zigorra, Ministerio Fiskala eta lau gazte horien defentsa akordio batera iritsi ostean. Adin txikikoak dira 16 urteko G.M.F, 17 urteko I.P.F eta A.L.I gazteak, eta zortzi hilabeteroko espetxealdi txikia ezarri diete leherkariak edukitzearen delitupean, eta 200.000 pezetako isuna desordena publiko saioagatik. J.A.R. aldiz, adinez nagusia da, eta urtebeteko espetxealdi txikia ezarri diote lehen delituagatik, eta lau hilabeteroko arrastatzeko txikia bigarrenarengatik. Lau gazteek onartu egin zituzten fiskalak egotzitako ekintzak. Haien arabera, 1995eko azaroaren 10ean lau gazteak Pasai San Pedroko enparantzan zeudela Udaltzaingoen aurka molotov koktel bat jaurtiki zuten nahiz eta bete-betean jo ez. x

■ Gomez de Liañok La Cumbre ikuskatuko du ostiralean

ENTZUTEGI Nazionalako epaile Javier Gomez de Liañok deituta, Lasa eta Zabalaen kasuaren inguruan deklaratzekoak dira gaur Jorge Argote abokatua eta Margarita Robles Estatuko Barne idazkari ohia. Era berean, kasu beraren inguruan, datorren ostiralean ikuskatuko du Gomez de Liaño epaileak Donostiako La Cumbre jau-regia. 1983an ustez Tolosako bi gazteak bahituta eduki zituzten jau-regi horretan izango dira, Gomez de Liaño epailearekin eta Jesus Santos fiskalarekin batera, kasu horretan inputaturik dauden Felipe Bayo Guardia Zibil ohia eta Angel Lopez Carrillo polizia ohia. x

■ Julio Iglesias Zamoraren deklarazioa atzeratu du epaileak

ATZO bertan deklaratu behar zuen Julio Iglesias Zamora enpresariak bere bahiketaren inguruan, Javier Gomez de Liaño epailearen aurrean. Epaileak, ordea, Zamoraren deklarazioa atzeratu du enpresariak «garrantzi handiko gestioak» egin behar zituela jakinarazi baitio. Ustezko bost etakide auziperatu ostean dei egin zion Gomez de Liañok Iglesias Zamorari. x

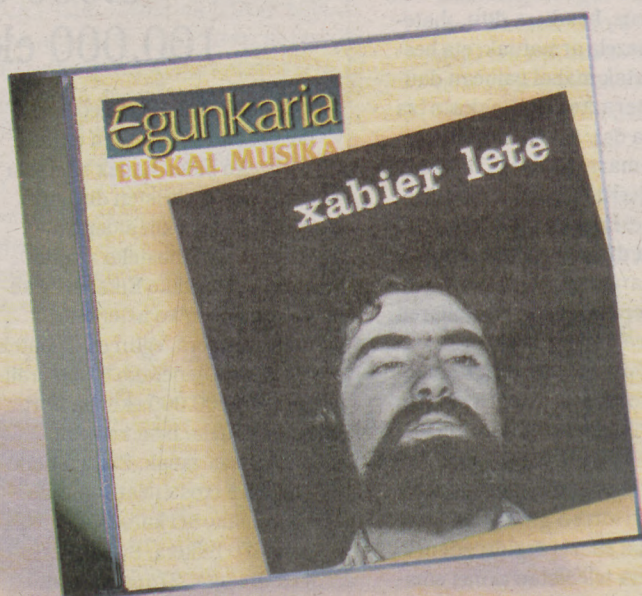
EUSKAL MUSIKA BILDUMA

Gipuzkoan eta Araban

Gaur asteazkena
550 pta./22 lib. +

Egunkaria

Bizkalan, Nafarroan eta Iparraldean

JOSE MARIA SETIEN GOTZAINAK BERE IBILBIDEA DEFENDITU DU KARGUAN 25 URTE BETETZEAN

«Herria maite duenak ezin du bakearen gaia albo batera utzi»

■ Jose Maria Setien Donostiako gotzainak 25 urte bete zituen atzo bere karguan. Ospakizun honetan, Setienek ez zituen albo batera utzi gai polemikoak. Bakea bilatzeko asmoarekin egindako gogoetak defenditu zituen, baita herrien giza eskubideak ere.

Erredakzioa / Donostia

BERE IDEIEN legitimotasuna defenditu zuen Jose Maria Setienek, egiten zaizkion kritikak arbuiatu zituen, eta bere bidearen ziurtasunean segituko duela iragarri zuen. Zilarrezko ezteiak seguruenik Madrilén polemika eragingo duten adierazpenekin ospatu zituen Donostiako apezpikuak.

Gizarteko sektoreekin eta bere elizbarrutiko apaiz talde batekin ospatu zituen zilarrezko ezteiak Jose Maria Setien apezpikuak Donostian. Prentsarekin egindako topaketan gairik polemikoenei eutsi zien Setienek, jakinaren gainean seguruenik berriz ere kritikak ekarri dizkiola esandakoak. Bakegintza aipatzean argi hitz egin zuen Setienek. «Bakearen gaia aztertu nahian, politikan sartu gabe baina bakeari bizkarrara eman gabe sortu dira nire idazkiak eta nire hitzak», adierazi zuen Gipuzkoako gotzainak. «Garbi esan behar dut, ni hor sartu naiz ikuspegi etiko batekin eta hori arazo garrantzitsua delako, bere herria maite duenak albo batera ezin utz lezakeen gaia da».

ETAren alde egin izana leporatu izan diotela ere gogoratu zuen Jose Maria Setienek, eta bere pentsamendu lerroaren koherentzia defenditu zuen berriro. «Orain urte asko ausardia handiarekin esandako gauzak orain esaten dituzte Madrilén, euskal arazoa ez dela bide polizialen bidez bakarrik konponduko. Nik aspaldi esan nuen hori eta esan zuten 'hor dago Setien gotzaina arnasa eta oxigenoa ematen ETA-ri'».

Herrien eskubideen alde • «Neure bidetik joan naiz, eta uste dut bide hori ez dela hain okerra izan, alderantziz. Horrek ziurtasuna ematen dit», adierazi zuen Setienek. Bere ildoaren norabide zuzen hori non datzan ere azaldu zuen gotzainak: «Giza eskubideen defentsa, bai pertsonenak eta bai herrienak, horrek definitu nau eta horrek ematen dit segurtasuna».

Badaki Jose Maria Setien apezpikuak herrien giza eskubideak aipatu eta defenditzeagatik kritikak egiten dizkiotela, eta puntu hau ere argitu zuen gotzainak. «Ez dakit zergatik horrenbeste jende enpeinua jarri duen esaten gizonenak dela eskubideen subjeto bakarra, ez dagoela eskubide kolektiboen subjekturik». Herrien eskubideak ukatzeko saioa interesatua dela salatu zuen Setienek. «Badakit eskubideen azken subjektua pertsona

Jose Maria Setien 1972tik da gotzain, 1979ra arte Jacinto Argaiaren ordezkari izan zen arren. MANU MUJICA

dela, baina aurretik tarteko instantzia askotatik pasatzen da hori».

Kritikak aipatu zituen Setienek, baina aldi berean dagoeneko min gutxi egiten diotela esan zuen. «Esaten didaten guztiak presioa handia egingo balu nigan, nire apezpiku bizitza 15 urtekoa litzateke, ez 25ekoa; nire bihotza pare bat aldiz ere pasatu

da kirofanotik, eta ez luke hala korik jasango».

Hego Euskal Herrirako elizbarruti bakarraren gaiak ere mintzatu zen Setien, zuhurtzia handiz, «Iruñeko eliz probintzia» aipatuz. Atzoko agerraldian aipatu zuenez, Vatikanon arrazoi pastoralengatik beharrezkotzat jotzen dute euskal gotzainen eskaera hori, baina atzeratu

bada «ondorio politikoak» izan zitzakeelako izan da.

Setienen ibilbidea • Jose Maria Setien 1928an jaio zen Hernanin eta 1951n egin zen apaiz, Gasteizko apeztegian ikasi ondoren. 1972ko urrian ordenatu zuten apezpiku Donostian, eta Jacinto Argai gotzainaren ordezkari izan zen 1979. urtera arte. Teologian katedratikoa da Setien, eta Elizaren inguruan asko idatzi duen pertsona da. Zuzenbide kanonikoaz zein moral politiko eta sozialaz idatzi ditu bere lanak. 1998rako ari dira prestatzen bere lan osoen argitalpena.

Lan intelektual horretatik eta egiten dituen adierazpenetatik Espainiako zenbait komunikabidek egiten dituzten interpretazioak eman dio Setienek ospea Madrilén. Madrilgo ABC egunkari katolikoak «kristau bezala ez jokatzeko» ere leporatu izan dio inoiz editorialetan. PP alderdiari lotutako beste medio batzuetan ere iritzigileek Setien gurutziltzatze ohitura daukate ahoa zabaltzen duen bakoitzean. Hego Euskal Herriko alderdi ez abertzaleetatik ere kritika beretsuak egin izan dizkiote Setieni behin baino gehiagotan. X

Eliza eta garai modernoak

GAI POLITIKOTZAT har zitezkeen horiez gain, jarduera pastorekin eta Elizaren barne bizitzarekin zerikusia duten gaiak ere aipatu zuen atzo Jose Maria Setienek. Elizbarrutiko fededunek apezpikua aukeratzeko posibilitatea baztertu egin zuen Setienek, horrek politizazioa ekarriko liokeelako Elizari. Hala ere, laikoek Elizaren bizitzan leku handiagoa izatearen aldeko azaldu zen. Elizak garaietara moldatzeko dituen zailtasunak ere aipatu zituen, eta azaldu ez dela erraza bateratzea modernitatea eta tradizioarekiko fideltasuna.

Emakumeen egitekoaren indartzea ere aipatu zuen, baina zuhurtasun handiz, urrats aurreratuak proposatu gabe. Emakumeen zeregina handitzeko «bideak badira», gotzainak esan zuenez. «Aldaketa bat behar da eta pozik ikusiko nuke hori».

Beste alde batetik, Elizaren lan pastoralak gizartean duen oihartzun eskasa kontrajarri zuen bere mezuek lortzen duten oihartzun politikoarekin. «Elizak esaten duenak inolako eraginik ez sortzea arriskua» dela esan zuen Setienek, eta fedeak eta erlijioak gizartean gero eta leku txikiagoa betetzea gaitzetsi.

Itoizko urtegiko eraikuntza lanak gelditu behar direla uste du Nafarroako IUK

■ «Proiektua berregin beharko litzateke, legea errespetatuz eta kontsentsua bilatuz»

Juan Kruz Lakasta / Iruñea

NAFARROAKO IUREN aburuz, Itoizko urtegiko eraikuntza lanak gelditu beharko lirateke, proiektua berregin arte. IUK atzo hedabideetara igorritako prentsa oharren arabera, «ezinezkoa da epaiek sortu duten egoera juridiko berria kontuan hartu gabe aurrera egitzea». Hain zuzen ere, urtegiko eraikuntza lanek aurrera segi ez dezaten, IUK zuzenketa aurkeztu du Madrilgo Parlamentuan Espainiako Aurrekontuen aurka. Zuzenketa eskatzen du heldu den urtean Itoizko urtegiko eraikuntza lanetan gastatzekoa den dirua. Lodosako ubidean eta nekazarientzako laguntzetan gasta dezatela.

Nolanahi ere, Nafarroako IU ez dago urtegi proiektua bertan behera uztearen alde. IUREN iritziz, Itoizko urtegiko proiektua berregin beharko litzateke. Proiektu berria osatzeko tenorean bi ardatz nagusi hartu beharko lirateke aintzat, prentsa oharrean azaldutakoaren arabera. Batetik, aurre egin beharko litzaioke epaiek sortu duten egoera juridiko berriari «inolako saihesterik hartu gabe».

Prentsa oharra urtegiko eraikuntza lanen geldiketa eskatzeko orduan Nafarroako ubidearekin gertatzen ari dena jartzen du adibidetzat. «Egoera legala dela-eta, Madrilgo Administrazioa modu planifikatuan atzeratzen ari da Nafarroako ubidea». Halaber, ubidearen aldeko apustua egiten du. «Urtegiko proiektua behar bezala berregiten bada, Nafarroako ubidea egiterik egonen litzateke, eta gaur egun hori ezinezkoa da».

Entzutegi Nazionalak behin betiko neurri bilakatu du Itoizko urtegia 510 kotatik gora betetzeko debekua, eta, hura betez gero, ezinezkoa da Nafarroako ubidea martxan jartzea. Epaien hitza estuki betez, Itoizko urtegiak asko jota 10 hektometro kubikoko edukiera izan dezake, eta ez 410ekoa, proiektuak aurreikusten zuen bezala, eta 10 hektometro kubiko ez dira aski Nafarroako ubidea betetzeko. Bestalde, ubidearen ur harrera 510 kotatik gora dago. IUK ez zuen zehazten atzoko prentsa oharrean nola gaindi daitezkeen arazo horiek.

Bestetik, proiektuak «interesez zilegiak defendatzen dituzten nekazarien eta ekologisten arteko tira-birak» sortu dituela aintzat hartuz, gizarte kontsentsua bilatu beharko litzatekeela dio IUK. X

«Sendatu ezin denean, zaindu»

Gaixo terminalei medikuek duintasunez hiltzen lagundu behar dietela dio Azkunak

Heriotza aurreko egoeran dauden gaixoei osasun arloko profesionalak duintasunez hiltzen lagundu behar dietela adierazi zuen atzo Iñaki Azkunak, Osasun sailburuak. «Sendatu ezin denean, zaindu, mina arindu eta kontsolatu» egin behar dela nabarmendu zuen.

Gorane Agirre / Bilbo

AZKEN hamarkadetan medikuntzak emandako aurrepausoei esker gaixo asko erabat sendatzea lortu dela azpimarratu zuen atzo Iñaki Azkunak, Eusko Jaurlaritzako Osasun sailburuak. Lorpenak lorpen, osasun arloko profesionalen ohiko bi funtzioetatik gaixoa sendatzekoak mina arintzekoa estali egin duela gaineratu zuen.

Biziaren alde borrokatu eta teknologik era eraginkorrean erabiltzea oso garrantzitsua den arren, osasun profesionalak egoera terminalean dauden gaixok ere tratatzen jakin behar dute, sailburu jeltzaleak gogoratu zuenez.

Azkunak azaldu zuenez, «egoera terminala da gaixotasuna garatua, progresiboa eta sendagaitza denean; tratamenduei erantzuten ez dienean; arazo edo sintoma anitz, handiak, aldakorak eta multifaktorialak pairatzen dituzten; gaixoarengan, sendikoen eta talde terapeutikoen emazio eragin handia duenean; eta bizi-itxaropena sei hilabete baino gutxiagokoa denean».

Kasu horietan, tratamenduen helburua, sendatzea baino gehiago, sintomen kontrolaren eta laguntza emozionalaren bidez erosotasuna eta bizi-kalitatea lortzea dela zehaztu zuen Azkunak: «Sendatu ezin denean, zaindu, mina arindu eta kontsolatu egin behar da».

Beraz, zainketa aringarrien garrantzia azpimarratu zuen Osasun sailburuak, zainketa horien xedea egoera terminalean dagoen pertsonaren prozesua eta ingurunea hobetzea baita. Dena dela, eguneroko errealitatean helburu

Iñaki Azkuna, Jaurlaritzako Osasun sailburua, atzoko agerraldian.

XOUSE SIMAL

Zainketa aringarriak sustatzeko ituna

EUSKAL AUTONOMI ELKARTEA (EAE), Katalunia eta Kanariar Uharteetako Gobernuak egoera terminalean dauden gaixoen bizi kalitatea hobetzeko zainketa aringarriak sustatu eta garatzeko ituna sinatu zuten atzo. Elkarlan hitzarmena egunotan zainketa aringarriak buruz Bilbon egiten ari diren Jardunaldien barruan hitzartu zuten.

Itunaren helburua lortzeko hiru Gobernuetako Osasun Sailek bi esparru nagusitan jardungo dute. Batetik, egoera terminalean dauden gaixoen tratamenduan aritzen diren osasungintzako profesionalen elkarlan eta esperientzien elkartrukatzea bultzatuko dute. Eta, bestetik, profesionalen trebaketa sustatuko dute; heziketa ikastaro berezien bidez eta elkarte autonomoetako osasun zentroetan egonaldiak eginez bideratu asmo da.

Iñaki Azkuna Eusko Jaurlaritzako Osasun sailburuak adierazi zuenez, «hitzarmenaren helburu nagusia profesional orok zainketa aringarriaren printzipio eta praktikari buruzko oinarritzko heziketa iraunkorra jasotzea da».

hori betetzeko zailtasun batzuk daudela onartu zuen: prestakuntza gabezia, morfina errezetatzea medikuek gustuko ez izatea eta gehiegizko terapeutika, esate baterako.

Medikuek gaixo terminalak tratatzen ikasi behar du • Medikuntza ikasleak diagnostikatu, tratatu eta sendatzeko trebatzen badituzte ere, Azkunaren ustez, ez zaie irakasten egoera termina-

lean dagoen gaixo batengana nola hurbildu edota gaixo horren familiari nola lagundu. Horregatik, osasun arloko profesionalen heziketa zehatza eta irizpide zientifikoan oinarritua izatea aldarrikatu zuen.

Osasun arloko profesional batzuek, gaixoiari adikzioa sortzeko beldurrez, morfina errezetatzea ez dutela gustuko edo azken momentuan bakarrik ematen dutela aitortu zuen Osasun sailburuak.

Beldur hori paradoxikoa dela gaineratu zuen, batez ere asteak edo hilabete gutxi batzuetako bizi-itxaropena duten gaixok tratatzen dihardutelako.

Medikuen jokabide hori Espainiako morfina kontsumoan islatzen da; alegia, milioi bat biztanleko morfina kontsumo txikiena duen hirugarren estatua da, Italia eta Greziaren atzetik eta Danimarkatik urrun.

Azken urteetan opiaceo horren preskripzioa areagotu egin bada ere, kopurua hiruikoitza egin behar harko litzatekeela adierazi zuen Azkunak. «Hies eta minbizi aurretatua duten gaixoen %70ek mina dute, eta egun ditugun baliabideekin %80-90 kasutan mina arin dezakegu».

Azkunak, gaur egungo gehiegizko terapeutikak sortzen dituen arazoak aipatu zituen: bizi-artifizialki luzatzeko teknika berriak sarri askotan ez dute bizi-kalitate ona bermatzen eta, gainera, batzuetan diagnosi eta terapia prozedura erasokorrak egiten zaizkie aste gutxi batzuetako bizi-itxaropena duten gaixoei. Profesionalak horretaz jabetu eta gaixo horiek tratatzerakoan aintzat hartu beharra aldarrikatu zuen Azkunak. X

Bi pertsonaren gorpua aurkitu dituzte Angelun eta Donibane-Lohizunen

Baionako Poliziak dei egin du hildakoak identifikatzeko

L.Fourcade / Baiona

GIZON baten gorpua aurkitu zuten joan den astelehen goizean Aturri ibaiaren bazterrean Angelun. 50 urteko gizonaren gorpua Maharin errekan erdi sartuta zegoen, ondoan pasatzen den trenbidea baino hiru metro beherago. Inkesta-egileek aurkitu dute kolpe handi bat gizonaren buruan, eta badirudi gizona hil zela harroren aurkako kolpearen ondorioz. Baionako Poliziak baztertu du hilketa baten hipotesia, baina ez du uste gizonak bere buruaz beste egin zuenik. Inkestaegileen arabera, nahigabe erorketa litzateke ibiltzea debekatua den toki batean. Alabaina, puntu ilunena argitzear dago oraindik, zeren ez dakite biktima nor den. Istripuaren unean ez zuten nortasun agiririk, eta poliziak dei egin zuen gizonaren gorpua ezagutu ahal izateko.

Bestalde, 60-70 urteko emazte baten gorpua aurkitu zuten Poliziak Donibane-Lohizuneko Erromardie izeneko hondartzan atzo goizean. Emazteak kamisoiak baizik ez zuten soinean, eta poliziek ez dute inolako kolperen aztararik ikusi gorpuan. Kasu honetan ere, poliziak dei egin du gorpua identifikatu ahal izateko. X

EHEk Gasteizko Kultura zinegotziak dimisioa aurkeztu behar duela dio

Erredakzioa / Gasteiz

ARANTZA ZENARRUZABEITIA Gasteizko Kultura zinegotziaren eta Roberto Alvarez Folklore Udal Akademiako buruaren dimisioak eskatu ditu Euskal Herrian Euskarak Akademian «ikasleak klaseak erdara hutsez hartzea behartzen baitituzte».

«Gasteizko Udalak, euskara sustatu beharrean, erdara bultzatzen eta inposatzen jarraitzen du», dio EHEK. «Musiketxean orain arte euskaraz emandako Musika Mintzaira irakasgaia gaztelaniaz ematen dute irailatik aurrera», erantsi du. Irakasle erdalduna jartzea salatu du ikasleentako gehienak euskaldunak direlako; egun 13 irakasleentako 4 erdaldunak direla gogorarazi du.

Udal mandatarik gasteiztarrek esan dute ez dutela hizkuntza eskakizunik exijituko 2002. urtera arte, baina egungo egoerak, EHEren irudiko, euskaldunen eskubideak urratzea baino ez dakar. X

IU: «EA eta EAJ atzeraka ari dira intsumisioaren auzian»

Ez dute intsumiso inhabilitatuak kontratatu ahal izateko proposamena babestuko Batzar Nagusietan

Erredakzioa / Donostia

EAJ eta EA alderdiak intsumisioarekiko jarrerari «aterapausoak» ematen ari direla salatu du IUk. Jon Lasa alderdi horrek Gipuzkoako Batzar Nagusietan duen ordezkariak jakinarazi duenez, EA eta EAJk ez dute foru efakundek intsumiso kondenatuak kontratatu ahal izateko IUk egin duen proposamena onartuko.

Alderdi horrek ez arauzko proposamena aurkeztu zuen berriki Gipuzkoako Batzar Nagusietan, Foru Aldundiak lan eskaintza pu-

blikoetan intsumiso inhabilitatuak kontratatu ahal izatea ahalbidetu dadin. Proposamen horrek berak elkartasuna adierazten dio Jose Julian Irizar diputuari, Zumarragako alkate zela armadarekin kolaboratu ez zuelako hilabeterako kargua uztera kondenatu dutelako.

EA eta EAJk osoko zuzenketa egin diote IUren proposamenari eta ordezkariak beste testu bat aurkeztu dute. «Gure proposametik euren diputatu Irizarri elkartasuna adieraztea eskatzen duten puntua bakarrik gorde dute;

heriotza zibilera kondenatutako gazte intsumisioei, berriz, ulertaraziko diete babes testimoniala badutela, baina ez gehiago», salatu du Lasak. IUkoak gogoratu du «intsumisioaren giza errekonoimendua lortzeko borroka, iraungitze data duen legea bertan behera uzteko borroka, borroka aktibo eta konprometitua behar duela izan, legea alda dadin lortzeko hitz hutsetatik harantzago joango dena».

IUren arabera, «inkoherentea da guztiz» EA bezalako alderdiak «intsumisioaren defendatzaile di-

ren irudia ematea eta gero kalte-tuen aldeko borrokan aktiboki parte hartzeari uko egitea». Lasak esan duenez, kondenatuak edo kartzeleratuak diren mutikoei ezer gutxitarako balio diete horrelako deklarazio politikoak.

IUko batzarkidea gogor mintzatu da baita ere EAJren kontra, intsumisioaren gaian Aznarren gobernuari presionatzeko diolako. «Itxuraz, milaka euskal gazteri eragiten dion arazoa ez da nahikoa arrazoi gobernu zentralari ematen dion babesa auzitan jartzeko», salatu du. X

Zientziak euskaraz 25 urte

Ostiral honetan Elhuyar elkarteak sortu zeneko urteurrena ospatuko du Donostiako Miramarren

Itziar Petxarroman/Donostia

HEWYSHEN hitzaldiaren aurretik, 25. urteurrena gogoratzeko, Inaki Irazabalbeitia elkarteak lehendakariak eta elkarteak beste kide batzuek hitz egingo dute. 25 urte hauen nondik norakoak eta egungo egoera azalduko dute.

Elkartearen erroak 1960ko hamarkadaren bukaeran bilatu behar dira. Orduan, euskara batuaren, ikastolen eta euskalduntze-alfabetatze mugimendurekin batera, Euskal Kultur Taldeak (EKT) sortu ziren. Elhuyar EKT horietako batean jaio zen, Donostiako Industri Ingeniarien Eskolakoan, hain zuzen ere. Ikasle talde bati zientzia eta euskara uztartzeko grina piztu zitzaion.

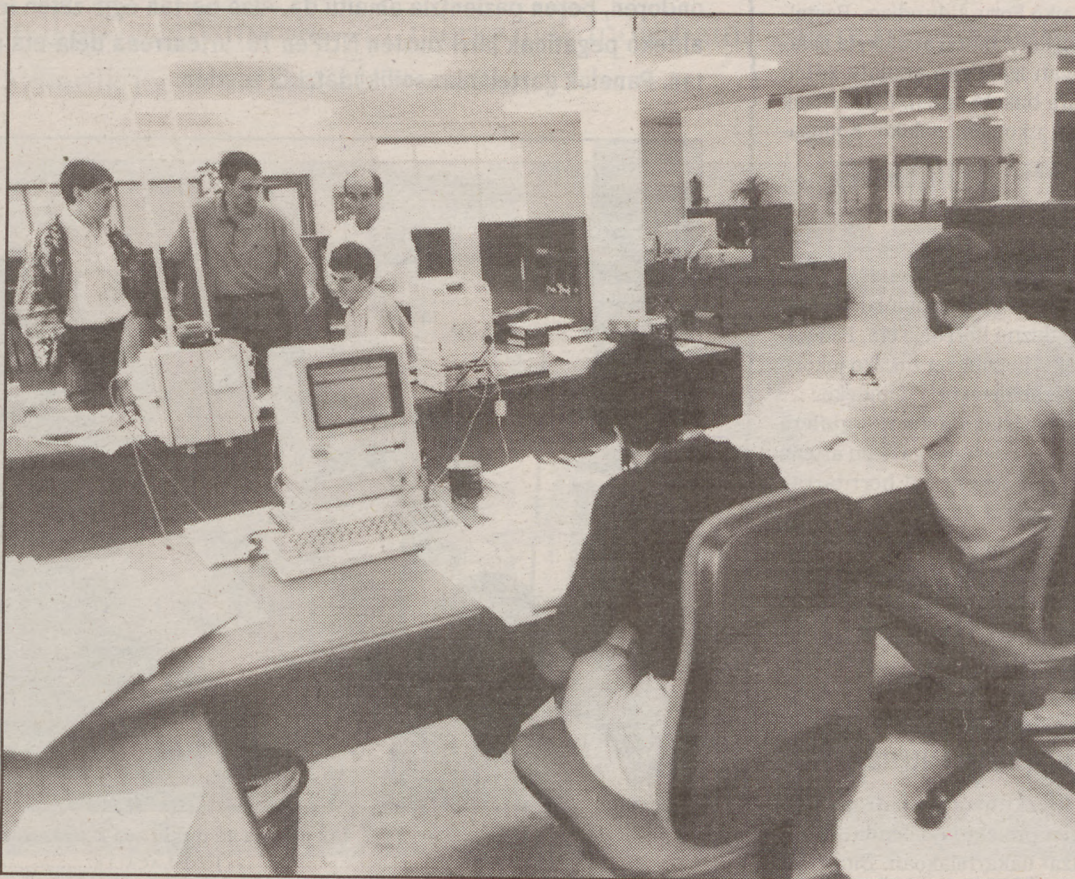
1972ko otsailaren inguruan hiru ikasle ohi (Luis Mari Banderes, Jesus Mari Goñi eta Andoni Sagarna) eta bi ikasle (Juanjo Gabiña eta Mikel Zalvide) bilerak egiten hasi ziren, euskara zientziaren mundura zabaltzeko asmoarekin. Elhuyarrek Euskal Herriko Adiskideen Elkartearen babesla lortu zuen, eta haren adarra izan zen hainbat urtez.

Hasieran ingeniariak joaten ziren bileretara, baina laster bestelako zientzialariak ere hasi ziren joaten: arkitektoak, informatikariak, kimikariak, medikuak eta ekonomialariak. 1970eko hamarkadaren bukaeran Elhuyar talde anitza zen. Lehen urte haietan, UEU bultzatzen eginiko lanak, Euskaltzaindiaren Matematika Hiztegiko Batzordean parte hartzea eta Arkitektoen Elkargo Ofizialarekin landutako Arkitektura Hiztegia aipa daitezke, besteak beste.

Hizkuntza eta pertsonen

trebakuntzan • Elhuyarren lehen lanak ikasleentzako testuliburuak eta hiztegitxoak prestatzea izan zen. Gero, *Elhuyar* aldizka-

Euskal Kulturaren beste hainbat elkarte bezala, Elhuyarrek ere 25 urte betetzen ditu aurten, eta urteurrena ospatzeko ekitaldi berezia prestatu dute ostiralerako Donostiako Miramar jauregian. Arratsaldeko 19:00etatik aurrera, Antony Hewysh Fisikako Nobel sariak hitzaldia emango du unibertsoaren iragan, orain eta etorkizunari buruz.

Elhuyarreko langileak zientzia elkartearen egoitzan.

CARLOS VILLAGRAN

ria sortu zen, 1974an. Hiztegin-tzaren alorrean Zientzia eta Tek-nikarako Hitzen Bilduma azpi-marratu du elkarteak. Horretan, 50.000 hitzeko fitxategia osatzea lortu zuten. Hiztegia oinarri informatikoan jarri zuten, baina azkenean ez zuten argitaratu.

Hala ere, Elhuyarren ustez, «testuliburuak eta aldizkaria ez ziren nahikoa euskara eta zientziaren mundua uztartzeko, baldin eta gerora tresna horiek erabili behar zituzten profesionalak euskaraz lan egiteko gai ez bazi-

ren. Horrela, irakasleei zuzendu-tako lehen formazio ikastaro berezituak antolatu zituen Elhuyarrek 1979an.

1980an lortu zuen Elhuyarrek lehen egoitza propioa, Donostiako Garibai kalean. Urte hartan, «erabaki garrantzitsuak» hartu zituzten elkarteak: «Aldizkariaren kudeaketarako arduradun bat izendatzea, taldeari lege nor-tasuna emateko lehen urratsak egitea, eguneroko arazoez ardu-ratzeko talde iraunkor bat sor-tzea eta bigarren mailako testuei

leku gehiago egitea». 1981ean izaera juridikoko kultur elkarte bilakatu zen.

1984an Eusko Jaurlaritzak «onura publikoko aitormena» eman zion elkarteari, hala ere, elkarteak esan duenez, «inoiz ez dugu jakin izendapen horren benetako balio erabilgarria zein den». 1986an lehen Macintosh ordenadorea erosi zuen elkarteak.

1984an, Elkar argitaletxearekin hitzarmena sinatu zuen Elhuyarrek, testuliburuak argi-

taratzeko. «Hitzarmena oso posi-tiboa gertatu zaigu, kaxoian lozo-roan geratuko ziren testuliburu asko kaleratzea ahalbidetu due-lako», azaldu dute elkartetik.

Dibulgazio aldizkaria bihurtu zen Elhuyar • 1985ean dibulgaziora zuzendutako aldizkari bihurtu zen *Elhuyar*. Aldizkari berria bihabetekaria zen, eta formatuz eta itxuraz, edozein dibulgazio aldizkari bezalakoa. 1989an hila-betekari bihurtu zen *Elhuyar*, *Zientzia eta Teknika* aldizkaria. Zituen 700 harpidedunak laster bikoiztu zituen aldizkari berriak.

Irakasuntzan bidegintza eta ordenadoreetako hezkuntza pro-gramak hasi zen lantzen elkar-tea.

Dena dela, elkartetik onartu dutenez, 1985. urteak ekarritako berrikuntzarik handiena euskalduntze-alfabetatzearen arloan izan zen. Irakasleek eskolak euskaraz ematen trebatzeko ematen zituen Alfabetatze Teknikoak enpresa mundura zabaltzeko eta langileei bere lana euskaraz egi-teko prestakuntza espezifiko eskaintzen hasi ziren. Horren harian, Eusko Jaurlaritzarekin sei urte iraun duen hitzarmena sinatu zen. Hurrengo urteotan euskarazko zerbitzuak lan mun-duan lantzea da Elhuyarren etor-kizuneko jardura esparru nagu-sietako bat.

Azken urteotan egin duen bes-te lanen artean, azpimarragarria dira, besteak beste, Elhuyarren Hiztegi Entziklopedikoa, Euska-ra-Gaztelania Hiztegia, euska-razko lehen CD-ROMa, Zetiaz zerbitzua, CAF-Elhuyar Zientzia Dibulgaziorako sariak... Elhuya-rretik adierazi dutenez, «Elhuyar elkartearen egoera ez da samu-rra. Bidegurutze batean dago. Erabaki handiak hartu beharko dira eta horiek bermatuko dute gure produktuen bideragarri-tasuna».

◆ Inaki Irazabalbeitia ◆ Elhuyarreko lehendakaria

«Elhuyar talde amateurra zen sorreran, baina orain profesional duinak behar ditu»

■ **Zein da Elhuyarren egoera egun, eta zein dira erronka nagusiak etorkizunari begira?**

Elhuyar gogoeta fase batean dago. Badakigu zer izan den Elhuyar euskal kulturaren, eta guk erabaki behar dugu zer izan nahi dugun hemendik aurrera. Orain arte Elhuyarrek esparru asko ukitu ditu, hasi testu liburugintzatik eta bukatu euskara lan munduan erabiltzeko programak sustatzera, eta, tartean, aldizkaria, hiztegiak, entziklopediak, ikastaroak... Eta, bada garaia aukeratzeko zein esparru jorratu nahi dugun konkretuki eta non erabili nahi ditugun gure indarrak, zeren dibertsifikazioak dakarren ondorioa da ahuldadea, eta ez kontzentratzea benetan

Elhuyarrentzat inportanteak izan daitezkeen alorretan.

Bestetik, gure egoera ekonomikoa ez da xamurra, faktore askorengatik: barne faktoreengatik, alegia, guk erabaki okerrak hartu ditugu momentu jakin batzuetan; eta, kanpo faktoreengatik, euskal kulturgintzak duen egoeraren ondorioz. Illo horretan, krisi ekonomikoaren aitzakiaz, kulturgintzarako diru gutxiago dago. Jakina, administratibotik kultur azpiegitura handiak bultzatzeak min egin digu, batez ere laguntza instituzionalen ikuspegitik. Gainera, Elhuyar talde amateur bat bezala sortu zen, baina orain euskal kulturak profesional duinak behar ditu. Gure erronka horixe da, alegia, gizarte-

ratzea profesionalak garela, eta, besteen mailan behar ditugula betebeharrak eta eskubideak.

■ **Kultura Sailaren banaketan, diru gutxiago bideratu dute zuen aldizkariarentzat. Zer eragin izango du horrek?**

Aldizkariak Elhuyarren sortzen duen galera ekonomikoa handiagotuko dela. Uste dugu sistema ez dela egokia. Prest gaudela Kulturarekin hitz egiteko sistema horri buruz, eta horretan ari gara, gure irizpidea finkatuz haiekin eztabaidatzeko. Dena dela, Elhuyar ez da aldizkaria bakarrik. Testu liburugintza ere hor dago. Une honetan liburu bat produzitzeak euskaraz kostu handia dauka, ikasleak gero eta gutxiago baitira, eta dibertsifika-

Inaki Irazabalbeitia.

MANU MUJICA

zioa gero eta handiago baita. Hori administrazioak, -Hezkuntza Sailak- kontuan izan beharko luke. Eta kanpoko editorialek kalte handia egiten digute, gure merkatuan sartzen baitira produktu amortizatuak.

■ **Zientziaren ikuspegitik hutsu-**

ne handiak al ditu euskarak oraindik?

Esango nuke une honetan euskaraz edozein zientzia azal daitekeela. Zenbait alorretan lexiko arazoak izan daitezke, baina euskarak baditu baliabideak arazo horiek konpontzeko.

■ Errausteko labearen aurkako pintada sinbolikoa egingo dute igandean Bilbon

BIZKAIA BIZIRIK plataformak Bilboko Artigas auzoan eraiki nahi duten errausteko plantaren kontrako pintada sinbolikoa egingo du igande honetan Errekaldeko enparantzan. Eguerdiko 12:30ean egingo duten protesta ekintzan Bilboko Udaleko zenbait zinegotzik hartuko dute parte, besteak beste. Pintada horrekin Zabalgardi elkarteak sustatzen duen hiri hondakin solidoen errausteko labe proiektua bertan behera uzteko eskatu nahi dute plataformako kideek. Era berean, hondakinok birziklatzeko, berriro erabiltzeko eta murrizteko eskatu nahi diote Bizkaiko Foru Aldundiari. Bestalde, Bizkaia Bizirik plataformak bere partaide baten atxiloteta salatu zuen atzo. Plataformako kidea iragan igandean atxilotu zuten errausteko plantaren kontrako sinadura bilketa baten. Ertzaintzak atxilotu zuen bere burua identifikatzeri uko egin ziolako. Komisariara eraman ostean aske utzi zuten. x

■ Zorizko jokorik gabeko eguna ospatuko dute gaur jokalarik ohiek

ZORIZKO jokorik gabeko eguna ospatuko du gaur Espainiako Zorizko Jokalari Ohien Federakundeak. Ospakizun hori dela eta, Federakundeak informazio mahaiak jarriko ditu herritarrei zorizko jokoen «arazo larriaz» ohartarazi eta dauden aterabideen berri emateko. Federakundeko ordezkarien arabera, «zorizko jokoen erabilera desagoki eta gehiegizkoak biztanleengan eta bereziki gazteen artean sortzen ari den kalteez ohartarazi nahi ditugu bai herritarrek baita agintariak ere. Egun, oso joko eskaintza zabala eta oso kontrol gutxi dago». Iturri berek emandako datuen arabera, egun, Espainian 5.000 lagun daude (jokalariek eta senitartekoak) ludopatia gaixotasuna gainditzeko tratamendua jasotzen. Bestalde, Espainian urtean 1.025.000 milioi pezeta jokatzeko dira zorizko jokoen. x

■ Aguirre ministroa eta abertzaleak kritikatu ditu Redondo Terrorrosek ikasketa planen auzian

ESPERANZA AGUIRRE Espainiako Hezkuntza ministroak atzo berriro ikasketa planak aldatzeko duen proiektua defenditu zuen, «hezkuntzaren kalitatearen hobekuntza» dakarrelakoan. Bitartean, kritikak gehitzen ari dira Aguirreraren planaren kontra. Atzo Nicolas Redondo Terrorros PSE-EEko idazkari nagusiak egin zuen Aguirreraren aurka, «beste nazionalismo batzuk xaxatzen dituelako». Ministroak autonomia erkidegoekin kontsultarik egin ez izana hankasartzea izan dela esan zuen Redondok. Hala ere, Kataluniako eta Euskal Herriko sektore abertzaleek egindako kritikak «neurrigabeak» direla esan zuen. «Elkar elikatzen dute tankera desberdineko nazionalismoek», ondorioztatu zuen PSE-EEko idazkari nagusiak. Inaxio Oliveri Euskal Autonomi Elkarte Hezkuntza sailburua gaur bilbuko da Agirrerekin. Espainiako Hezkuntza ministroak proposatu duen proiektuari buruz arituko dira Madrilen egingo den bileran. Estraineko balorazioan, Inaxio Oliverik gogor kritikatu zuen PPren Gobernuak dituen asmoak. x

■ Galdamesko arazo ekologikoak salatu ditu HBk

GALDAMESKO Herri Batasunak salatu duenez, La Aceña auzoan «arrisku ekologiko» handiak daude, hainbat gune kutsagarri, lindanoak eragindako isurketak eta harrobiaren jardura direla eta. HBren iritziz, lindano biltegia ibaitik oso gertu dago, eta harrobiak ere eragin handia du inguruan, hauts ugari botatzen baitu eta zarata larregi sortzen baitu. Horretaz gain, gogoratu zuten duela gutxi 40 metroko zabalera zuen gasolio isurketa bat izan zela ibaian. HBren iritziz, isurketa Uribe enpresan gertatu zen. Horretaz guztiaz gain, HBk gogoratu zuen beste harrobi bat zabaltzeko proiektu bat dagoela, Gumeran mendian. Hortik urtean milioi bat tona harri aterako dituzte 25 urtean. Horrek, inguruko landareetan kalte larria eragingo duela ziurtatu zuen, eta arriskuan jarriko du zenbait auzotako ur hornikuntza. x

ESKELAK

ENRIKE ARRATE GAMARRA GARCIA

ME MARCHÉ A TIMBUCTÚ.

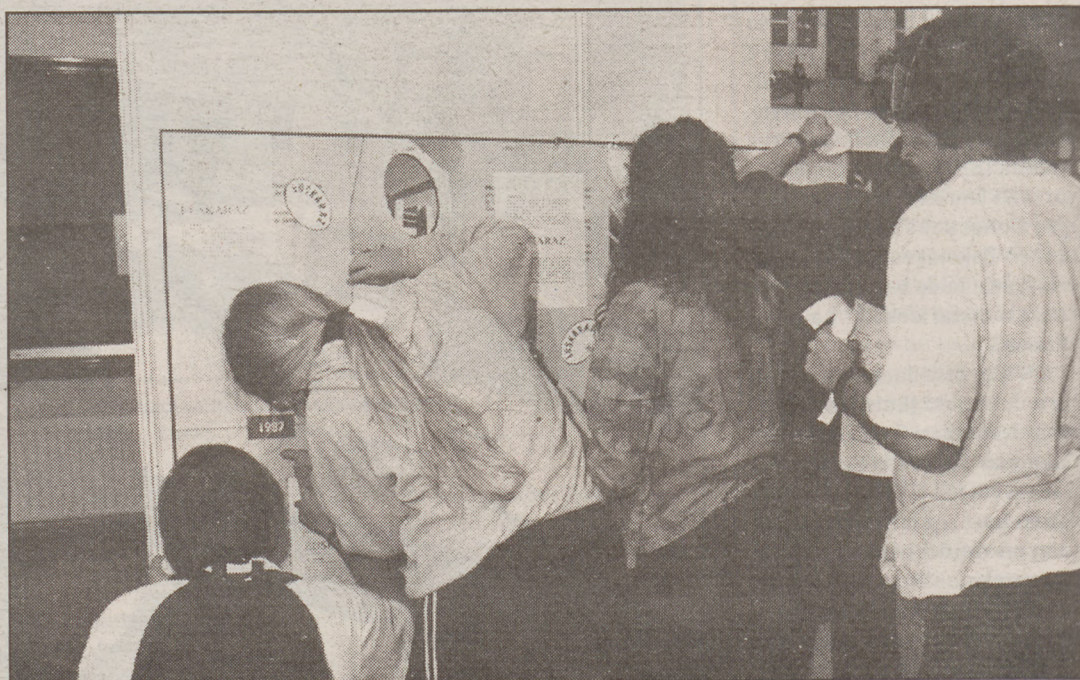
TIMBUKTURANTZ ABIATU NINTZEN
GASTEIZTIK 1997.EKO URRIAREN 28AN.

ONDO IBILI, LAGUNA.

IA: «NUPen aski dela esateko ordua iritsi dela iruditzen zaigu»

Euskaldunen eskubideen aldeko ekintzak egingen dituzte

NUPeko Ikasle Abertzaleek atzo iragarri zuten euskararen defentsan hitzetik ekintzara pasatuko direla. Azaldu zutenenez, Errektoretzak Hizkuntz Normalizaziorako Plana atzera bota ondoren, beren pazientzia amaitu da. Atzo bertan egin zuten lehen protesta ekintza: euskararen aldeko pegatinak jarri zituzten NUPen 10. urteurrena dela-eta paratutako erakustaldiko paneletan. Panelok gatzelaniaz soilik idatzirik zeuden.

IAk deituta atzo egin zen konzentrazioa.

JOXE LACALLE

Juan Kruz Lakasta / Iruñea

«GUK uste dugu (NUPen) hamar urteko bizitza nahikoa dela benetakoa Hizkuntz Normalkuntzarako Plangintza bat egiteko. Euskaldunok eta euskaltzaleok pazientzia handia izan dugu. Euskaraz ikasteko eta bizitzeko eskubidea behin eta berriro ukatu digute, eta uste dugu aski dela esateko momentua heldu dela», adierazi zuen atzo Ikasle Abertzaleak taldeko (IA) Ainhara Armendarizek. Aski dela esateko IA hitzetik ekintzara, mobilizazioetara, pasatuko da, «normalkuntzaren alde dagoen gizartearen gehiengoaren ahotsa haiengana helarazteko; birritan pentsa ditzaten egiten dituzten tontakeria guztiak».

NUPeko estatutueta 106. artikuluan oinarriturik, Ikasle Abertzaleek atzo bertan egin zuten lehen protesta ekintza. Artikuluak dio unibertsitatean errotilazioak elebidun izan

behar duela. Gelategiko sarreran NUPen 10. urteurrena dela-eta paratu duten erakustaldiko panelak gatzelaniaz soilik daude idatzirik, eta, beraz, ez dute alpatu artikulua betetzen. Hori salatuzko, 12:00etan artikuluari buruzko eta euskararen aldeko pegatina handiak jarri zituzten paneletan.

Bigarren protesta ekintza ere 106. artikulua horretan oinarriturik egingen dute. Datozen egunotan eskutitz bat helaraziko diete departamentu eta fakultate guztietako zuzendariak, gogorarazteko errotilazioak elebiduna izan behar duela. Horren ostean, azaroaren 16tik aurrera, gatzelania hutsean dauden errotilazio ofizial guztiak kendu egingo dituzte eraikin guztietatik.

«**Errektoreak aldegin dezala**» • IAk, halaber, errektorearen eta haren taldearen dimisioa eskatu zuen atzoko agerraldian. «Unibertsitatearen autonomia deu-

seztu nahi izan dute, eta nafarron unibertsitatea izan behar zena, UPNren eta Oposen bulego bihurtu dute, interes pertsonalen menpean uzteko», adierazi zuen Armendarizek; «aldegin dezatela inkompetenteek, nazkagarriak eta, batez ere, koldarrak direlako».

IAren ustez, Antonio Perez Prados errektoreak, Hizkuntz Normalizaziorako Plana atzera botaz, «UPNren menpe dagoelako beste adibide bat besterik ez du eman, eta unibertsitatearen autonomiaren kontzeptua baliorik gabe utzi du». IAren iritziz, Errektoretzarena «azpijoko doilorra» izan da. «Errektoreak berak izendaturiko Hizkuntz Normalizaziorako Batzodearen lan guztia atzera bota dute, gerora 60 orrialde inguruko plangintza eztabaidatu gabe, UPNren azarnak dituen osoko zuzenketa onartzeko, tarte bikoitzez eta hizki larritan, folio eta erdian sartzen zen zuzenketa, hain zuzen...» x

Iruñeko abokatuek greba egingen dute

■ Nafarroako Administrazio Auzietarako Epaitegiko auzi pilaketa da arazoa

Erredakzioa / Iruñea

IRUÑEKO abokatuek greba mugagabea hasiko dute heldu den astelehenean, salatuzko Nafarroako Administrazio Auzietarako Epaitegian dagoen (NAAE) auzi pilaketa. Pilaketa gero eta handiagoa da. Joan den abuztuan NAAEn 6.589 auzi zeuden epaiaren zain. 1995ean, berriz, 4.331 auzi besterik ez zeuden, eta ordurako NAAE Espainiako

elkargoetako epaitegien artean auzi pilaketarik handiena zuena zen. Arazoari aurre egiteko, NAAEk azken hilabeteotan hiru epaile gehiago jarri ditu lanean, baina Iruñeko Abokatu Elkargoaren irudikoz, behin behineko neurri hori ez da aski. Askotan bost urte igarotzen dira tramitazioa amaitzen denetik epaia ateratzen den arte. Epe horretan araudiak aldatzen dira, eta arazo gehiago izaten dira. Horrenbes-

tez, Administrazioarekin arazoak dituen hiritarrak gastu handia egin behar du, eta ez dauka inolako ziurtasunik. Egerra onartezina da, eta Administrazioak berak bultzatzen du egoera», adierazi zuen atzo Elkargoko dekanorde Juan Pedro Arraizak. Elkargoaren irudikoz, arazoa konpontzeko gutxienez hiru epaile postu iraunkor gehiago sortu beharko lituzkete NAAEn. x

GALERA HISTORIKOAK IZAN OSTEAN, ZERBAIT BERRESKURATU ZUTEN ETA BEHERAKO JOERA ALDATZEA LORTU ZUTEN

Burtsek deskalabrua moteltzea lortu dute, New Yorkeko erreakzioari esker

Burtsetako emaitzak batetik bestera mugitu ziren atzo minutu gutxitan, New Yorkeko errekupeazioak eraginda. Ekitaldiaren hasieran ikara nagusitu zela eta, merkatuek inoiz baino galera handiagoak izan zituzten eguerdirako, baina azkenik joera aldatzea lortu zuten.

Erredakzioa / Bilbo

ITSASOZ bestaldera begira zabandu ziren atzo balore merkatuak, eta eragileek ikusi zutena ez zuten batere gogoko izan. New Yorkek bezperan beherakada historikoa izan ostean -550 puntu edo balio guztiaren %7,18-, atzoko ekitaldiari ekin bezain laster 180 puntutik gorako galerak bildu zituen. Hori gutxi balitz bezala, Hong Kongeko burtsak ere aurreko egunetako joerari eutsi eta 1.439 puntu galdu zituen (%13,7).

Lehenengo datu horiek ondorio larriak ekarri zituzten Europako merkatuetara. Hasiera-hasieratik erotzen hasi eta eguerdirako inoiz baino galera handiagoak zituzten gehiengutsuenek: Bilboko burtsak 92,41 galduta zeukan (%10,91), Madrilgoak 59,24 (%10,66), Pariskoak %6,48 eta Londreskoak %5,11.

Lasaitasunerako deliak ez ziren aski deskalabrua eragotzeko. Europako Batzordeak eta estatuetako gobernuak behin eta

New Yorkeko burtsako gainbegirale bat burtsa ireki aurretik bilera egiten atzo. Burtsak gora egin zuen ondoren.

RICHARD DREW / AP

berriro esan zuten ez dagoela halako krisialdirako arrazoi objektiborik eta oinarri ekonomikoak sendoak direla, baina alferrik:

ikara eta salmentak nagusi zirela, merkatuek galera beldurgarriak zituzten.

Bill Clinton EEBBBetako lehendakariak ere lasaitasuna eskatu zien inbertsoreei, eta bertako ekonomiaren sendotasuna bermaturik dagoela ziurtatu zuen. Rodrigo Rato Espai-

niako ministroak eta Dominique Strauss Kahn Frantziakoak ere antzeko konfiantzazko mezuak igorri zituzten merkatuetara.

Zuzenketa bat-batekoa izan zen. Zabandu eta ordubetera, New Yorkek erabat aldatu zuen joera, eta irabaziak lortzen hasi

zen etengabe, 130 puntutik gora irabaztera heldu arte.

Zuzenketa horrek berehalako erantzuna izan zuen European, nahiz eta ixteko ordua hurbil izan. Madrilgo burtsak ordubete atzeratu zuen ekitaldiaren bukaera, erosketa aginduak jaso ahal izateko.

Aurreko jaitsiera handien ostean balore gehienek zeukaten prezio apalak ere animatu zituen inbertsoreak berriz ere inbertitzera. Adituen arabera, burtsek inoiz baino jardura nahasi eta gora-beheratsuagoa izan zuten atzo.

Hala ere, Wall Streeteko erreakzioa beranduegi etorri zen zuzenketa erabatekoa izan zedin, eta burtsek ezin izan zuten irabaziekin amaitu: Pariskoak %4,27ko galerarekin itxi zuen ekitaldia, Madrilgoak %4,37koarekin (24,28 puntu) eta Bilbokoak %4,49koarekin (39,85 puntu).

Nolanahi ere, badirudi ezkortasuna amaitu eta azken egunetako zeinua aldatu egin dela, berriz ere New Yorkeko burtsak hala baldintzatuta. Hala ere, merkatuetako aztertzaileen iritziz, gora-beherak izango dira datozen egunetan ere nazioarteko balore merkatuetan.

Dinosauru erotu bat bezain kontrolaezina

iritzia

Javier Hernani

Norbolsako Finantza eta Negozio zuzendaria

BURTSETAN gertatzen ari den fenomeno ez da hemen bertakoa, mundu zabalekoa baizik. Merkatu hauek asko igotzen direnean, honelako fenomenoak eragiten dituzten urduritasun egoerak etorri ohi dira. Burtsen eroriaren arrazoiak da EEBBetako edo Europako datu makroekonomikoek eragindakoa, baizik eta espero zitekeen zuzenketa bat.

Azken 18 edo 24 hilabeteetan oso ziklo ona egon da burtsetan. Inbertsoreek bikoiztu eta hirukoiztu egin dituzte etekinak burtsan, eta ondoren psikologikoki jarrera aldadu dute: akzioen balioa goregi zegoela ikusi dute, eta salmentak ugaritu ostean beherakada etorri da. Nolanahi ere beherakada gehiegizkoa izan da, ez da erraz ulertzen errealitate ekonomikoa kontuan hartuta. Zuzenketa eskuetatik joan zaigu, kontrolaezina izan da dinosauru erotu bat bezala.

Ekialde Urruneko edo Hong Kongeko finantza krisia, arrazoi nagusia baino gehiago, pizgarria izan da. Kontuan hartu behar dugu gaur egun ekonomia globalizatuta dagoela, eta burtsa ere bai. Inbertsoreek -enpresek, fondoei eta abarrek- nazioarteko

merkatuetan inbertitzen dute, eta Hong Kongeko burtsa oso garrantzitsua da. Inbertsoreek euren akzioak saltzen badituzte Hong Kongen, beste horrenbeste egingo dute gainontzeko lurraldeetako burtsetan, diru fondoak berreskuratzeko. Horretan zerikusia dauka lehen aipatu dudak ikuspegi psikologiko horrek: gainbalioak pilatu ostean zalantzak sortzen zaizkie merkatuen egoeraz, eta salmentak egiterakoan oso agresiboak izaten dira.

Zuzenketa hau espero zen, beraz, baina gauzak inoiz ez dira gertatzen guk nahi genukeen bezala. Erreakzioa oso bizkorra izan da, eta galerak oso handiak. Baina okerrena dagoeneko gertatu delakoan nago. Merkatuen ahuleziak datozen egunetan -edo hilabeteetan- jarraituko du. Inbertsoreak beren zenbakiak egiten hasiko dira orain, nora jo begiraturako dute eta ez dute dirua burtsan berehala sartuko, horrek bere denbora eskatzen baitu. Baina ez dut dudarik merkatuak berreskuraturiko direla, oinarri ekonomikoak hala nola interes tasak onak direlako.

Eta oinarriak onak izanik, burtsetako beherakadak ez du ekonomia errealean eragingo. Bai, ordea, burtsan inbertsioak dituztenentzat, adibidez pribatizazioetan sartu diren inbertsoreentzat. Hauek galerak onartu beharko dituzte. X

HURRENGO

PRESTAKUNTZA-EKINTZAK

	ADEGI	C/I	SEA
Enpresa - Intraneta	Azaroak 11	Urriak 28	
Enpresa-Intranetaren Erabilpen Administratiboak	Abenduak 4	Azaroak 11	Azaroak 5
Internetarako sarbide segurua enpresarentzat	Urriak 28	Azaroak 25	Azaroak 26
Ordezkaritzen interkonexioa kostu baxuko sareen bidez	Azaroak 25	Abenduak 16	Abenduak 3
Merkataritza elektronikoa eta salmentak	Abenduak 16	Abenduak 4	Abenduak 17

Iraupena: 3/4 ordu

Hasiera: 16:00etan

Kostua: Dohainik

Eskola emateko, informaziorako eta izena emateko lekuak:

ADEGI: Mikeletegi Pasealekua, 52 - Miramongo Parke Teknologikoa • Donostia
Tfnoa.: (943) 30 90 30

CIMV: Gran Vía, 50 - 5. • Bilbao • Tfnoa.: (94) 442 28 00

SEA: Pasaje Postas, 32 - 6. • Vitoria - Gasteiz • Tfnoa.: (945) 23 37 72

CONFEBASK
CONFEDERATION EMPRESARIAL VASCA
EUSKAL ENTPRESARIEN KONFEDERAZIOA

SPRI

AKOR

Nafarroako CCOOren barruan «krisia piztu da», Izquierda Sindicalen ustez

Zuzendaritzako bi kidek dimisioa aurkeztu dute, «gehiengoaren jazarpena dela eta»

Mikel Reparaz / Iruñea

NAFARROAKO CCOO sindikatu-ko Lan Osasun eta Ingurugiro arduradunek dimisioa aurkeztu zuten atzo, eta, beraz, CCOOko zuzendaritzan dauzkaten ardurak utzi egingo dituzte. Iñaki Moreno eta Vicente Duque CCOOren barruko Izquierda Sindical korrontearen ordezkariak dira, eta, adierazi dutenaren arabera, sindikatuaren gehiengoak baztertu dituelako aurkeztu dute dimisioa.

Sindikatu-ko sektore ofizialak beren lanari «jazarpen obsesiboa» egin diotela salatu dute Morenok eta Duquek. Hori dela eta, dimisioa «beharturik» aurkeztu behar izan dutela diote, eta CCOOren barruan krisia piztu dela adierazi dute. Izquierda Sindicalen irudiko, Jesus Garatea idazkari nagusiak presioak izan ditu Iñaki Moreno eta Vicente Duque euren postuetatik kentzeko, eta horrek frogatzen du, Iñaki Morenoren ustez, «sindikatuaren barruan dagoen aniztasun falta».

Lan Istripuen Aurkako Eguna-ren prestaketetan -hilaren 22an izan zen- piztu zen CCOOren barruko krisia. Moreno eta Duque dimisio eskutitzean adierazten dutenez, «CCOOko Lan Osasuneko Sailak lan istripuen aurka sindikatu guztien batasunerako deialdia egin zuen, eta CCOOko zuzendaritzak premia- zko bilera egin zuen UGTekin. Horren ondorioz, zuzendaritzak komunikatu bat aurkeztu zuen, Lan Osasun Saila eta sindikatu-ko Departamentu Konfederalaren iritzia- ren aurka». Lan Osasunaren arduradunari bizkarra emanez erredaktatu zen komunikatu

Iñaki Moreno eta Vicente Duque CCOO sindikatuaren barruko Izquierda Sindical korrontearen ordezkariak Nafarroako zuzendaritzan Lan Osasun eta Ingurugiro Sailetan zeuzkaten ardurak utzi dituzte, CCOOko gehiengoak haien lana «baztertu» egin duela eta.

Iñaki Morenok eta Vicente Duque dimisioa aurkeztu zuten atzo.

JOXE LACALLE

horren ondorioz, «bost urtetan lan istripuen gaiaren inguruan mantendu den batasun sindikala hautsi egin da», Morenoren hitzetan.

CCOO sindikatu-ko zuzendaritzaren iritziz, Morenok eta Duquek «beren borondatez» dimisioa aurkeztu dute, eta aniztasun faltaren salaketak «guztiz fal-

tsuak» direla azpimarratu du. Bestalde, Nafarroako CCOOren ordezkari ofizialak haratago joan dira, eta dimisioak «erabaki partidista baten ondorio» direla adierazi dute.

Izquierda Sindicalen dioenez, CCOO kontrolatzen duen gehiengoak gutxiengoaren ahotsa isilarazi nahi du. Izquierda Sin-

dical korronteko ordezkariak CCOOren delegatuen % 17 lortu zituzten ekainean egin zen Nafarroako kongresuan. Vicente Duque eta Iñaki Morenok Ingurugiro eta Lan Osasun sailetako buruzagitza utziko dute heldu den ostiraletik aitzina, baina sindikatu-ko zuzendaritzan jarraituko dute. X

Europako Batzordeak ez du aurtan erabakiko bolantak debekatzea

■ Londresek bere lehendakari- zapean debekatu nahi ditu bolantak

Agentziak / Brusela

EUROPAKO BATZORDEAK datorren urtean aurkeztuko die Hamabostei atunaren arrantzan bolanten erabilera debekatzeko proposamen berria, Europako Batasuneko iturriek atzo jakinarazi zuten. 1998. urtearen lehen sei hilabeteetan Gobernu britainiarraren esku egongo da Batasunaren lehendakari- zapea eta Londresen nahia da bolantak debekatzeko erabakia bere lehendakari- zapean hartzea.

Euskal Herrian polemika abiapuntua dira bolantak. Hego Euskal Herriko arrantzaleek ez dituzte bolantak erabiltzen, baina Iparraldekoek bai. Bolanten auzia dela eta istilu franko gertatu da azken urteotan mugaz bi aldeetako arrantzaleen artean. Hego Euskal Herriko arrantzale eta ekologisten hitzetan, bolantak «heriotzaren sareak» dira, kalte handiak eragiten dizkielako arrantza errekurtsioei. Espainiako Nekazaritza ministro Loyola de Palaciok atzerapenari buruz azalpenak eskatuko dizkio bihar Europako Batasunari. Litekeena da eztabaida bat zabaltea auziaren inguruan, eta ziurrenik Gobernu britainiarrak arrazoitu egingo du proposamena bere lehendakari- zapean egitea zergatik nahi duen.

Europako Batzordeak 1994. urtean aurkeztu zuen bolantak debekatzeko proposamena, baina harrezkero hori blokeatuta izan du Europako Kontseiluak. X

ADAKo zuzendaritza heriotza baten zain dela salatu dute CGTko ordezkariak

■ Manifestaldia antolatu dute gaurko altzairutegiko hiru sindikatuek

Hur Gorostiaga / Baiona

AMESGAIZTOEN kondaketa luzea zirudien atzo ADA altzairutegiko langileek egindako prentsaurrekoak. Banan-banan, Ucin taldeak Bokalen duen enpresaren baitan gertatu ei diren irregulartasunen berri eman zuten CGTko ordezkariak. Grebaren 27. egunean gauzak ez dira aitzinatu. Atzo 12 langilek lanera itzultzea erabaki zuten. Bertzeek, aldiz, tinko segitzen dute eta gaur arratsaldeko bostetan Baionako lan boltsatik abiatuko den manifestaldira populakuntzari sustengu dei zabala egin diote, CGT, CFDT eta FO sindikatuen gidaritzapean.

Egun 147 langile ditu kontratuean ADAk. CGTko ordezkari-

rien arabera, kontratuan funtzio bakar bat agertzen bada ere, langile bakoitzak hiru edo lau lan ezberdin egin behar izaten ditu. «Gehienetan ez dugu berteze lan gehitu horiek egiteko formakuntzarik, eta halako lan arrisku- tsuetan geure buruak eta gure kideenak ezartzen ditugu arriskuan. Gainera, 24 orenez mar- txan egon behar duen enpresa izanik, gure zortzi orduko lan ordua bukatuta ez bada ordezkari heldu, berteze zortzi ordu segidan lan egin behar izaten ditugu, edo gehiago».

Aurpegian erredurak eta altzairu xaflak zangoen zapal- tzen, istripuak egunerokoak omen dira. «Hastapenean gertatu ziren istripuetan anbulantzia eta suhiltzaileak etorri ziren. Baina,

zuzendaritzaren erabakiz, ordu- tik aitzina ez zen hala gertatuko, publikitate txarra egiten ziolako enpresari. Erizain pribatuak hel- du dira orain enpresara, eta zau- ritzaren diren langileak Hegoalde- koak direnean, Hegoaldeko ospi- taletara eramaten dira», ziurtatu dute langileak.

147 kontratudun badira ere, berteze 100 langile izan ohi dira egunero altzairutegian aritzen direnak. «70 Espainiatik heldu dira, berteak, aldiz, interim edo ETT enpresetatik ekartzen dituz- te, askotan inolako formakuntza- rik gabe», diote.

Horrez gain formakun- tza orduak lan orduak bezala erabiltzen direla diote. «Ez dago formakuntza berezirik, eta for- makuntzarako dirua lan kontra-

ADAKo langileak dituzten arriskuen berri eman zuten atzo.

BOB EDMÉ

tu gisa erabiltzen dute», zioten atzo.

CGTko ordezkarien arabera «zuzendaritza heriotzaren zain» dago. «Azpeitian ikastaldian egon ginen bitartean, sei hilabetetan bi langile hil ziren. Gu ez gaude horretarako prest», azaldu zuten.

Soldatei dagokienez, soldata minimoa ere ez lukete ukituko, langileek diotenez. Horregatik lanpostuen %12ko igoera galde- giten dute, eta lanpostuen ber- sailkatzea. Gaur beste elkartzeko bat izanen dute zuzendaritzare- kin. X

SALA SENADOREARI HIRU URTE EZARRI DIZKIOTE ETA NAVARRO DIPUTATU OHIARI, BERRIZ, 11

'Filesa auziko' arduradunak espetxearekin zigortu ditu Gorenak

■ Auzitegi Gorenak espetxe zigorra ezarri zien atzo 'Filesa auzian' epaitutako zortzi laguni, eta lau kargurik gabe utzi zituen. Josep Maria Sala senadoreak hiru urteko zigorra jaso arren ez du kartzelara joan beharko, zigorrik handiena bi urtekoa delako.

Erredakzioa / Donostia

ATZO jakinarazitako epaian, Auzitegi Gorenak frogatutzat jo du PSOEk legez kanpo finantzatzeko sare bat osatu zuela Filesa, Male-sa eta Time Export enpresen bidez. Filesa holdingari esker, alderdi sozialistak 1.000 milioi pezetatik gora jaso zituen 1987tik aurrera. Banku batzuek eta enpresa batzuek eman zioten PSO-Eri dirua, baina horren truke zer jaso zuten ez da sekula argitu. Banco Central eta haren filial Cepsa izan ziren diru gehien pagatu zutenak -446 milioi pezeta- eta BBV, adibidez, 84 milioi ordaindu zituen. Enpresari gehien aurkako akusazioak bertan behera geratu ziren auzibidean haien enpresei ez baitzitzaizien kalterik egin eta azkenean bi baizik ez ditu zigortu: Eugenio Marin Fecsa elektrikako ordezkariak eta Juan Molina ENASAKoak sei hilabetezko zigorra jaso dute bidegabeko jabetzeagatik.

Epaiak Carlos Navarro PSOEko diputatu ohiari ezarri dio espetxe zigorrik handiena, 11 urtekoa hain zuzen ere. Auzitegi Gorenak legez kanpoko elkartea osatzea, agiri publikoak faltsutzea eta Ogasun Publikoaren aurkako delitua leporatu dizkio Navarrori, Filesa enpresa taldearen sortzaile izan zelakoan. Navarro PSOEko diputatu izan zen 1993 arte.

Salak kartzela sailhestu du ■ Josep Maria Sala Kataluniako Sozialisten Alderdiko (PSC) senadoreak, berriz, guztira hiru urteko espe-

Carlos Navarro eta Josep Maria Sala Auzitegi Gorenean, uztailaren 1ean, epaiketa hasi zenean.

JOSE LUIS DEL PINO / EFE

txe zigorra jaso du: bi urtekoa legez kanpoko elkarteko kide izateagatik eta urtebeteko agiriak faltsutzeagatik. Aurrekaririk ez zenez eta zigorrik handiena bi urte baizik ez direnez, Sala kalean geratuko da. Filesaren eguneroko kudeakuntzaz arduratzen ziren Luis Oliverok eta Alberto Floresek hamar urteko kartzela zigorra jaso dute, bidegabeko elkartea eratzegatik, faltsukeriagatik eta Ogasunaren aurkako delitu batengatik.

PSOEren zenbait hauteskunde

gastu ordaintzeaz akusatutako Aida Alvarez finantza arduradun ohia eta haren senar Miguel Molledok, berriz, bi urte, lau hilabete eta egun bateko zigorra jaso dute. Alvarezek, Molledok, Oliverok, Floresek eta Navarrok kartzelan sartzeko adina zigor jaso dute, baina kalean geratuko dira, Auzitegi Konstituzionalean errekursoa jartzea erabaki baitute.

Sozialistek arratsalde amaieran eman zuten epaiari buruzko iritzia. Joaquin Almunia PSOEko idazkari nagusiak azaldu zuenez,

PSOE onartzen du epaia, baina zigorrak neurritz kanpokoak direla uste du. Alderdiaren egoitzan egindako agerraldian, prozesu judizialaren «instrukzio irregularra» kritikatu zuen, eta justizia ez dela guztiontzat berdina salatu zuen Almunia. Salaren etorkizunari buruz ez zuen ezer esan. Iuko Rosa Aguilarrek esan zuen epaia «garai baten amaiera» dela, eta azpimarratu zuen pertsona batzuen ordez «13 urtez boterean izan den alderdi baten finantzaketa irregularra» zigortu dutela.

Gomez de Liañori 350.000 pezetako zigorra ezarri diote magistratuei errespeturik ez izateagatik

■ Epaileak agian prebarikazioa egin zuela uste du CGPJk

Efe / Madril

ESPAINIAKO Botere Judizialaren Kontseilu Nagusiko (CGPJ) diziiplina batzordeak 350.000 pezetako isuna (14.000 libera) ezarri dio Javier Gomez de Liaño epaileari, Sogecable auzian bere erabaki batzuk aldatu zituzten magistratuei «zor dien errespetua» izan ez zielako. Diziiplina batzordeak CGPJko plenoari igorri dio Gomez de Liañoren espediente, epailearen jardunean prebarikazioa izan zela uste duelako. Espediente Jose Jimenez Villarejo Auzitegi Goreneko bosgarren salako epaileak egin zuen.

Joan den uztailaren 2an ireki zion CGPJk espediente Entzutegi Nazionalako epaileari. Egun batzuk aurretik, Gomez de Liaño epaileak kritika gogorak egin zizkion Siro Garciari, Entzutegi Nazionalako bigarren salako epaileburuari. Izan ere, Entzutegi Nazionalako sala horrek baliogabetu egin zituen Gomez de Liañok Sogecable auzian hartutako sei ebazpen. Baliogabetze batean, magistratuek erabaki zuten auziak ez zuela sekretupean jarraitu behar, eta Gomez de Liaño epaileak erantzun zuen sekretupetik ateratzeko neurri hori «bidegabekoa» eta «gehiegizkoa» izan zela. Gainera, Gomez de Liaño epaileak akusazioei eta fiskalari iradoki zien Entzutegi Nazionalako bigarren salako epaileek delitu edo falta bat egin zutela sumarioa ireki zutelako.

Sogecable auzian ikertzen da Canal Plus telebista pribatuko arduradunek delitua egin zutenentz bezeroen fidantzako dirua beste zeregin batzuetarako erabili zutenean. Auzia Jaime Capmany Epoca aldizkariako zuzendariak bultzatu zuen. Capmany Abc egunkari kontserbadoreko zutabegilea da, eta PP alderdiko sektore eskuindarrenetzat jotzen dute. Canal Pluseko arduradunen iritziz, auzi horretan Gomez de Liaño epaileak PPren interesak defenditu ditu hasieratik. Joan den ostiralean, Ismael Moreno Entzutegi Nazionalako epailea Sogecable auzitik kanpo utzi zuen Gomez de Liaño, afera horretan ez zuelako ematen «gutziz independentea» zen irudia. Canal Plus telebista pribatuko arduradunek errefusatu zuten Javier Gomez de Liaño epailea. X

Auzi luze eta korapilotsua

Sei urteko instrukzioaren ostean, Auzitegi Gorenak hilabete bat behar izan du Filesa auziko epaia jakinarazteko:

- ✱ **1991ko maiatzaren 29:** Filesa auziaren berri jakin zen, Filesatik kanporatutako Carlos Van Schouwen kontablearen salaketaren ondoren. El Mundo-k kaleratu zituen Van Schouwenen salaketak. Leopoldo Torres orduko fiskal nagusiak ikerketa agindu zuen eta Kontu Auzitegia PSOEren kontuak aztertzen hasi zen.
- ✱ **1992ko irailak 7:** Marino Barbero Auzitegi Goreneko epailea auziaz eskusiban arduratzen hasi zen.
- ✱ **Azaroak 18:** Barberoren aginduz PSOEren egoitza nagusia arakatu zuten, finantzaketari buruzko agiriak bila. Aurretik, Espainiako Bankuan Filesari buruzko informazioa bildu zuen Barberok. Abenduaren 18an eta 21ean berriz miatu zuten Ferraz kaleko egoitza sozialista.
- ✱ **1993ko urtarrilak 20:** Barbero kexu da PSOE "Justiziaren lana trabatzen duela"ko". Gonzalezek salaketa ukatu zuen.
- ✱ **Martxoak 22:** Ogasuneko perituen arabere-

- ra, Filesak 1.000 milioi pezeta jaso zituen sekula egin ez zituen txostenen truke, PSOEren faktura faltsuak pagatu zituen eta alderdia legez kanpo finantzatzeko. Gonzalezek iragarri zuen dimitituko zuela erantzule politikoa zela erakusten bazen. PSOEren barnean krisi gogorra piztu zen, Gonzalezek hauteskundeak aurreratu eta ozta-ozta irabazi zituen.
- ✱ **Abenduak 1:** Senatuak immunitatea altxa zion Josep Maria Sala PSCko senadoreari.
- ✱ **1994ko urtarrila:** Ustez PSOEri dirua eman zioten 43 enpresa eta bankuetako zuzendariak deklaratzeko hasi ziren Barberoren aurrean.
- ✱ **1995eko otsailak 22:** Barberok Alfonso Guerraren suplikatorioa eskatu zuen, baina Auzitegi Gorenak ez zion onartu.
- ✱ **Maiatzak 4:** Epaileak 39 lagun inkulpatu zituen, haien artean PSOEri dirua eman ziotenak.
- ✱ **Irailak 15:** Juan Carlos Rodriguez Ibarra

- Extremadurako presidenteak "terroristen pareko" deitu ziolako presionatuta zegoen Barbero, eta, botere judizialaren babesa jaso ez zuenez, epailetza utzi zuen. Enrique Bacigalupok ordezkatu zuen.
- ✱ **Abenduak 22:** Bacigalupok zazpi lagun soilik epaitzea erabaki zuen.
- ✱ **1996ko abenduak 20:** Auzitegi Gorenak erabaki zuen 26 lagun epaituko zituztela.
- ✱ **1997ko uztailak 1:** Epaiketa hasi zen, prozedurari buruzko eztabaidarekin.
- ✱ **Uztailak 21:** Auzitegi Gorenak PPren akusazioa baliogabetu zuen eta hamar akusatu auzitik kanpo utzi zituen, haien artean Guillermo Galeote PSOEko finantza arduradun izandakoa. PSOE pozik.
- ✱ **Irailak 3:** Oporren ondotik berriz hasi zen Filesa auziaren epaiketa. Irailak 22an Gonzalezek eta Guerrak deklaratu zuten eta alderdiaren kontabilitateari erreparatu ez ziotela ziurtatu zuten. Auzia urriaren 1ean bukatu zen. X

Alain Carignonek azkenean dimititu egin du Isere departamenduko buruzagitzatik

Bost urterako kartzela zigorra ezarri zioten, 1996an, Grenobleko uraren auzian

Alain Carignonek, Grenobleko auzapez ohiak, Isere departamenduko kontseilu nagusiko presidentzia-tik dimititu egin zuen atzo. 1996an bost urterako kartzela zigorra kondenatu zuten ustelkeria auzi batean. Gainerat, beste afera batean auzipetu dute joan den irailean.

Allande Sokarros / Baiona

EDOUARD BALLADUR-EN gobernuan, 1993an, Komunikazio ministroa izandakoak justizia prozedurako ahalbide guztiak erabili ditu Isereko Kontseilu Nagusiko lehendakari-tatik dimititzea azkenenera arte atzeratzeko. Alabaina, Kasazio Auzitegiko Kriminaleko Ganbarak herenegun hartu zuen ebazpenak haren azken itxaropenak galarazi zituen. Izan ere, justizia penaleko aginte gorenak baietsi zuen Lyongo auzitegiak, 1996ko uztailaren 9an, Carignoni emandako kondena, hots, bost urterako espetxe zigorra, horietatik lau bete beharrekoak; bost urtez eskubide zibikoak kentzea; inhabilitazioa; eta 500.000 liberako gaztigu isuna.

Alain Carignon, Grenobleko ur banaketaren merkatua Lyonnaise des Eaux sozietatearen filial bati ematean, ustelkeria delitu batengatik erruduntzat jo zuten. Justiziak agerian utzi zuenez, ekintza haren ondorioz, Grenobleko auzapez ohiak hainbat opari eta abantaila jaso zituen, eta haiek guztiak 20 milioi liberara igo zirela kalkulatu zuten. Epailleen iritzian, Grenobleko uraren afera hartan, benetako «korruptzio pakto bat» osatu zen eta Carignon sistema nabarian agertu zen. Auzipetua izan ordu-

Alain Carignon Komunikazio ministro ohia 1994ko urrian Lyongo Auzitegira heltzen espetxeratua izan aurretik.

PASCAL GEORGE / AFP

ko ministro kargutik dimititu behar izan zuen, eta 1995eko udal hauteskundeetan, berriz, Grenobleko alkatetza galdu zuen, Michel Destot sozialistaren mesederako.

Kasazio Auzitegiaren erabaki honen ondorioz, Alain Carignon giltzapetuta egongo da, beraz. Gaur egun, kondena betetzen ari da Villefranche-sur-Saoneko (Rhône) espetxean. Haatik, Justiziarekin aurrez aurre egon beharko du berriro ere, joan den irailean auzipetze abisu bat jaso baitzuen, gizarte ondasunak bidegabe erabili eta ageri faltsuak egin eta erabiltzeaz akusaturik. Aldi honetan, Grenoble Isere Developpement (GID) sozietatearen inguruan gertatutako

diru desbideratzeak zaizkio leporatuko. GID horren betebeharrak ofiziala zen, Isere departamenduko garapenaren ikuspetik, azterketak egitea eta antolakuntza batzuk bultzatzea. Errealitatean, kapital pribatu eta publiko osatutako egitura hori, diru mordo -hamar milioi libera inguru- desbideratzeko baliatu zen.

Justiziak gogor dirau Iseren ustelkeria politikoaren aurka

Alain Carignoni emandako kondena baiesteaz gain, Kasazio Auzitegiak berdin jokatu zuen auzi berean gaztigatu zituzten beste bi lagunen aurka: Jean-Louis Dutaret, Carignonen laguntzaile hurbilena; eta Jean-

Jacques Prompsy, Lyonnaise des Eaux sozietateko zuzendari komertzial ohia. Horiek orain arte aske zeuden, baina beraien aurkako kondena baietsi aurretik, euren burua preso eman zuten igande arratsean.

Dutaret hiru urterako kartzela zigorra jaso zuen eta Prompsy bi urterakoa. Carignon sistemaren desegiteaz aparte, Justiziak gogor jokatzeko Isere departamenduko ustelkeria sarean aurka. Hala, iragan urriko 12an, Jean-Yves Cupillard L'Alpe d'Huez hiriko auzapezaren kontra hiru urterako espetxe zigorra eskatu zuen prokuradoreak eta, bestalde, zazpi auzibide bidean dira Isereko eskuineko hainbat zinegotziren aurka. X

laburrean

■ Paponen aurkako epaiketak etzi jarraitu beharko luke

MAURICE PAPONEN aurkako epaiketak seguraski hurrengo ostiralean jarraituko du, atzo iturri judizialek iragarri zuten. Ostegunaz geroztik, Papon Pessaceko Haut Leveque ospitalean dago, bihotzeko arazoez gain bronkoneumonia duelako. Jean Louis Castagnede Bordeleko Auzitegiko magistratuaren aginduz, Rene Pariente sendagileak Papon aztertu du eta ostiralera-ko prest izango dela uste du. 1942-1944 artean 1.560 judu kontzentrazio esparruetara eramateagatik gizadiaren aurkako krimenak leporatzen dizkiote Paponi. Robert Paxton eta Henri Amoureux historialariek deklaratu behar dute hurrena lekuko gisa, eta oso ikuspegi desberdinak dituzte Vichyko erregimenaz. X

■ Neskato bat hil da eskopeta batekin jolasean ari zela

BEDERATZI urteko neskato bat hil da Reillon (Cuenca) lehengusua eta biak eskopeta batekin jolastan ari zirela. Atzo jakin zenez, gertakaria astelehen gauean izan zen Cuencako herri txiki horretan. Tiroaren ostean, J.M.B. zortzi urteko lehengusua desagertu egin zen eta Reillonetik hiru kilometro dagoen Carboneras de Guadazaon azaldu zen, senide batzuen etxean, handik sei ordutara. Neskatoa atzo arratsaldean ehortzi zuten. X

■ Eskuater batzuek Pujolen oportetako etxearen atean horma bat jarri dute

JORDI PUJOL Generalitateko presidentek Queralbs (Girona) herrian duen oportetako etxearen atzeko atean horma bat eraiki zuen atzo goizaldean etxe okupatzaile talde batek. Bartzelonako hainbat komunikabidek atzo goizean jasotako bideo zinta batean ageri dira gazteak horma egiten. «Politikoei guk sentitzen duguna sentitzea nahi dugu gure etxeetan hormak jartzen dizkigutenean», adierazi zuten eskuaterrek. Arratsaldean Bartzelonan egindako manifestazioaren bidez, eskuaterrek gogorarazi zuten duela urtebete Bartzelonako Princesa zinematik bortxaz bota zituztela. X

■ PCCk IC utzi du

KATALUNIAKO Komunisten Alderdiak ICekin harremanak hautsi ditu, lurralde hartako Izquierda Unida berriaren osaketan parte hartzeko. Fidel Lora diputatu autonomikoak ICko talde parlamentarioa utzi zuen atzo eta mistoan sartu zen. PCCko 40 zinegotziek ez dute oraingoz ICko udal taldeak utziko. X

Eskuinaren eta aliatu komunisten kritikak jasotzen ari da Gobernua Gizarte Segurantzaren erreforman

■ Familiek jasotzen dituzten dirulaguntzak murrizteak eragin ditu RPR, UDF eta PCFren kritikak

Agentziak / Paris

ASTELEHENEAN hasi zen Frantziako Asanblean Gizarte Segurantzaren erreformari buruzko eztabaida. Debateko lehen egunetan, Gobernuaren erreforma defenditzen duen Martine Aubry Lan eta Elkartasun ministroa bakarrik geratu da, eskuineko oposizioa eta PCF Gobernuaren aliatuak kritika gogorak egin baitzituen.

Gobernuari kritika gogorrenak ekarri dizkion gaia familiei ematen zaizkien laguntzen murrizketak da. Aubryren asmoa da hurren zaintzarako familiek jaso-

tzen duten dirulaguntza (Aged) oso murriztea eta irabazi gehien dituzten sendiei gainontzeko laguntzak ere gutxitzea. Aubryk azpimarratu duenez, Gobernuak ezarri nahi duen familia politika Europako hegoaldeko herrialdeetan -Espainia, Italia eta Grezia- erabiltzen dena da. Familia aberatsenen laguntzak murrizten direnez, Aubryk azpimarratu zuen sektore kaltetuenentzat diru gehiago izango dela. Frantzia 1945. urteaz geroztik indarrean izan den politika familiarak ez zituen kontuan hartzen familiaren irabaziak laguntzak banatzeko orduan.

Lan eta Elkartasun ministroak defenditu egin zuen Gizarte Segurantzaren zerbitzuetan murrizketak egin behar izatea, bere iritziz, «eskuinak egindako akatsak» konpondu egin behar zirelako. Erreformari esker, esan zuen Aubryk, Gizarte Segurantzaren erregimen orokorraren defizita 33 miliar liberatik (825.000 milioi pezeta) 12 miliarera txikitu beharko litzateke hurrengo urtean. Ministroak uste duenez, aldaketen bidez «gizarte segurantzaren eta osasun publikoaren bermatzen zaie frantziarrei, baina justizian oinarritutako banaketarekin».

Familiei dirulaguntzak murriztearen aurka azaldu da, noski, eskuineko oposizioa. Bruno Bourg-Broc RPRko diputatuak oso gogor gaitzetsi du «familien artean diskriminazioak egitea». RPRk agian Batzorde Konstituzionalera joko duela iradoki zuen Bourg-Brocek eta 20.000 lanpostu arriskuan daudela ohartarazi zuen. UDFko ordezkariak ere antzeko kritikak egin zituzten Aubryren planari.

Harrigarriagoa izan zen, ordea, komunisten egindako kritikak. Alain Bocquet PCFko talde parlamentarioko presidentek gaitzetsi egin zuen Aged murriztea. X

CHILUBA LEHENDAKARIAREN ALDEKO SOLDADU BAT HIL ZEN KOLPISTEKIN BORROKAN

Zambian estatu kolpea eragotzi dute Gobernuaren aldeko tropek

■ Militar talde bat estatu kolpea ematen saiatu zen atzo Zambian. Hala ere, saioak bi ordu baino ez zuen iraun, Gobernuaren tropek erreboltariak menpe hartzea lortu baitzuten denbora horretan. Iturri ofizialen arabera, mozkortuta zeuden altxatutako militarrek.

Agentziak/Lusaka

Bi ordu besterik ez zituzten behar izan Frederick Chiluba Zambiako lehendakariaren aldeko tropek, haren aurka altxatutako militar taldea menperatzeko. Goizeko 07:00etan (06:00 Euskal Herrian) jakin zen estatu kolpe saioaren berri, bere burua Solo Kapitain gisa aurkeztu zuen militar batek Chiluba lehendakaria boteretik kendu zutela jakinarazi zuenean Zambiako irrati nazionalaren bidez -gerora jakin zen, Chilubaren tropek atxilotu ostean, Steven Lungu kapitaina zela-.

Halaber, Zambiako kontrola Konponbiderako Batzorde Nazionala zeritzon erakundeak hatu zuela esan zuen, eta euren asmoa herrialdea kausetatik ateratzea zela. «Zambia ustelkeriatik, kausetatik eta hondamenditik atera nahi dugu, horixe ekarri baitu Chilubak», adierazi zuen. Estatu kolpea emateko aingeru batek agindu ziola erantsi zuen: «Aingeru bat ikusi dut, eta esan dit Gobernu uzkailezko». Ildo beretik, Chiluba eta haren gobernuakideak atxilotzeko asmoa agertu zuen, eta erresistitzekotan altxatutako militarrek tiro egingo zietela iragarri zuen.

Kolpistak mozkortuta • Hurrengo bi orduetan nahasmena izan zen nagusi. Goizeko bederatzia aldera, Siame zeritzon Armadako ofizial batek kolpistak menperatuta zeudela adierazi zuen irrati nazionalaren bidez, eta handik piska batera, Frederick Chiluba lehendakariak berak hitzegin zuen aipatu irratiak. «Egoera kontrolpean daukagu», azaldu zuen. Estatu kolpe saioari garrantzia kendu nahi izan zion lehendakariak, esanez, Steven Lungu kapitaina mozkortuta zegoela. «Lungu eta altxamenduan parte hartu duten gainerako militarrek edaten pasa dute gau osoa», agertu zuen.

Lekukoek jakinarazi zuten estatu kolpea iragarri ondorengo bi orduetan arma hotsak eta enfrontamenduak izan zirela irrati nazionalaren egoitzaren atarian, eta chilubaren aldeko soldaduek zenbait militar atxilotu zituztela. Ofizialak ez da argitu zenbat diren atxilotuak. Enfrontamenduetan gobernuaren aldeko soldadu bat hil zela baieztatu zuten iturri ofizialek.

Irratian egin zuen hitzaldian, Armadak eskaini zion laguntza biziki eskertu zuen Chilubak: «Batuta egon behar dugu erreboltarien aurrean, garai ilunak itzuli ez daitezela», esan zien herritarrei. Izan ere, 1964an Erresuma Batuen menpetik askatu zenetik 1991 arte militarren menpe egon

Frederick Chiluba, Zambiako lehendakaria, Afrikar Batasunerako Erakundearen (OUA) hitzaldi batean.

EPA

zen Zambia, eta urte horretan Chiluba hautatu zuten lehendakari hauteskunde bidez. Iaz, berriro aukeratu zuten Frederick Chiluba lehendakariatzarako. Hala ere, oposizioak hauteskundetan iruzur garbia gertatu zela salatu zuen.

Lusaka hiriburuko herritarrek eta Zambiako bizimodu normalari segitu zioten. Horrela, nahasmenak iraun zuen bi orduetan jendea lasai, lanera joaten ikus zitekeen Lusakako kaleetan.

Oposizioak behin baino gehiagotan salatu du ustelkeria afertan nahastuta dagoela Chiluba, eta ez daukala behar besteko gaitasunik Zambia gobernatzeko. Kenneth Kaunda, 1964tik 1991ra Zambiako agintari izandakoa da, batik bat, kritika horiek egin dituenak. Estatu kolpe saioaren inguruan, ordea, ez zuen ezertxo ere esan nahi izan.

Estatu-kolpe saioa eta Angola

STEVEN LUNGU-REN eta haren kideen estatu-kolpe saioak zerikusi omen du Chilubaren gobernuak Angolako UNITA gerrillari ematen dion laguntzarekin, adituen arabera. UNITA Angolako Gobernuaren kontra borrokatzen den erreboltari taldea da, eta Chiluba Jonas Savimbi Angolako lehendakariaren aurka dago.

Zambiako Armadako militar askok, ordea, ez dute ondo ikusten Chilubak UNITAri ematen dion laguntza. Izan ere, Zambiako Armadak dituen premia larriak aintzat hartu gabe atzerriko talde bati laguntzen aritzea gaitzesten dute.

Era berean, Chilubaren aurka altxatuz gero, Angolako Gobernuaren laguntza izango zutela uste zuten kolpe saioa egin zuten militarrek. Izan ere, azkenaldion Afrikako inguru horretan jazo diren altxamenduek Savimbiren gobernuaren laguntza jaso dute. Besteak beste, Laurent Desire Kabila Kongoko Errepublika Demokratikoko (Zaire ohia) lehendakariak Angolaren laguntza jaso zuen Mobutu Sese Seko zena boteretik kentzeko, eta Dennis Sassou N'Gueso Kongoko lehendakari berriak ere bai, Pascal Lissoubaren aurka altxatu zenean.

Zambia 752.610 kilometro karratuko azalera du, eta bederatzi milioi biztanle. Iparraldean Tanzania eta Kongoko Errepublika Demokratikoa ditu mugakide, hegoaldean Zimbabwe, hego-ekialdean Mozambique, mendebaldean Angola eta hego-mendebaldean Namibia eta Botswana. X

laburrean

A L J E R I A

■ Haur bat hil eta beste hiru zauritu dira leherketa baten ondorioz

IRAGAN astelehenean haur bat hil eta beste hiru zauritu ziren Aljeriako Medea eskualdean lehergailu batek eztanda egin eta gero. Lehergailua bidegurutzetara zegoen jarria, hain zuzen ere, normalean Poliziak kontrola jarri ohi duen bidegurutzetara, baina eskola-ume talde bat pasatzean egin zuen eztanda. X

E K I A L D E E R D I A

■ Israelek 300 milioi dolar inbertituko ditu asentamendu berriak egiteko

ISRAELGO GOBERNUAK 300 milioi dolar erabiliko ditu aurtentzen asentamendu berriak eraikitzeko (43.200 milioi pezeta, 1.728 milioi libera), Shalom Ajhsav talde bakezaleak salatu duenez. Iaz asentamenduetarako inbertitutakoa baino % 40 gehiago da kopuru hori. Bihar hasiko dira Israelen aurrekontuak eztabaidatzen, eta Gobernuak landutako proiektuan biltzen da asentamendu juduetarako dirutza hori. X

E E B B - T X I N A

■ Jiang Zemin Etxe Zurira joango da gaur

TXINAKO buru Jiang Zemin Washingtongo Etxe Zurira bisitatuko du gaur EEBBetako Bill Clinton presidentearekin elkarriketatzeko. Giza eskubideen defentsarako hainbat taldek protesta ekintzak presatatu dituzte Zemin bisita dela-eta. Bi agintarien arteko elkarriketak ordu eta erdiko iraungo du. Agintari txinatarak Hawaiiko irlan hasi zuen zortzi eguneko bidaia. Clintonnek aldatu egin du duela urte batzuk Txinako politikaren inguruan zuen iritzia. X

M E X I K O

■ Elizak Chiapasen egiten duen lana aztertuko dute Mexikoko gotzainek

ELIZAK demokrazian, ekonomian eta Chiapasko enfrontamenduan betetzen duen lana aztertuko dute MEXIKOKO gotzainek hiriburuan antolatu duten lau eguneko bileran. Justo Muller nuntzio espainiarra ere han izango da. EZLNko Marcos zirkomandanteak salatu duenez, nuntzio berriak Bitartekaritzarako Batzorde Nazionalaren (CONAI) sinesgarritasuna ezeztatzeke helburua du. X

◆ Isaac Velazco ◆ MRTA-ko ordezkaria Europan

«MRTA borrokan ariko da miseriak eta zapalkuntzak jarraitzen duten bitartean»

Isaac Velazco, Tupac Amaru mugimendu iraultzaileak (MRTA) Europan duen ordezkaria, Euskal Herrian da, Zutik kolektiboak gonbidatuta. Espainian hitzaldi batzuk eman aurretik, Peruko egoeraz mintzatu zen egunkariarekin. Borroka justizia eta askatasunean oinarritutako bakea lortu arte jarraituko duela esan zuen Velazcok, Fujimoriaren moduko tiranoekin ezin delako negoziatu.

Andoni Urbistondo/Errenteria

■ Zein da MRTA taldearen egoera Limako enbaxadako erasoaren ondoren?

MRTAko Edgar Sanchez komandoko 14 borrokalarien hil-keta gogorra izan zen, tartean o Nestor Cerpa Cartolini taldeko agintari sindikal eta politikoa zegoelako, baina, era berean, taldeko partaideen morala indarberritu egin zen. Horretaz gain, MRTA garaien politiko garrantzitsu bat lortu zuen, Peruko Gobernuaren jokaera basatia agerian geratu zelako enbaxadako erasoarekin. Erasoa gertatu zenetik 5 hilabete pasatu dira eta Perun herritarrek eredu ekonomikoaren eta diktaduraren aurka protesta egiteko erabili duten espazio politikoa sortu da.

Errepresio urteen ondoren, herritarrek Fujimori diktadore eta hiltzailetzat jotzen dute. Tristeia izan zen Fujimorik zabaltzen duen Peruko egoera ofiziala eta guk ezagutzen dugun egoera larria jakinarazteko 14 borrokalari hiltzea. Munduak Peruko demokrazia nolakoa den jakin zuen, Fujimorik enbaxadako okupazioa amaitzeko irtenbide negoziatua erabiliko zuela esaten bazuen ere, azkenean bukaera militarra eman ziolako.

■ Enbaxadako erasoaren ostean, Fujimorik MRTA desagertu

Isaac Velazcok ziurtatu zuen MRTA taldeak borrokan jarraituko duela Perun sistema ekonomiko neoliberalaren bitartean.

ANDER GILLENEA

egin zela adierazi zuen. Adierazpen horiek sinisgarriak dira?

Gobernua 1992 urteaz geroztik ari da esaten MRTA garaitu duela. Guk, ordea, behin eta berriz esan dugu gure herrian miseria eragiten duen sistema ekonomiko neoliberalak segitzen duen bitartean, erregimen terrorista bat mantentzen den bitartean, Peruko herriak aurre egingo diola. MRTAko ondo daki noiz eta non eraso eta noiz itxaron. Gure zeregina da Gobernuari aurre egin behar dion mugimendua antolatzea Gobernuari gogor ekit

teko. Oposizio mugimendu hau enbaxadako hilketekin sortu zen eta ez gure ekintza militarren eraginez, duela urte batzuk gertatu zen bezala. Herritarren mugimendu honi egitura politikoa eman behar zaio. Horretarako, talde ezkertiarrekin, nekazariarekin, sindikatuarekin hitz egin da. Duela aste batzuk, eraikuntzaren arloko langileek 72 orduko greba egin zuten, eta laster 48 orduko greba orokor bat antolatzeko itxaropena daukagu Peru osoan. Bide batez, Gobernuak egiten dituen sarraskiak salatzen jarraituko dugu.

■ Erakutsi al du noizbait Fujimoriaren gobernuak MRTAren negoziatzeko borondatea?

Fujimorik ez du inorekin negoziatzen. Enbaxadako erasoan argi eta garbi ikusi zen zein den Fujimoriaren helburua. Guretzat Fujimori diktadore bat da eta diktadore batekin ezin da ezer negoziatu.

■ Zein da orduan gatazkaren irtenbidea, MRTAren ustez?

Gure ustez, ezinbestekoa da sistema ekonomiko neoliberalaren eredu deuseztatzea. Gu pobrezia eta miseria eragiten duen kapitalismo basatiaren eta Estatu terrorismoaren aurka borrokatzen gara nagusiki.

Peruko egoera oso larria da.

Guk giza eskubideen aldeko borroka edo gosez hil alternatibak jarraitzen dugu. Behartsuen artean Peru munduko 10. herrialdea dela jakinarazi du Munduko Bankuak. 13 milioi herritar miseria gorrian bizi dira, egun osoa igarotzeko dolar bat baino ez dute biztanleen erdiek.

■ Zein bizi-baldintzatan daude MRTAko presoak?

Presoen egoera oso gogorra da. Peruko espetxe politika sarraski politika da. Preso politikoak Yanamayo izeneko espetxean ari dira biltzen, 3.800 metroko altueran. Hala ere, Gobernuak presoak Chayapalcako presondegira eraman nahi ditu, 5.125 metroko altueran dagoen espetxera. Ikerketa ugari frogatu dute altuera hori ez dela egokia giza gorputzarentzat. Tenperatura zeropeko 10 edo 15 gradukoa da gau eta egun, ziegak ez daude erabat itxita, ez dute berogailurik, elikadurak proteina gutxi ditu eta ez dute medikuaren laguntza. Egoera hori dela eta, matxinada ugari gertatzen dira espetxeetan, eta hori aitzakia bikaina Poliziarentzat presoak hiltzeko.

■ Zer iritzi duzue enbaxadaren erasoan eta preso bizi-baldintzen salaketan nazioarteko komunitateak izan duen jokaraz?

Nazioarteko komunitateak ezer gutxi egiten du preso bizi-baldintzak salatzei eta hobetzeko. Enbaxadako erasoan, nazioarteko komunitateak ez zuen Fujimoriaren erabakia gaitzetsi. Guretzat, nazioarteko komunitatea Fujimoriaren konplizea izan da horregatik. Gainera, nazioarteko herrialde gehienek Fujimoriaren erregimena demokratiko dela adierazten dute. Bestalde, Gobernuak nazioarteko komunitateak giza eskubideen babesa aztertzei bidaltzen dituen taldeak mehatxatzen ditu. Duela gutxi, Peruko Inteligentzi Zerbitzuek Espainiako Luis Yañez legebiltzarkidea mehatxatu zuten: Perun giza eskubideak ez zirela errespetatzen esaten bazuen hil egingo zutela esan zioten. Europako ordezkari bati mehatxu hori egiten badiote, pentsatu zer egin diezaioketen babes neurriak ez duen herritarri.

Bestalde, Mendebaldeko herriek elkarte humanitarioei ematen dieten laguntza Gobernuaren eskutik pasatzen da, bidaltzen den diruaren zati handia gastu militarretara zuzenduz. MRTA horrelako ekintzek dirauten bitartean borrokatzen segituko du, justizia sozialean oinarritutako bakea lortu arte. X

EUSKO JAURLARITZA
GOBIERNO VASCO

Kultura Sailak diruz
lagundutako egunkaria

Futbola

ATSEDENA EMAN NAHI DIE DENBORALDIAN ZEHAR PARTIDU GEHIEN JOKATZEN ARI DIRENEI

Luis Fernandezek aldaketak egingo ditu Teneriferen aurka

Aldaketak iragarri ditu Luis Fernandezek Athleticek larunbatean Teneriferen aurka San Mamesen jokatu duen partidurako. Frantziarrak jakin badaki ekipoak bost partidu gogor jokatu dituela 15 egunetan eta plantilan dituen baliabideak aprobetxatu ditu.

Ramon Basaldua / Bilbo

ATHLETICEKO plantila osatzen duten gizon guztiek Luis Fernandezek aginduetara ari dira joan zen ostiralean lesionaturik zeuden Julen Guerrero eta Ismael Urzaiz taldean sartu zirenetik. Beste modu batean esanda, Fernandezek bere plantilako baliabide guztiak ditu prest hurrengo partiduetan erabiltzeko. Patxi Ferrera eta Mari Lacruz sartu zituen hasierako hamaikakoan azken jardunaldian Gijongo Sportingeng aurkako partiduan eta atzoko entrenamenduaren ostean eman zuen prentsaurrekoan adierazi zuenez aldaketak egingo ditu larunbatean Teneriferen aurkako partiduan. Orain arte minutu gehien jokatu dute gizonak atsedena ematea nahi du Fernandezek. Gainera, ez da ahaztu behar oso pozik azaldu dela Ferrera eta Lacruzek El Molinonen egin zuten lanarekin. Izan ere, blokeak ez baitzuen nabaritu bi gizon hauen sarrera Larraiznazar eta Javi Gonzalezen ordeiz.

Ondo kostata lortu zuen Athleticek denboraldiko bigarren garaipena, Gijonen eginko partidua orain arteko onena izan ez zen arren. Luis Fernandezek hirugarren garaipena lortu nahi du eta lehenbailehen gainera. Aston Villaren aurkako kanporaketako itzuliko partidua buruan izan arren, garrantzi handia eman dio larunbatean Teneriferen aurka jokatu duen partiduari. Haren ustez, garaipena lortzea aurrerapausu handia izango litzateke, are gehiago hurrengo partidua gogorrak izango direla kontuan izanda.

Luis Fernandez pozik dago jo-

Julen Guerrero Lezaman entrenatzen.

BASALDUA

kalarien lanarekin eta indartsu ikusten du taldea. Athleticek aurkari zailak izango ditu azaroan San Mamesen, Barcelona eta Real Madrid etorriko baitira Bilbora. Frantziarrak ez die inolako beldurrik bi talde horiei. «Errespetua diet Real Madrid eta Barcelonari baina beldurrik ez, inondik eta inora ere ez. Baliteke eurak izatea gure beldur», esan zuen atzo Lezaman. Athleticeko entrenatzaileak berba gozoak izan zituen Realarentzat. «Sailkapenera begiratzeari besterik ez dago. Gauzak ondo egiten ari dira eta jokalariai entrenatzaileak nahi duena ulertuz doaz».

Julen Guerrero jokoan gaur Lezaman • Athleticeko kapitainak minutu gutxi batzuk baino ez ditu jokatu aurretik, lesionatu egin baitzen Ligako lehen partiduan. Luis Fernandezek partidutxoa antolatu du gaur arratsalderako Guerrero minutuak joka ditzan. Athletic behe mailerako gazteen aurka jokatu duen partidua 20 minutuko hiru zatitan banatu du Luis Fernandezek. Kapitainak gogo handiz ekingo dio gauko saioari. «Nire errehabilitazio prozesuan urrats bat legez ikusten dut partidua eta oso serio jardungo dut nire lehen partidua delako lesionatu nintzenetik», zioen.

Ez da ahaztu behar Julen Guerrero jokatzeko prest agertu zela Gijongo Sportingeng aurka baina Luis Fernandezek ez zuen egoki ikusi denboraldian sartzea. «Ni ondo nago azken egunotan esan dudana moduan. Entrenatzailearen esanetara nago eta berak ikusiko du zein den unerik egokiena taldean sartzeko. Entrenamenduetan ezin dut egin egin dudana baino gehiago».

Eibar eta Compostela aurrez-aurre berriro Kopako kanporaketan

■ Numanciaren aurka lortutako garaipena morala igo die Periko Alonsoren mutilei

Maidar Aranberri / Eibar

EIBARREK eta Compostelak Kopako itzuliko partidua jokatu dute gaur San Lazaro zelaian, arratsaldeko 20:30etatik aurrera. Periko Alonsoren jokalariek, joaneko neurketan lortutako 0-0 emaitza hobetu beharko dute, Kopako hurrengo kanporaketarako sailkatu ahal izateko. Neurketa zaila dute gaurkoa eibartarrek Santiagon; bada-kite Lehen mailako talde galiziarren alde daudela apustu guztiak, eta gainera haien etxean da itzuliko partidua; baina Ligan Numanciaren aurka lortutako garaipenak segurtasun pixka bat eman die Perikoren gizoni eta Santiagora kanporaketa irabazteko aukerak dituztela sinetsita iritsi dira.

Igor Arenaza da Alonsok gaurko partidurako duen baja bakarra. Aretxabaletako erdilaria mina hartu zuen ezkerreko hankan -zazpi puntu behar izan zituen zaurian- Numanciaren aurkako partiduan eta ez du gaur San Lazaro norteghiagokan galiziarren aurka jokatzetik izango. Gainontzeko jokalariai prest ditu Periko Alonsok.

Compostelari dagokionez, Fernando Vazquezek ez du bakarrik eta Eibarren aurka ariko dira Popov eta Penev. Lehen partiduko berdinketa gogoan, eta zaletuen laguntzarekin hortzak erakutsiko dizkiete galiziarrek eibartarrei. X

Urzaiz: «Ez nago jokatzeko moduan»

JULEN GUERRERO eta Ismael Urzaiz batera hasi ziren entrenatzen plantilako gainerako kideekin, joan zen ostiralean hain zuzen. Portugaleteko jokatzeko prest dagoela esan badu, aurrelari nafarrak kontrakoa esan zuen atzo Lezaman entrenamendu saioa amaitu ondoren eginko adierazpenetan. Urzaizi eba-kuntza egin zioten sudurrean duela hilabete inguru arnasa hartzeko zituen arazoak

konpontzeko asmoz. Jokalaria ez du presarik eta argi eta garbi esan du ez duela bere burua jokatzeko moduan ikusten. «Une honetan ez nago jokatzeko moduan baina bihar galdetzen badidazue baliteke baietz erantzutea. Aste honetan dudak bilakaera ikusi nahi dut nola nagoen jakiteko.

Aurrelari nafarrak atzo esan zuenez, fisikoki ondo badago ere min apur bat du sudurrean.

«Ondo nago eta hobera egitea espero dut. Nolanahi ere, nik neuk esan behar dut nola nagoen galdetzen didatenean. Gogo handiak ditut guztiz errehabilitatuta nagoela esateko», esan zuen atzo Ismael Urzaizek. Horrenbestez, Luis Fernandezek itxaron egin beharko du nafarra zelairatu ahal izateko. Ez da ahaztu behar Ismael Urzaizek zenbait partidu galdutituela aurreko denboraldian arnasa hartzeko arazo-

ak zirela eta. Nolanahi ere, Tuterakoak 42 jokatu zituen Liga eta Kopa artean eta 16 gol sartu zituen. Fernandezek ondo baino hobeto daki Urzaiz gizon erabakigarria dela sasoian dagoenean. Ikusi egin behar da zenbat denbora beharko duen nafarrak bere burua jokatzeko moduan ikusteko. Albiste ona izango litzateke Aston Villaren aurka jokatzeko moduan egongo balitz, minutu batzuk baino ez bada ere. X

SAN MAMES FUTBOL ZELAIA

Larunbatean, azaroak 1, 18:30etan
Liga Txapelketa, 1. Maila

ATHLETIC CLUB - C.D. TENERIFE

TXARTEL SALMENTA

TXARTELDEGIA: SAN MAMES STADIUMean
Ostegunean, 17:30etatik 20:00etara.
Ostiralean, 10:30etatik 13:30etara eta
17:30etatik 20:00etara
Larunbatean, 10:30etatik 13:30etara eta
17:00etatik aurrera.

Lezamako Kirol Instalazioak

Igandean, azaroak 2, 11.30etan

Gazteen Liga Nazionala

Athletic Club - Real Sociedad

ERRESERBA ITZAZU ZURE SARRERAK ATHLETIC-TENERIFE PARTIDURAKO GURE LINEAN. PORTEXPRESS-ET BIDAIRAKO DIZKITU ETXERA ERREKARGURIK GABE. GAINERA, 10 TRIBUNA ETA KAMISETAK ZOZKETATZEN DITUGU.

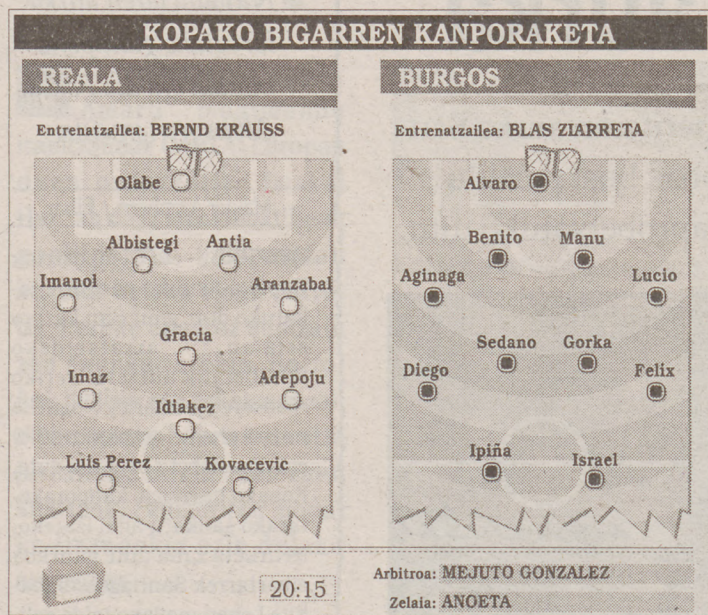
Coche Oficial del
Athletic Club

Reala Kopan ezohiko jokalariekin

Bernd Kraussek dio joaneko emaitza oso aldekoa dela, baina seriotasuna eskatu du

Enekoitz Esnaola / Donostia

BERND KRAUSS Realeko entrenatzaile alemaniarak guztiz hamaikako desberdina zelairatuko du gaur Anoeta estadioan Burgosen kontrako Kopako partiduan (20:15). Joaneko neurketan 0-2 irabazi zuen Realak -Iñigo Idiákez sartu zituen bi golak-, eta kanporaketa erdi erabakita dago, nahiz eta Kraussek esan duen ez duela nahi gehiegizko konfiantzarik. Baina ikusita nolako hamaikakoa aterako duen, entrenatzaile alemaniarra lasai dago gaurko lehiari dagokionez. Olabe; Imanol, Albistegi, Antia, Aranzabal; Adepoju, Imaz, Gracia; Luis Perez eta Kovacevic aritu ziren atzo goizeko entrenamenduan elastiko horiarekin, eta elastiko horiak titular postua esan nahi du. Jokalari bat falta da hamaikakoa osatzeko, eta hor dago zalantza gehien, Kraussek ez zuelako atzo eman deialdia. Gaur emango du. Lehen aipatutako hamar jokalarietatik Olabe, Albistegi eta Antia dira orain arte batera jokatu ez duten jokalariek.

Atzo Kraussek esan zuen iritsi dela ohikoak ez direnei jokatzeko aukera emateko unea, «baina horrek ez du esan nahi taldeak

aurkaria -Burgos- mesprezatu egiten duenik». 0-2ko emaitza oso aldekoa dela adierazi zuen, «baina, hala ere, serio aritu beharra dago. Taldeak ezin du irudi txarrik eman».

Gaur Kopako partidua dagoen arren, atzo Ligaz ere galdetu zitzaion Kraussi, Realak laugarren postuan dagoelako une hauetan. Entrenatzaileari, ordea, ikararik ez: «Bai, egoera hau oso polita da, eta jokalarientzat oso ona, hartara konfiantza hartuko dutelako. Baina askotan esan izan dut denboraldia oso luzea dela eta ezin garela lasaitu. Liga hasi besterik ez da egin eta oraindik ezin da ondorio handirik atera. Oraingo, ez dugu deus lortu. Eta lo hartzen baldin badugu eta jarraian bizpahiru partidua galtzen baldin baditugu, orduan gure egoera guztiz bestelakoa izango da. Esandakoa, beraz: taldea ezin da lasaitu, ezta taldearen ingurua ere».

Hakan Mild suediarrek hiru bat asterako dauka jokatu gabe, saihesta hautsi zuelako lehengo igandean Meridaren kontra. Kraussek, ordea, ez zuen esan zein jarriko duen haren ordeztaldea. «Buruan baditut zenbait ideia, baina Kopako partidua hau

Luis Perez titular izango da gaur.

ANDER GILLENEA

Bernd Krauss: «Ezohikoen unea iritsi da, baina horrek ez du esan nahi Burgos mesprezatu egiten dugunik. Serio aritu beharra dago, ezin dugu irudi txarrik eman»

jokatu eta gero hasiko naiz horretan pentsatzen».

Aurrealdeko bikotea zein izango den erabakitzeke ere pentsatu egin beharko du alemaniarak, Oscar De Paula, Idiákez, Gica Craioveanu eta Darko Kovacevic ongi ari direlako. «Horretarako daude, golak sartzeko. Eta normala ere bada haiek sartzeko golak, lehengo igandean azkeneko ordu erdian laurak batera aritu zirelako. Bide onean daude, nahiz eta zenbait partidutan huts gehiegi egin. Saiotetan asko lantzen ditugu goleko jaurtiketak, eta, beraz, nik uste hobetzeko aukera badutela».

Antia: «Ilusio berezia dut» • Mikel Antia donostiarrak gaur egingo du debuta Realarekin. «Ilusio berezia dut, etxean bertan jokatu dudalako lehen partidua Realarekin. Ea berandu iritsi al den debuta? Ez, ez, nik banekien zer neukan hona etortzerakoan. Orain heldu zait debutatzeko aukera, eta kito. Gainera, kanporaketa oso ongi bideratua dugu», esan zuen atzo.

Bestetik, Burgosek etxean 0-0 egin zuen Bigarren B Mailako azkeneko jardunaldian, Barakaldoren kontra hain zuzen. Sailkapenean 13. tokian dago. X

Alavesek uste du Oviedo Kopatik botatzeko moduan dela

Kopako itzuliko partidua egokitzen hartu du kontraerasora jokatzeko posibilitateak izango dituelako

Luis Karlos Garcia / Gasteiz

KOPA jardunaldiko partidurik interesgarrienetako bat izango da gaur 20:30etan Carlos Tartiere futbol zelaian Oviedo eta Alaves taldeen artean. Jose Manuel Esnal Mane bizkaitarrak entrenatzen duen taldea 1-0 nagusitu zen joaneko partiduan Gasteizen, eta ziur aski, abantaila horrek ikusgarri jarriko du neurketa.

Manek aurreikusi du Oviedo «erasora gogor» ariko dela gol bateko desabantaila lehenbaile-

hen desegin nahian, eta ildo horretan, aurkariaren aurrelari kalitatearen nahiz estrategiazko jokaldien beldur dela aitortu du. Baina aurreikuspen guztien gainetik, Alaves nahiko sinetsita dago daukan posibilitateekin. «Taldea ona gara kontraerasora jokatzeko eta aintzat hartu behar da Oviedok erasoari ekin behar diola gol bateko abantaila baitaramagu», aipatu du Manek. Alaveseko aurrelari bizkorrentzako partidua da, bada.

Carlos Tartieren gol bat sartuz

gero Alavesek aurrera egingo duela uste du. Gola nork sartuko, ordea? Alavesek soil-soilik bi gol sartu ditu Ligako azkeneko sei partiduetan, nahiz eta aurkari gehienak maila handikoak izan ez, eta bistakoa da aurrealdean makina bat problema dituela Manolo Serranok golik lortzen ez badu.

Oso litekeena da, gainera, Serranok gaur ez jokatzeko. Gaur egun Maneren buruan ez dago soilik Kopako norgehiagoka, datorren igandean Logroñesen

aurka jokatu beharrekoak ere zer pentsatu eman baitio azken egunetan. Hori bai, ez du argirik eman nahi izan gaur Carlos Tartierera aterako duen hamaikakolari buruz, eta are gehiago, azken bi egunetako entrenamenduetan titularra zelairatu duen taldea gaur hasieratik ez ateratzea litekeena dela ohartarazi du. Nolanahi ere, honako hamaika jokariok dira frogatu dituenak: Leal; Alex, Berruet, Pedro Alberto, Tellez, Dacosta; Desio, Pablo, Sivori, Cañizares; Pedro Riesco. X

Jose txo, Casado eta de Freitas hasierako hamaikakora itzuliko dira

Garaipenak Osasuna adoretuko luke
Martinen ustez

Erredakzioa / Iruñea

SADARREN berdinketa lortu ondoren (1-1), Molinonen jokatu du gaur Osasunak Sportingean aurka, arratsaldeko 20:45etatik aurrera, Kopako kanporaketako bigarren norgehiagoka. Iruñean lortutako emaitza dela eta, gutxienez gol bat egin beharko dute gorritxoek, lehiaketan aurrera jarraitu nahi badute. Partiduari aurre egiteko, hainbat aldaketa egin du Enrique Martin Monreal Osasunako entrenatzaileak taldean: besteak beste, Jose txo, De Freitas eta Casado itzuliko dira gaur hasierako hamaikakora. Jose txo partidua bateko zigorra bete ondoren berreskuratuko du Martinek, eta Casado, berriz, Gurendezzen ordeztarako da. Aurrelariaren artean De Freitas hautatu du entrenatzaileak Kopako partidua jokatzeko, Ligako azken jardunaldian Rossi aritu ondoren.

Martin Monrealek, gaurko partidua irabazteak Osasunako jokalariek adoretzeko izan dezakeen garrantzia azpimarratu du, batez ere, Ligako azken jardunaldiko porrotaren ondoren: «Kanporaketa irabazten badugu bultzada garrantzitsua izanen da guretzat, taldearentzat eta zale-tuentzat», adierazi du Osasunako entrenatzaileak. Martinek, halaber, gorritxoek garaipena eskuratu dezaketela uste du: «Haiek dira partidua irabazi behar dutenak. Guk, 90 minutu izanen ditugu gol bat sartzeko. Partidu ona egingen saiatuko gara, Kanporaketa irabazteko ilusioarekin jokatu». Enrique Martinek esan moduan, Osasuna ez da atzean itxiko Molinonen: «Babestuta jokatu dugu eta aurrean sartzen saiatuko gara». Entrenatzaileak, halaber, zenbait aldaketa egin ditu gaur zelairatuko duen taldean: Jose txo, Casado eta De Freitas berreskuratuko ditu, esan bezala, eta Mateo, berriz, taldetik at geldituko da.

Martinek Molinonen zelairatuko duen hamaikakolari dagokionez Lopez Vallejo, Aitor, Krutxaga, Jose txo, Iban, Eneriz, Palacios, Casado, Jandri, Markovic eta De Freitas osatuko dute. Antonio Maceda Sportingeko entrenatzaileak, berriz, Ablanedo, Jose Manuel, Acebal, Sergio, Bango, Mingo, Mario, David Cano, Iediakhov, Kaiku eta Txerixev hamaikakora zelairatuko ditu. X

Pilota

Erremintako izar nagusiak Masterraren finalean izango dira datorren igandean

Maila oneko partiduak suertatu dira Masterraren bigarren ekitaldiko finalerdietakoak

Athleticek larunbat arratsaldean jokatzeko due-lako igande arratsaldera pasatu dituzte Erremintako Masterraren finalak. Bilboko Deportivoko finaletan erremintako izar nagusiak izango dira: erremontez Ezkurra-Imazek Arregi-Eizagirrenen aurka jokatu dute, zestari Uriarte-Barrondok Castaños-Enbilen aurka, eta palaz Insausti-Beldarrainek Daniel-Juan Pablaren aurka.

Aitor Ugalde / Donostia

Ezkurra gauza politikak erakutsi zituen astelehenean Gernikan.

JACOBA MANTEROLA

PARTIDU politikak ikusi ahal izan ziren astelehenean Gernikan Erremintako Masterraren barruan egin ziren bi jaialdietan. Aitor Totorikaguena Eusko Basqueko enpresaria gustura dago astelehenekoak eman zuenarekin. «Gernikan ikusitakoarekin oso inpresio ona geratu zait», zioen atzo. «Gauza hauek sarri egin behar dira», gaineratu zuen. Haren ustez, partiduak oso onak izan ziren, batez ere gauekoak.

Eusko Basque eta Galarreta enpresek antolatu dute elkarrekin Masterra. Bigarren aldian zen hori egiten zela, aurrekoa orain bi urte egin zen. Oraingoan orain bi urte baino gusturago geratu dela adierazi zuen Totorikaguena.

Partiduei begiratu, zestapuntan Uriarte eta Barrondo munduko txapelak 35-25 menperatu zituzten Rekalde eta Goitia lehenengo finalerdian. Partidua markagailuak erakusten duena baino borrokatuagoa izan zen. Rekalde eta Goitia 17-20 aurretik zeudela apurtu zen partidua, une horretatik aurrera 11-1ko partziala egin zuten Uriartek eta Barrondok, 28-21 aurreratu

ziren. Gauean jokatuak bigarren finalerdia ere ona eta estua izan zen. Castaños eta Enbilen 35-33 mendean hartu zituzten Konpa eta Aranburu. Ezer falta ez izateko, buelta egon zen markagailuan. 6-3 galtzen egon ondoren, Konpa eta Aranburu markagailuan aurretik joan ziren partiduko zatirik handienan, 7-12, 9-17, 20-27 eta 21-27 egon ziren. Castaños eta Enbilen 30na berdindu zuten eta azkenean tantoetan nagusitu egin ziren. Finalari begira, Uriarte eta Barrondo faboritotzat jo daitezke.

Palari begiratu, Insaustik bere maila erakutsi zuen arratsaldean. Beldarrainek 40-33 irabazi zuten Iriondo eta Torreri. Aurrelari nafarrak izan zituen aukera guztiak aprobetxatu zituen eta min egin zien. Beldar-

rain gipuzkoarrak ondo lagundu zion nafarrari.

Bigarren finalerdia ere maila onekoa izan zen. Daniel eta Juan Pablo anaiek 40-35 irabazi zuten Urkia, Rekalde eta Gorostiagari. Gora-behera ugari izan zituen eta oso borrokatua izan zen. Hirukotea 5-9 aurreratu ondoren, bikoteak 10-10na berdindu eta aurretik jarri zen. Zazpi tantoko alde ere lortu zuen, 20-13, baina hirukoteak erreakzionatu, 25na berdindu eta 27-30 aurreratu ziren. Errioxarrek partidua berdindu zuten, 30-30, eta azkenean Daniel eta Juan Pablo 38-35 aurreratu eta azkenean 40-35 nagusitu ziren. Finalari begira Insaustik asko asko jokatu beharko du, eta Beldarrainek oso ondo lagundu beharko dio Daniel eta Juan Pablo gainditzeko.

Erremontistak ondo moldatu ziren Gernikako pilotalekura • Erremontean Ezkurra bikoteakide ona izan zuen, Imaz segurarra, eta bere maisutasuna erakutsi zuen. Biek 40-30 irabazi zuten Elizalde eta Etxaberen aurka. Hasieratik 13-5 aurreratu ziren Ezkurra eta Imaz, eta partidua hautsita geratu zen orduan. Gauean, berriz, Arregi eta Eizagirre 40-34 nagusitu ziren Altuna I.a eta Agerreren aurka. Erremontistak ez daude ohituta Gernikako pilotalekuan jokatzera, baina hala eta guztiz ere ondo moldatu ziren bertara eta gauzak politikak erakutsi zituzten. Frontoira ohituz gero, Gernikan erremonteko partidua ederrak jokatu ahal izango zirela zioen Migel Zestau Galarreta enpresako intendentek. X

Erabakita dago lau t'erdiko bi txapelketetako final-laurdenetako partiduak non jokatu diren

■ Beloki eta Retegi II.aren arteko neurketa Iruñeko Labriten jokatu da larunbat arratsaldean

Erredakzioa/Donostia

ASEGARCEK antolatutako lau t'erdiko torneoan lau partidua jokatu dira. Ostiralean izango da lehena, Nagore eta Errandonearen artekoa. Bergaran izango da gaueko 22:30etan hasiko den jaialdian. Partidu horretarako aukeraketa gaur arratsaldeko 18:00etan egingo da. Bergarako jaialdia osatzeko, Alustiza eta Galarza III.ak Ariznabarreta eta Zezeagaren aurka jokatu dute. ETBk zuzenean emango du Bergarako jaialdi osoa.

Larunbatean jardunaldiko partidurik aipagarrienetakoak jokatu da, Beloki eta Retegi II.aren artekoa Iruñeko Labriten. Jaialdia 18:00etan hasiko da Etxaniz-Errastik Goñi II-Lasa III.aren aurka jokatu duten partiduarekin, eta ondoren jokatu da torneoak. Partidurako pilota aukeraketa gaur eguerdiko 13:00etan egingo da. Tele5 kateak arratsaldeko 18:15etatik aurrera emango du zuzenean Iruñeko jaialdia.

Igandean jokatu dira gertatzen diren bi partidua, Logroñon Titin III.ak Elkororen aurka joka-

tuko du. Logroñoko jaialdian hiru partidua jokatu dira, bigarrena izango da torneoak eta hirugarrena Alustiza-Tabernak Agirre-Bernaren aurka jokatu dute.

Azkenik, Fernando Arretxek eta Patxi Eugik Eibarren neurtuko dituzte indarrak igandean. 17:00etan hasiko da jaialdia eta lehenengo partidua izango da torneoak; ondoren Urionaguena eta Armendarizek Olaizola eta Santiren aurka jokatu dute. Aukeraketa bihar goizeko 11:00etan egingo da.

Euskadiko Txapelketako partiduak Mutrikun eta Itzian • Larunbatean jokatu dira aste honetarako iragarrita dauden Euskadiko Lau t'erdiko Txapelketako bi partidua. Mutrikun Irazola eta Zabalak neurtuko dituzte indarrak 17:00etan. Ondoren, Goñi I.a eta Iturzak Ortiz eta Urrutiaren aurka jokatu dute. Bigarren partidua Itzianren (Deba) jokatu da. Han Bazetak Salaverriri aurre egingo dio; ondoren, Oregi II.ak eta Hiri-goienek Ansotegi eta Astarloaren aurka jokatu dute. X

Futbola

Mundialerako lau txartel jokoan Europako zortzi selekzioen artean

■ Errusia-Italia, Hego Irlanda-Belgika, Hungaria-Jugoslavia eta Kroazia-Ukraina joaneko partiduak gaur

Erredakzioa / Donostia

ORAINDIK ERE 1998ko Frantziako Mundialerako lau txartel jaberik ez dute Europar. Gaur hasiko dira, hain zuzen, txartel horiek nora joango diren erabakitzen, Errusia-Italia, Hego Irlanda-Belgika, Hungaria-Jugoslavia eta Kroazia-Ukraina kanporaketa erabakigarrietako joaneko partiduak jokatu baitira.

Guztiak dira interesgarriak, baina baliteke Errusia-Italia izatea aipagarriena, biak ere puntako selekzioak dira eta. Moskun jokatu da joaneko neurketa, eta, handik datozen albisteek esaten dutenez, hotz handia dago, elurra mara-mara ari du, eta jokalariek errusiarrek, eguraldi horretara ohituta daudenez, probetxua atera nahi dute. Boris Jeltsin presidentea bera ere estadiora hurbilduko da. «Ja ezinezkoa dena lortu nahi da», esan du Jeltsinek. Dena den, Boris Ignatiev hautatzailerusiarrek ez du pentsatzen kanporaketa gainditzeari ezinezkoa dela, eta lehen partidua horretarako helburu bat dauka: «Irabazi egin behar da, baita 1-0 eskas bat lortzen bada ere». Eta garaipena lortzeko «eguraldi hotzak asko lagunduko» omen die.

Baliteke partidua interesgarri horretako hamaikakoak hauek izatea:

Errusia: Ovtchinnikov; Onopko, Ianovski, Tsveiba, Kovtun; Kantxelskis, Alenitxev, Tijanov, Ielilov; Kolivanov, Iuran.

Italia: Pagliuca; Nesta, Cannavaro, Costacurta, Maldini; Fuser, Albertini, Dino Baggio, Di Matteo; Vieri, Ravanelli.

Jugoslaviak ez du ezusterik nahi • Hego Irlanda-Belgikan gauzak pare-parean daude, ez dago eta faborito garbirik. Kroazia-Ukrainan, berriz, etxeko taldea da aurrera egiteko faborito garbia, eta gaur kanporaketa erabakita utzi beharko luke. Mijatovic, Savicevic, Jugovic edota Djukicen Jugoslavia ere Hungaria baino selekzio hobea da, baina gaurko lehen lehia hori Hungarian jokatu da, eta zail samarra izango zaie jugoslaviarrei emaitza on-ona lortzea. «Guretzat ezuste handia litzateke Mundialera ez sailkatzea», esan du Sloban Santrac hautatzaile jugoslaviarrek. X

Ostiralean amaituko da Behobia-Donostia lasterketarako izena emateko epea

Donostialdean gaur bukatuko da, parte hartzaileen muga gainditu daitekeelako

Fortuna klubak Behobia-Donostia lasterketarako izen ematea Donostialdean gaur ixtea erabaki du, orain artean izena eman duten korrikalarien kopuruak aurreikuspenak aise gainditu baititu. Parte hartzaile kopuruari muga jarri zaion lehen urtean (11.000), probak 14.000 korrikalari ere bilduko lituzkeela uste dute antolatzaileek.

Irune Lasa / Donostia

OSTIRALEAN amaituko da ofizialki Behobia-Donostia 20 kilometroko lasterketarako izena emateko epea, baina probaren antolatzaileek Donostialdean izen ematea gaur bertan ixtea erabaki dute, beste lekuetan epea ostiralean itxiko den arren. Erabakiaren arrazoia Behobia-Donostiaren antolatzaileetako buru Martin Tünkek azaldu du: «Donostian ez ditugu dortsalak eramanen dendetara izen emate guztiak baieztatuta egon arte. Gauzak horrela izanda, zailagoa dugu kontrolatzea». Parte hartzaile kopuruak neurri gabe gora egingo duen beldurrez, Fortunakoek dortsalak jasotzea erabaki dute, «prebentzio modura».

Behobia-Donostiak aurten lehen aldiz mugatu du parte hartzaile kopurua (11.000 korrikalari). «Izen emateen erritmoak horrela jarraituko balu, 14.000 izan zitezkeela esan daiteke. Baina ezinezkoa da, ez dugu horrenbeste dortsala», esan zuen atzo antolaketaren buruak. Datorren astean izango da lasterketarako izena emateko azken aukera Fortuna

Partehartzaileen kopurua igo egingo da aurten.

EDURNE KOCH

Klubaren egoitzan bertan, soberan dauden dortsalak hor bakarrik banatuko baitira. Gainera, izena ematea garestiagoa izango da, «antolaketan nahasketa izugarria sortzen digulako. Azken bi urteetan 200 pertsona inguru etortzen zen egunero gure egoitzara». Atzo 7.000 ziren ordenadoreetan jasotako korrikalariak.

Parte hartzaile kopurua mugatzeko antolatzaileen erabakiarekin batera etorri da aurreikuspenak gainditu dituen izen emateen hazkundera. Fortuna klubaren arabera, beharrezkoa zen korrikalari kopurua 11.000ra mugatzea: «Ez dago espazio fisikorik. Korrikalari kopurua igotzekotan, bi edo hiru txandako irteera egin beharko genuke, beste zenbait

lasterketa garrantzitsutan egiten bezala. Hemen Foru Aldundiak oraindik ez digu erantzunik eman errepideen mozketara 15 minutuz luzatzeko eskaerari. Gehiago eskatzeko gaudela», azaldu zuen Martin Tünkek.

«Antolaketaren aldetik ere lana izugarri handituko litzateke eta ekonomikoki ezinezkoa litzateke dugun izen ematearen prezioarekin», esan zuen antolatzaile buruak. «Gainera, egia esan, hiriak eta bertako ostalaritzak soilik aterako luke etekina eta ez diegu guri laguntzeko gogo handirik ikusten. Mundu Txapelketan eta horrelakoetan uzten dute dirua, baina gure lasterketa bezalakotan ez. Guk ez dugu erakundeen eginbarra ordezkatuko, hori

argi dago», esan zuen Martin Tünkek.

Astebururako herri lasterketak • Behobia-Donostian parte hartuko duten askok azken prestaketarako aukera dute Urnieta, Trintxerpe eta Ataunen igandean egingo diren korrikaldietan. Urnietan 11 kilometroko lasterketa egingo da: Igandean 11:00etan da irteera. Izen ematea 557237 telefono zenbakian egin daiteke, 500 pezeta pagatuta aurretik, edo 1.000 pezeta egun berean egiten bada. Ataunen, berriz, Hiru Auzoetako Korrikaldia izango da igandean. 17,8 kilometroko ibilbidearekin, irteera 11:00etan izango da eta izen ematea (500 pezeta) ordubete lehenago. X

Txirrindularitza

Euskaltel-Euskadi taldeak Aitor Kintana eta Joseba Beloki arabar txirrindulari afizionatuak fitxatu ditu

■ Bi txirrindulariek hurrengo bi urteetarako kontratua hitzartu dute Euskaltel-Euskadi taldearekin

Erredakzioa / Donostia

Bi txirrindulari gehiago fitxatu ditu Euskadi-Euskaltel taldeak datorren denboraldirako, Aitor Kintana eta Joseba Beloki arabarrak. Biak afizionatuen mailatik helduko dira profesioletara, Kintana Caja Rural taldean arituko da; eta Joseba Beloki, berriz, Nafarroako ACR taldean. Joseba Ganboa Euskadi Fundazioko lehendakariak pasa den aste bukera egin zuen bi txirrindulariei profesioletara pasatzeko eskaintza. Bi urterako kontratua

eskaini zien taldeak eta txirrindulariek onartu egin dute. Bihar goizean sinatuko dute kontratu berria Gasteizen.

Bi txirrindulariak gasteiztarak dira, nahiz eta Joseba Beloki Lazkao jaiotakoa izan. Aitor Kintanak 22 urte dauzka eta aurten bi garaipen lortu ditu, Arabako Txapelketa irabazi zuen eta Durangon Anton Barrutiaren omenez egin zen lasterketa. Horrez gain, aipatu behar da Espainiako Errepideko Txapelketan bigarren izan zela. Joseba Belokik 24 urte dauzka eta aurtengo

denboraldian sei garaipen lortu ditu: Arabako Itzulia eta bertako etapa bat, Salamancako Itzuliko etapa bat, Goierriko Itzuliko etapa bat, Altxoko kronoigoera eta Erlojuaren Aurkako Euskadiko Txapelketa.

Belokiren kasuan, behin baino gehiagotan aipatu da profesioletara pasa zitekeela. Batetik, harremanak izan zituen Juan Fernandezekin, talde berri bat sortzeko asmoa zeukanen; Fernandezek, ordea, ezin izan zuen talde berririk sortu. Seguros Vitaliciora joango zela ere aipatu zen, baina

azkenean Julian Gorosperen aginduetara ariko da, Euskaltel-Euskadi taldean.

Hori horrela, Euskadi taldeak akordio bat lortu behar izan du Espainiako txirrindulari profesionalak biltzen dituen Txirrindulari Profesionalen Elkargoarekin. Araudiaren arabera, talde bakoitzean dauden neoprofesionalek ezin baitira talde osoaren % 25 baino gehiago izan. «Euskaltel taldearen kasuan, kopuru hori handiagoa da taldean dauden 19 txirrindularietatik sei neoprofesionalek direlako. X

laburrean

F U T B O L A

■ Hirugarren mailako talde batek Kopatik kanporatu du Borussia Dortmund

EUROPAKO egungo txapelturna, Alemaniako Borussia Dortmund taldea, krisian dago. Txapelturnen Ligan joko ona egiten ari bada ere, Alemaniako txapelketetan patal ari da. Ligan gauzak zuzentzen ari zirela zirudien, Hansa Rostock taldeari 3-2 irabazi ondoren. Baina Kopan gauzak erabat okertu dira. Hirugarren mailako Eintracht Trevis taldeak Kopatik kanpo utzi du Borussia, final-zortzirenetako partiduan 2-1 irabazi ondoren. X

I F O R M U L A

■ Fittipaldi:
«Schumacherrek ez zuen egin zuena egin behar»

FITTIPLDIREN ustez, Schumacherrek eta Villeneuvek Europako Sari Nagusian izan zuten txokea ez zen kasualitatea izan. Brasildarrak kritikatu egin du Schumacherren jarrera. «Daukan talentuarekin ez zeukan egin zuena egin beharrik. Kirol jarrera mantentzea karrera bat irabaztearen gainetik dago, baita Munduko Txapelketa irabaztearen gainetik ere», adierazi du Fittipaldik. X

T E N I S A

■ Berasategi kanporatua Paris-Bercyko lehen itzulian

ALBERTO BERASATEGI bizkaitarrak ez zuen Paris-Bercy aretoko tenis torneoaren lehen itzulia gainditu. Lehen norgehiagokan Nicolas Escude frantziarraren aurka galdu zuen, 6-4 eta 6-1. Torneoan atzo jokatu ziren partidua begiratu, Todd Woodbridgek 6-3 eta 6-3 irabazi zion Mikael Tillströmi; Cedric Pioline 6-2 eta 6-4 gailendu zitzaion Lionel Rouxi; eta Marc Kevin Goelnerrek 6-3, 5-7 eta 6-3 irabazi zion Albert Portasi. X

P I R A G U I S M O A

■ Atletico San Sebastian bosgarren Europako Kopan

ASTEBURUAN Frantziako Epinal herrian Kluben Europako Kopa jokatu da, eta Donostiako Atletico San Sebastianek taldeen sailkapenean. Aipagarri dira K-lean Donostiako klubeko Xabier Etxanizek, Manex Sayalero eta Igor Mendozak lortutako postuak: baita C-1eko Jon Eguinena eta Maria Eizmendiren K-1ekoa. X

Tolosako 29.
Abesbatza Lehiaketa

HENDRIK D. LOOK HEGOAFRIKARRAK ZUZENDARIENTZAKO IKASTAROA EMAN DU ETA EPAIMAHAIKIDE IZANGO DA

«Tolosako lehiaketa apartekoa da»

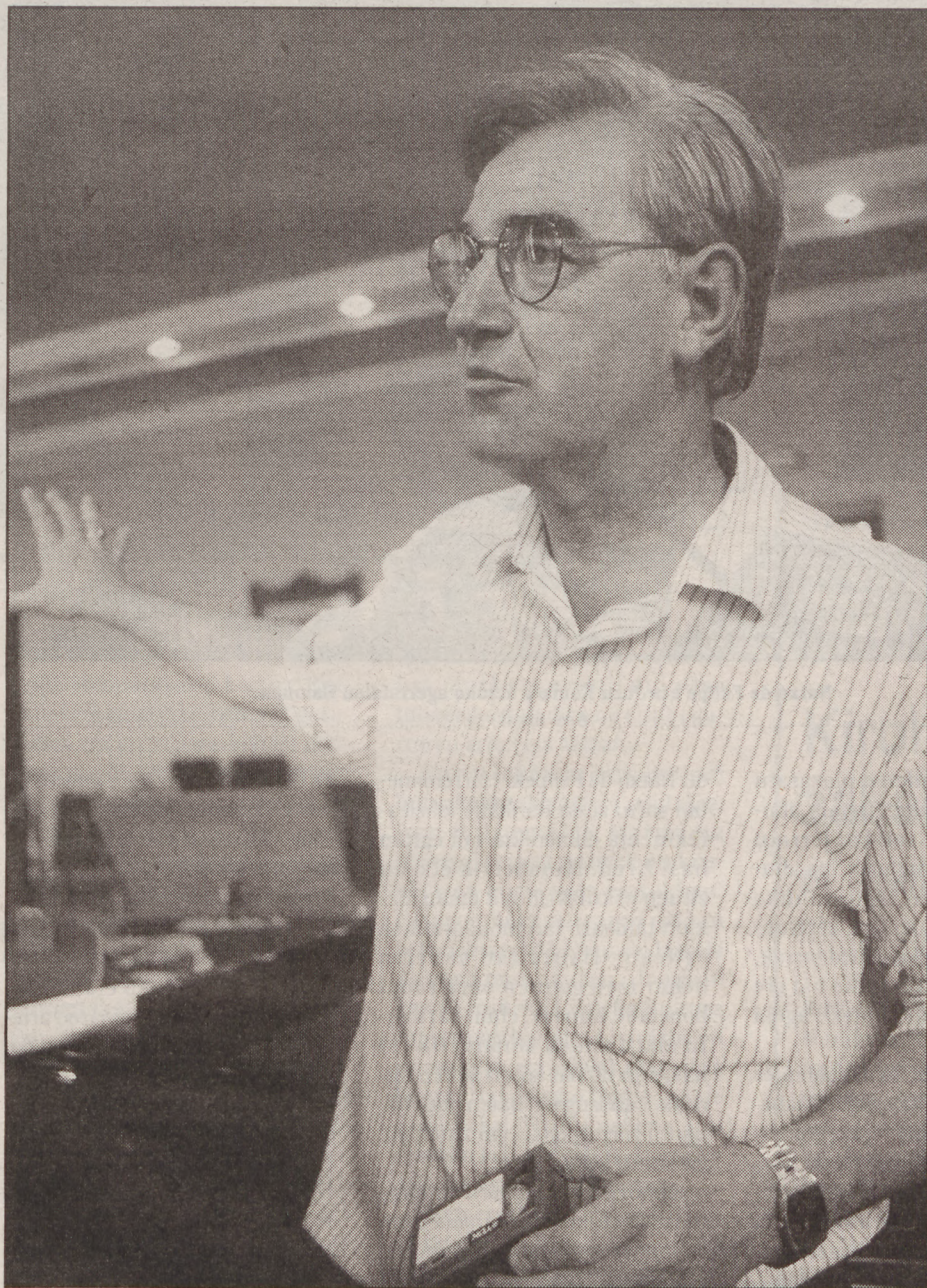
Gipuzkoako Abesbatzen Elkartek antolatuta, abesbatza zuzendarientzako ikastaroa eskaini du Hendrik D. Look irakasle hegoafrikarrak Tolosan. Gloria Garmendiak zuzentzen duen Azpeitiko Juan Antxieta musika eskolako abesbatzarekin egin du lan. Aste honetan zehar Tolosako Lehiaketako epaimahaikide izango da Look.

Joxemi Saizar / Tolosa

URTERO, aurten bosgarren aldiz, Gipuzkoako Abesbatzen Elkartek zuzendarientzako ikastaroa antolatzen du Tolosako Lehiaketara musika pertsonalitate handiak etortzen direla aprobetxatuz. Aurten lan horretarako Hendrik D. Look aukeratu dute antolatzaileek, 1995ean hain oroimen ona utzi zuen Hego Afrikako Tygerber haur abesbatzako zuzendaria. Gainera, abesbatza handia zuenez, bi zatitan banatu behar izan zuen eta lehen bi sariak eskuratu zituen Lookkek. «Haurrekin batera abesten duen zuzendari bat da, eta komunikazio zuzenagoa lortzen du horrela», adierazi zigun Jose Maria Aierdi Elkarteko lehendakariak.

Joan den asteazkenean Azpeitiko Juan Antxieta haur abesbatzarekin lehen harremana eduki ondoren, zuzendari hegoafrikarrak ostegunetik igandera eman zizkien klaseak izena emandako 40 ikasleei, gehienak haur abesbatzako zuzendariak eta talderen bateko abeslariak. «Denbora gutxian lan asko egiten ohitua nago, niri ere eskola desberdinetako ikasleak etortzen zaizkit eta», esan zigun Lookkek eskuak mugituz, zuzentzen ariko balitz bezala. Haur azpeitiarrek aurretik landuak zituzten partiturak eta erraz lortu zuten irakasleak nahi zuena, hasieran komunikazio arazoak izan arren. Horretarako asko laguntzen du Gloria Garmendia zuzendari azpeitiarrek ahots ona izateak, eredu ona delako eta teknikak hobeto aprobetxatzen direlako Looken iritziz. Hala eta guztiz ere, badaki ikasle izan dituen zuzendariak hori lortzeko denbora gehiago beharko dutela, ikasitakoa aplikatzeko denbora gehiago behar delako errealitatean: «Biziak, kirolzaleak...», dio irribarrez betaurrekoen atzetik. Berarekin mintzatzerakoan oraindik ikastaroko txandala du jantzita, klaseetan dinamismo handia duela erakutsiz.

Euskal obrak gustukoak • Ikastaroan landu duten erreperitorioa abesti afrikarrez eta *Agur Jaunak*, *Uso zuria*, *Txa mitxa* eta *Eskabagailua* euskal obrez osatua egon da. Federaziotik bidalitako partituren artean egin zuen aukeraketa, haur abesbatzen arazoak kontuan izanik. Igandean ikastaroa amaitzeko kontzertua eskaini zuen Antxieta abesbatzak. Oso oroimen berezia du irakasleak *Agur Jaunak* obraz: «Duela bi urte etorri ginenean, azken kontzertuan, Usurbilen,

Hendrik D. Look irakaslearen iritziz, epaimahaikide izatea lan zaila da, estilo desberdinen ezagutza zabala eskatzen baitu. JACOBA MANTEROLA

kantatu genuenean entzuleen beroa eta gertutasuna nabaritu genuen eta haur batzuk hunkitu egin ziren. Sentsazio berezia izan genuen. Abenduan Hego Afrikan izango den jaialdi batean abestuko dugu». Euskal obrak gustatzen zaizkio eta ondo datozkio erreperitorioa zabaltzeko. Lehiaketan parte hartzeko *O Pello Pello*, *Nere sukaldetxoan* eta *Amairu* prestatu zituen.

Euskal abesbatzak ez ditu asko ezagutzen, lehiatu zenean ikusi zuena eta iaz Sydneyn egin zen Munduko Sinposiumean Enrique Azurzak zuzendutako Hodeiertz abesbatza tolosarra. «Talde hoberenetakoa izan zen eta oso harrera ona izan zuen», dio hegoafrikarrak.

Tygerber haur abesbatzarekin lanean jarraitzen du eta European zehar bira bat bukatu berri dute, zortzi kontzertu handi eskainiz Alemania, Danimarka, Belgika, Holanda eta Frantzia. Hego Afrikako 11 hizkuntzetan abestutako kantez gain, era guztietako

musika lantzen dute: antzina-koa, alemana (Brahms, Mendelssohn, Schubert), folkorikoa...

Epailanaren zailtasunak • Gaurtik aurrera, ordea, beste eginkizun bat izango du Hendrik D. Look: Tolosako 29. Abesbatza Lehiaketan epaimahaikide izatea. Lan horretan ohitua dago. «Lan zaila eta garrantzitsua da. Estilo guztien ezagutza zabala eskatzen du: intonazioa, abesbatzen jatorria, nolako musika egin duen, partitura ondo irakurri duen, eta abar kontuan hartu behar dira». Abesbatzek Tolosara etortzeko egin behar izan duten lana ezagutzen du, eta orain beste aldean egonez sinpatia sentituko duela dio. Zuzendari eta abesbatzekiko «komunikazio erraza, gertukoa» behar dela uste du, «baina aldi berean distantziak mantenduz», epaile hotza izan gabe. Lehiaketan sei epaimahaikide daude, gehienak lehen irabazle izandakoak, eta abesbatza bakoitzari emandako puntuaziorik al-

tuena eta baxuena baztertu egin dira, epaileek ez egiteko inoren alde edo kontra nabarmenki. Horregatik zaila da puntuazioan desberdintasun handiak izatea.

Parte hartuko duten 14 herrialdeetako 26 abesbatzak ez ditu ezagutzen Lookkek. Kurrikulumak baditu, baina ez ditu begiratu ikastaroa prestatzen aritu delako eta lehen inpresioarekin gelditu nahi duelako, aurreiritziak baztertuz. Munduko eskola hoberenak ezagutzen ditu eta, bere ustez, Zeelanda Berriko Gazte Abesbatza, Erkki Pohjolaren Tapiola Finlandiakoa, ekialdekoak eta gizonetan alemaniarak dira onenak.

Tolosako Lehiaketaz galdetzean, serio jarri eta ezagutzen dituen sei etako garrantzitsuenak dela azaldu du. «Lehiaketa apartekoa da», abesbatza onenak bilitzen dituelako eta haiei entzuten egotea gozamina delako. Bestalde, Abesbatzen Elkartearen lana ere goraipatu digu zuzendari hegoafrikarrak.

Sei abesbatza lehiatuko dira gaurko saioetan

GAUR arratsaldean Tolosako 29. Abesbatza Lehiaketako bigarren eguna izango da, eta sei abesbatza hauek ariko dira: Bartok Bela Girl's Choir (Hungaria), San Martin Antzokiko Gazte Abesbatza (Argentina), Phoenix Inner Mongolia Youth Choir (Txina), Sokkelund Sangkor (Danimarka), Brevis (Lituania) eta Allmanna Sangen (Suedia). Leidor antzokian kantatuko dute sei taldeek, arratsaldeko 19:30etatik aurrera.

Bartok Bela Girl's Choir taldea Hugariako Miskloc hirikoa da, eta 40 emakumezko kantariz osaturik dago. Idilko Barta da zuzendaria, eta abesbatzak XX. mendeko konpositoreen obrak interpretatu ohi ditu. Ahots berdineko modalitateko polifonia atalean ariko da gaur.

Argentinako abesbatza ere polifonia atalean ariko da, baina ahots nahasietako modalitatean. Atzo abesbatza horretako emakumezko taldea aritu zen, eta gaur, berriz, gazteen taldeak kantatuko du. Modalitate eta atal berean ariko da Phoenix Inner Mongolia Youth Choir taldea. 14 emakumez eta beste horrenbeste gizonaz osatua, jaialdi ugaritan txalotu izan dituzte. Yalun Gerele da Hohhot-Mongolia eskualdeko abesbatza horretako zuzendaria.

Danimarkako Holte hiriko Sokkelund Sangkor abesbatzako partaideak eskola ospetsuetako ikasleak dira, eta Morten Schuldt-Jensen zuzendariak gidatuta kantatuko dute ahots nahasietako folklore atalean. Lituaniako Brevis abesbatzak, berriz, sari asko jaso ditu nazioarteko lehiaketetan, Gintautas da zuzendaria, eta aurrekoen modalitate berean ariko da.

Allmanna Saangen, azkenik, Suediako abesbatza da, Uppsala hirikoa, eta 23 emakumezko eta 22 gizonazko osaturik dago. Cecilia Rydinger Alinen zuzendaritzapean, aurreko bi abesbatzen modalitate berean ariko da gaur Tolosako lehiaketan. 1830ean sortua, Eskandinaviako uni-bertsitate abesbatza zaharrena da. Elizetan aritu ohi da, eta sarritan eginen ditu irrati-rako eta telebistarako ekizpenak. X

Marijane Minaberri idazlearen lana omenduko dute Oskorri eta Kukubiltxok

'Marijane kanta zan!' ikuskaria estreinatuko dute azaroan Donibane-Garazin

Lutxi Fourcade / Baiona

HAURRENDAKO ikusgarri berezia egiteko xedearekin, Oskorri taldeak *Katuen testamentua* sor-tu zuen duela lau urte Kukubiltxo teatro taldearekin batera. Bi taldeek zeharkatu zituzten Euskal Herriko plaza gehienak eta izugarritzko arrakasta lortu. Nahiz eta kantuak bizkaieraz izan, zazpi probintzietako haurrek ikusgarriaren kantuak ikasi eta abestu zituzten, inolako zailtasunik gabe. «Esperientzia polita izan zen, eta ohartu ginen ez zela inolako mugarik edo oztoporik haurrengan», oroitu zuen Natxo de Felipe Oskorri taldeko kideak atzo Baionan. Ildo horretatik jarraituz, Oskorri taldeak publiko gaztearendako bigarren ikusgarria prestatu du, eta laster estreinatuko du Ipar Euskal Herrian. Izan ere, *Marijane kanta zan!* eskainiko du azaroaren 15ean Donibane-Garaziko Jai Alaietan, Irulegiko Irratiak antolatuturik, eta azaroaren 16an Baionan, Uda Leku elkarteak antolatuturik.

Oskorri taldeak landutako ikusgarriak omenaldi txukuna eskainiko dio Marijane Minaberri, euskarazko haur literatura-aren aitzindariari. Izan ere, Minaberri ekoizpen zabala eskaini zien Euskal Herriko haurrei 1961etik goiti. Bankarra sortzez, Herriko Etxeko idazkaria izan zen Uztaritzen kokatu arte bere familiarekin. Bi urtez irakaslea izan zen, eta ondotik *Basque Eclair* aldizkarian sartu zen, idazkari gisa. *Sud Ouest* egunkariak erosi zuenean aldizkaria, lanean jarraitu zuen toki berean eta lanetik kanpo euskarazko ekoizpenak lantzen hasi zen. Lehen lana izan zuen Oñatibiaren euskarazko metodoa Ipar Euskal Herriko euskararen jartzea. *Mari-gorri* haurrendako lehenabiziko liburua egin zuen 1961ean, haurren ipuinak oinarritzat hartuz,

Katuen testamentua ikusgarriarekin sekulako arrakasta bildu ondoren, Oskorri taldeak espektakulu ikusgarri eta erakargarria zabalduko du laster publiko gaztearentzat. Aukera paregabea izanen da omenaldi txukuna eskaintzeko Marijane Minaberri, euskarazko haur literaturaren aitzindariari.

Natxo de Felipe eta Josu Kamara atzoko agerraldian Baionan.

BOB EDME

eta *Itxulingo anderea* plazaratu zuen 1963an. *Xoria Kantari* liburuarekin beste sail bat jorratu zuen, hots, kantugintza, eta liburuaren bigarren argitaraldiko doinuak egin zituen aita Lertxundi zenak, Belokeko beneditarrak. Kantuak ikasteko, disko bat ere plazaratu zuten, Manex Pagola kantariarekin.

Oskorri taldeak ia kasualitatez ezagutu zituen Marijane Minaberriren lanak. Izan ere, Lertxundirekin batera egin zuen *Xoria Kantari* liburua aurkitu zuten Baionako liburutegian batean eta kantuak politikak iruditzen zitzaizkien. «Ez dira kantu tradizionalak, baina parekotasun handia daukate tradizionalarekin», azaldu

du Natxo de Felipek. Harremanetan sartu ziren Bankako idazlearekin, eta elkarrekin lan egiten hasi ziren. Minaberri etxean zituen eskuizkribuak eman zituen taldeari lan monografikoa egiteko: «Hautu zail bat egin behar izan genuen obra zabal honetan». Izan ere, ehun bat kantu idatzi zituen Minaberri eta hasieran 60 bat landu zituen taldeak. Lan izugarri baten ondotik, hautu zorrotzagoa egin zuten eta 24 kantu atxiki.

Oskorri Minaberriren kantuak abestuko ditu *Marijane kanta zan!* ikusgarrian eta Kukubiltxo taldearekin agertuko da laugarren aldikotz. Antzerki taldeak apainduko ditu kantuak. «Nahi-

ko lan erraza izan zen», aitortu du Josu Kamara taldeko lehendakariak. «Minaberriren kantuak irudiz eta kolorez bete baitira». *Katuen testamentua* lanean bezala, hainbat kantu taularatuko dituzte eszenatokian berean, eta besteak, aldiz, joko eta dantza bilakatuko dira publikoaren artean. «Ikusgarri bikoitza izanen da, eta ez da baitezpada haurrendako izanen», azpimarratu zuen.

Iparraldeko hitzorduen ondotik, ikusgarria lekutuko da Santurtzi eta Eibarrera, eta Euskal Herriko 30 hiritan izanen da ikusgai otsailaren lehena arte. Era berean, Oskorri ikusgarriko 24 kantuak plazaratuko ditu Elkar disketearen eskutik. X

Musikala berriro Gasteizko Antzerki Jaialdian Javier Gurrutxagaren 'Quo Vadis?' obraren eskutik

«Botereaz eta historiaren gezurraz mintzatzen den rock opera» dela dio

Erredakzioa / Gasteiz

MUSIKALA helduko da berriro Gasteizko Antzerki Jaialdiaren aurtengo ekitaldira Fila Siete konpainiaren *Quo Vadis?* ikuskariaren bidez. Hilaren hasieran The London Musical Theatre egindako *Rocky Horror Show* obraren ondotik eta gaur zortzi taularatuko duten *West Side Story* ikuskariaren aurretik, Javier Gurrutxagaren musikala ikus eta entzuteko modua izango da gaur eta bihar gaueko 20,30etan Gasteizko Principal antzokian.

Lehenengo funtzioa atzo eman behar izan zuten eta gaur bigarrena, baina atzoko bertan behera geratu zen Sevillan *Army* kasua dela eta egiten ari den epaiketaren ondorioz, eta azkenean, gaur izango da aurrena eta bihar bigarrena. Sarrera erosita zuen publikoak aintzat hartu behar du hasieran atzoko iragarritako funtziorako sarre-rak biharko balio duela, eta berri, gaurko erositakoak ez duela eguneko aldatetarik izango. Argibide gehiagorako Gasteizko telefono zenbaki honetara deitu behar da: 16 18 19.

Javier Gurrutxagak berak obrari buruz informatu duenez, «botereaz, zapalkuntzaz, anbizioaz, politikaz nahiz historiaren gezurraz mintzatzen den rock opera da». Duela lau urte inguru protagonizatu zuen *Golfus de Roma* obrari nolabaiteko jarraipena emateko modu egokia dela uste du.

Quo Vadis? Meridako Antzoki Erromatarak 1995eko udan Gurrutxagari proposatutako lana da. Gipuzkoarrak, 40 betetzetik gertu eta hautsak harrotu zituen Orquesta Mondragon taldea jaio eta 20 urte igarota, baietza eman ziona zalantzarik izan gabe. «Haurtzarotik liluratu nauen istorioaren bat baldin badago, Peter Ustinov ahaztezina buru zuen *Quo Vadis?* pelikula hura izan zen. Popearekin, krudeltasunarekin eta aspertutako kristau haiekin», deklaratu du.

Amezuak eta Chavarrik idatzitako testua • Javier Amezuak eta Jaime Chavarrik idatzi zuten antzezlan musikala honen testua, Henryk Sienkiewicz nobela batean apur bat oinarriturik. Hitzak aparte, Juan Canovasek, Toni Carmonak eta Javier Gurrutxagak berak konposatutako musikak du nagusitasuna ikuskizunean. X

J.L. Ramirezek Bizkaiaren mila aurpegi islatu ditu argazkietan

■ Zuri beltzean eginiko 121 argazki ikus daitezke egunotan BBK Fundazioaren aretoan, Bilbon

Erredakzioa / Bilbo

JOSE LUIS RAMIREZ argazkilaria Bizkaia, tradizioa eta paisaia. 25 urteren memoria erakusketan atzo inauguratu zen Bilbao Bizkaia Kutxa Fundazioaren aretoan, Bilboko Elkano kaleko 20an. Bizkaiaren ikuspegi ezberdinak harrapatu ditu argazkilaria bere kamararekin. Aizkolaria, harrijasotzaileak, idi probak, txisteragintza, pelotariak, gizon probak, eskulangintza, paisaia, herri, txoko eta eszenatoki ezberdinak zein industriaren eragina izan duen paisaia aldakorra agertzen dira argazkietan. Zuri beltzeako argazkiak dira guztiak,

1969koak zaharrenak eta aurtengoak azkenak.

Jose Luis Ramirez beraren hitzetan, «erakusketan Bizkaia herri gisa hartu dut, herri bati dagokion jatorriasunarekin, ingurua, lasaialdia, ni bezala hirikoak, gure kasuan Bilbokoak, diren ihesbiderik hurbilekoena bezala.

Aspalditik datorkio Ramirezi argazkigintzarenganako zaletasuna. Ildo horretan «25 urteren memoria letra txikian idatzi» dezakeela deritzo. Argazkilaritzarekiko zaletasunak Bizkaia hobeto ezagutzera bultzatu duela aitortu du argazkilaria. «Gure herriaren izpiritua indar handia-

goz barneratu dut eta, era berean, hainbat argazki serie garatu ditut, asko erakusketan ikusgai direnak», adierazi du.

Tradizioaren islada • Zuri eta beltzean egindako 121 argazkietatik gehienetan tradizioaren gaia azaltzen da: artisautza, herri kirolak, euskal pilota. Paisaiak, herriak, txokoak zein industri paisaiak islatzen dituzten irudiak berriagoak dira. Argazkilaria kontatu duenez, «industri paisaiari dagokionez, bereziki lehenagoko industri giroaren aldaketa sakona isladatu nahi izan dut: batzuk desagertuak eta beste batzuk bizirik, industri krisiaren

ondoriozko irudiak ere badaude, eta azkenik industri eremu desberdinaren sorrera, sarritan identifikazio zehatzik ez duena».

Erakusketaren «urritasuna eta muga» aitortu ditu apalki egileak, «izan ere, mugagabeko albarastu eskaintzen baitugu aukeratu-tako subjektuak, hau da, Bizkaia».

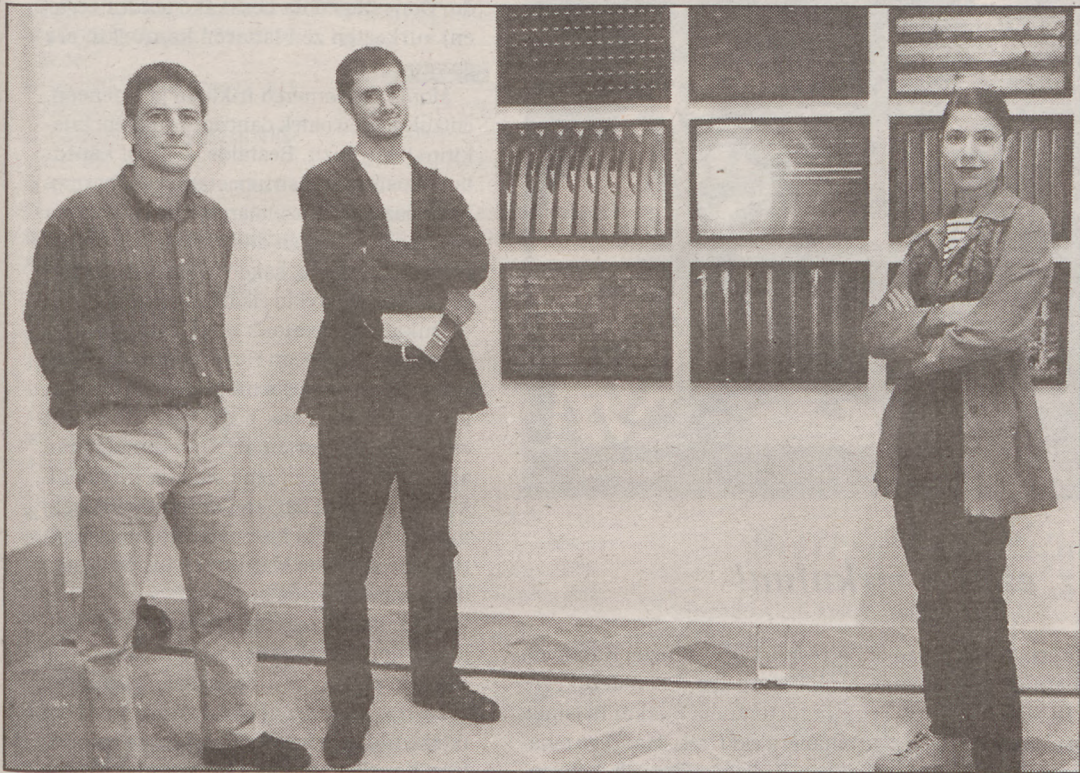
Ramirezen lana «objetiboa» dela deritzo Jose Luis Tolosak erakusketaren kariatara BBK argitaratu duen katalogoan. «Objetibotasuna hitz egokia da, izan ere Ramirezen argazkiek gure ingurua jasotzen dute, orain eta hemen, eta alde horretatik kontzeptu horren barruan sar ditzakegu», deritzo. X

Hiru artista gazte Gotorlekuan

Aldak, Martinek eta Monrealek euren lanak bistaratu dituzte

Artista Gazteak Lehiaketako iazko ekitaldiko irabazleek Iruñeko Gotorlekuko Armen Aretoran jarri dituzte euren lanak ikusgai: Patxi Aldak bere eskulturak, Marta Elena Martinek argazkiak eta Jesus Monrealek pinturak. Erakusketa azaroaren 23 bitartean egonen da zabalik.

Patxi Alda, Jesus Monreal eta Marta Elena Martin, azkenekoaren argazkien aurrean.

JOXE LACALLE

Eduarne Elizondo / Iruñea

IRUÑEKO UDALAK antolatu Iruñea-Artista Gazteak Lehiaketako araudiak irabazleek urte baten buruan erakusketa egiteko aukera izanen dutela jasotzen du. Patxi Aldak, Marta Elena Martinek eta Jesus Monrealek iazko ekitaldia irabazi zuten, azken urtean egindako lanak jarri dituzte orain Gotorlekuan ikusgai. Saritutako lanak abiapuntutzat hartuz, proposamen zabala goa egiteko aukera eman die erakusketak.

Patxi Aldak material bigunekin -latex, parafinak, argizariak- egindako eskulturak eraman ditu Gotorlekuko Armen Aretora. Lan ezberdinak dira, bere etapa ezberdinetako obrek osatutako erakusketa heterogeneoa egin baitu eskultore gazteak. Zehazki, bere ibilbide artistikoko hiru etapa dira ikusgai Armen Aretoran, Aldak berak aipatu moduan: «Lehenengoan pinturatik eskulturara igarotzen naiz; bigarrenan argazkigintza eta eskultura-aren arteko harremana lantzen dut, eta eskultura erabiliz, argazkiak manipulatzeko ditut; hirugarren eta azkenekoan, berriz, eskultura da nagusi». Aldaren azken etapako eskulturek, forma erreal eta organikoak irudikatzen dituzte. Argiak, halaber, garrantzi handia du: «Argia da erakusketaren edukia, lan guztiek komunean duten elementua, eta argirik gabe zentzua galduko lukete».

Homogeneoagoa da Marta Elena Martinek proposamena. Itzalen ideien inguruan, argazki sorta bildu du artista gazteak. Alda bezala Bilboko Arte Ederretako Fakultatean ikasia bada ere, oso bestelakoa da Martinek erakusketa. «Gure eguneroko bizitzako oharkabeko gauzak berres-

kuratu nahi izan ditut, itzalen gaia abiapuntutzat hartuz. Erakusketa gutxi gora-behera figuratiboa eta gutxi gora-behera abstraktua da, gizakien eta gauzen formekin jolasten duena». Argazkilariak, halaber, bere lanek hauskortasunaren ideia gogora ekarri nahi dutela esan zuen.

Jesus Monreal margolariak, Iruñeko Arte Aplikatuaren eta Lanbide Artistikoen Eskolan egin zituen ikasketak. Armen Aretoran, azken hilabeteetan egindako lanak jarri ditu ikusgai, iazko Artista Gazteak Lehiaketa irabazi zuen obrarekin batera. Monrealen asmoa multzo koherentea osatzea izan da. «Erakusketa lineala da. Erritmo, musika eta armoniaren ideien ildotik jarraitzen dut. Onena, hala ere, lanak ikusi ondoren ikusle bakoitzak bere ondorioak ateratzea izanen litzateke».

Monrealek Pablo Nerudaren olerkiak erabili ditu bere margoei izenburua emateko. Materialari dagokionez, berriz, olio-pinturak

egin ditu artista gazteak gehienbat. Zura ere erabili du: «Oso interesgarriak dira niretzat egurraren arrail eta zainak».

Euren lanak ez ezik, arteari buruzko ikasketak ere mintzagai izan zituzten Alda, Martin eta Monreal artista gazteek erakusketaren aurkezpen ekitaldian. Hirurek hezkuntzaren arloan bete beharreko hutsunea dagoela nabarmendu zuten. Joaquín Pascual Iruñeko Udaleko Kultura zinegotziak bat egin zuen artisten iritziarekin, eta Udalak orain dela bi urte Nafarroako Unibertsitate Publikoari (NUP) Iruñean goimailako arte ikasketak ezartzeko eskaera egin ziola esan zuen.

«Hemezortzi urtetik goitikoek ez dute gure herrialdean artea ikasten jarraitzeko aukerarik. Orain arte, Bilbora joan behar zuten Arte Ederrak ikasi nahi zituztenek, baina leku arazoak sortu dira jada. Beraz, Salamanca edo Granadara joan behar izaten dute askok», esan zuen Pascalk. X

Paulo Coelho: «Literatura konprometitua egiten dut»

■ «La Quinta Montaña» aurkeztu du Bilbon

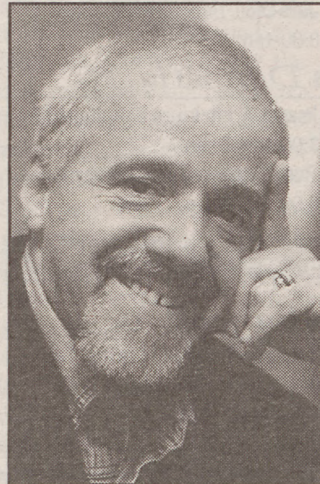
Montse Arregi / Bilbo

PAULO COELHO idazle brasildarra *La Quinta Montaña* azken eleberria aurkeztu zuen atzo Bilbon. Coelho da, Gacia Markezekin batera, Hego Amerikako idazle arrakastatsuen munduan, Planeta argitaletxe-ko arduradunen arabera. Horregatik, argitaletxeak haren liburuen bilduma bat argitaratu du, *Biblioteca Paulo Coelho* izenburuarekin. Bildumako lehen liburua da *La Quinta Montaña* aurkeztu berria; Frankfurtoko Liburu Azokan arrakasta handia izan du, gainera.

Coelhoren liburuak munduko ia 80 estatutan argitaratu dira, 34 hizkuntzatan. Liburu bakoitzetik 15 milioi aletik gora saldu ditu orain arte.

La Quinta Montaña liburuan «ezustekoaz eta ebitatu ezinekoaz» mintzatu da idazlea. «Liburu bakoitzean neure burua aurkitzen dut, neure bizitza, mundua eta bizi dudaneua ulertzen saiatzen naiz», zioen idazleak atzo Bilbon.

Liburuak «sormen unean bertan» idazten ditu Coelhok. «Lehenbailehen hasi eta amaitu beharrean egoten naiz. *El Alqu-*

Coelho atzo Bilbon.

XOUSA SIMAL

mista bi astetan idatzi nuen, eta azken eleberria hilabeteetan. Ekintza sortzailearen bat-batekotasuna gordetzen dute nire lanek», azaldu zuen.

Idazle ororen ametsa «konpartitzea» dela deritzo brasildarra, hori bera «artista guztien betebeharra» dela uste du. Bere literatura «politikoki konprometitua» dela nabarmendu zuen, «baina ez politika konbentzionalarekiko». «Idazleak esperientzia konpartitzea du helburu, ez jakinduria». X

Kirol argazkien erakusketa zabaldu dute Planetarioan

■ Vandystadt agentziaren lana ikusgai da Iruñean

Eduarne Elizondo / Iruñea

KIROLAREN ikusgarritasuna. Munduko kirol argazkik ederrak izenburuarekin, Nafarroako Aurrezki Kutxaren eskutik, Parisko Vandystadt agentziako hoge argazkilariren lana ikusgai da Iruñeko Planetarioan, azaroaren 19a bitartean. Hamaika multzotan banatuta, 73 argazki zintzilikatu dituzte denetara. Alpinismoa, atletismoa, automobilismoa, txirrindularitza, aireko eta ureko kirolak, gimnasia, motoziklismoa, izotz gaineko patina-jea eta Olinpiadak dira argazkilariek jorratutako zenbait gai.

Nafarroako Aurrezki Kutxak, Gerard Vandystadt, izen bereko agentziaren sortzailea, omendu nahi izan du atzo inauguratu erakusketaren bidez. Horretarako, lehen aldiz Parisko Grand Palais aretoan ikusitako argazkiak ekarri dituzte Iruñera, Oviedoko Argazkilaritzaren Aretoran egon ondoren. «Argazki ikusgarriak dira guztiak, egilearen zehaztasuna, trebezia eta intuizioa agerian uzten duten argazkiak», nabarmendu zuen Kutxako kide Agustin Navarrok. Argazkiek, kirolaren alaitasuna, tristura, sofrimendua ez ezik, ezustekoak eta egoera bitxiak ere islatzen dituzte. X

IRAGARKI MERKEAK (943)300222

31 x 33 mm

31 x 33 mm

31 x 33
MODULO
(Araba-Nafarroa)

Eguna: 1.950
Astea (6 egun): 1.600
2 aste (12 egun): 1.400
Hilabetea (24 egun): 1.000

31 x 33
MODULO
(Edizio orokorra)

Eguna: 2.600
Astea (6 egun): 2.050
2 aste (12 egun): 1.850
Hilabetea (24 egun): 1.300

66 x 69
4 MODULO
(Edizio orokorra)

Eguna: 10.400
Astea (6 egun): 8.200
2 aste (12 egun): 7.400
Hilabetea (24 egun): 5.200

HOBBY
HERGO
CARAVELAIR

KARABANAK
CI - RIVIERA
AUTO-KARABANAK
ERREMOLKEAK
AUTO-KARABANEN
ALOKAIRUA

Larunbat goizez irekita

Zatortu ikuskerak!
AMETS

Tel.: 78 19 50 - 78 25 92
ONATI

musika

■ Beasain

● **Patxi Kaleko.** Teide kafetegian, 22:30etan.

■ Bilbo

● **Julia León.** Bilborock aretoan, 20:30etan.

■ Donostia

● **Imanol.** Arkitektura Fakultatean, 13:00etan. Doan.
● **Rusia Ortodoxa.** Loiolako parrokian, 20:00etan. Doan.

antzerkia

■ Barakaldo

● **Legaleón-T** taldeak 'Ubú' antzezlan eskainiko du Barakaldo Antzokian, 20:30etan.

■ Bilbo

● **Maskarada** taldeak 'Nerudaren postaria' antzezlan eskainiko du Arriaga antzokian, 20:00etan.
● **'Chicos Mambo Show'** antzezlan Consuladoan, 20:30etan. Aktoreak: Marti Boada, Xabier Estrada eta Philippe Lafeville.

■ Gasteiz

● **Fila 7** taldeak 'Quo Vadis? El musical' antzezlan eskainiko du Principal antzokian, 20:30etan.

■ Getxo

● **Charo López-ek** 'Tengamos el sexo en paz' obra eskainiko du Getxo antzokian, 19:30etan eta 22:30etan.

■ Irun

● **T'ombligo Teatro** taldeak 'Balada tier-na de un gamusino' antzezlan eskainiko du Amaia Kultur Zentroan, 20:00etan.

zinema-bideoa

■ Arrasate

● **'Broad Peak'** Inurategi anaien ikus-entzunezkoa Amaia antzokian, 20:00etan.

■ Bilbo

● **'Ma saison préférée'** filma Arte Ederretako Museoko zinematekan.

dantza

■ Leioa

● **India iparraldeko dantzak.** EHU-ko Areto Nagusian.

bestelakoak

■ Arrasate

● **Antonio Ripoll** ipuin kontalariak 'Cuentos y demás gaitas' kontakizuna eskainiko du Haur Liburutegian, 18:00etan.

■ Donostia

● **Ipuinaren ordua.** Loiolako kultur etxean, 18:00etan.
● **Ipuinaren ordua.** Alitzako Casares kultur etxean, 18:00etan.

hitzaldiak

■ Bilbo

● **'Kurdistan: emakumearen egoera'** hitzaldia eskainiko Rozerin Yajk Kurdistango Emakume Askeen Batasunako kideak Burtsa kultur etxean, 19:30etan.
● **'De dónde venimos: adaptaciones de los seres vivos en la evolución hacia el ser humano'** hitzaldia eskainiko du José Antonio Fernández Lomberak Deustuko Unibertsitateko Auditorioan, 19:00etan.

■ Durango

● **'Parados que se lo curran'** Sestaoko

Fitxa: Taldea: Hiru Truku. Lekua: Madrilgo Arte Ederretako Zirkulua. Eguna: Urriaren 23a. Jende kopurua: 200 pertsona. Iraupena: 80 minutu.

Hiru Truku musika taldeak euskal kantu zahar eta ederren arrastoak utzi zituen Madrilén.

Mesedez, ez itxi zirkulua!

DUELA hiru urte Hiru Trukuk Madrilgo Suristan aretoan aurkeztu zuen beraien lehen diskoa, oraingo honetan, Arte Ederretako Zirkuluan izan dugu aukera beraien bigarren lana entzun eta gozatzeko. **Mendebaleko Euskal Kantuak** izenburupean, Ruper Ordorika, Joseba Tapia eta Bixente Martinezek euskal musika tradizio-nala, koplak zaharrak, seaska-kantak eta

baladak berreskuratzen dituzte. Kantaldia benetan biribila izan zen. Esan dezakegu, Hiru Trukuk lortu zuela euskal lirismoa Madrilgo oihanera ekartzea, Madrilgo oihanera zabaltzea. Begiak lausoturik, bouzoukia, trikitixa, kitarra eta aho-soinua batera entzuterakoan, gure herri-musikaren oihartzunak sentitu genituen. Kantuen hitzak, Bizkaiko hizkeran, euskararen

ahozko tradizioa eta oparotasuna gogorazi ziguten.

Zazpi nobio kantuekin eman zioten hasiera kontzertuari. Gaua egin aurrera, Ruperrek didaktikoki kantuen azalpenak tartekatutik, lehenengo diskoaren doinuak ere entzun genituen, hots, *Izar ederrak*, *Isabelatxu* edota *Jaun Zuriano*. Entzulegoa (madrildarrekin batera Beranturi, Barakaldo, Donostia edota Lesakako jendea zegoen) aurkezten zen lanaren kantuekin ere gozatu zuen.

Maritxu tabernerea trikitixa jo zutenean, entzulegoaren oinek dantzan ziruditen, kristinak eta guzti. Bestalde, zenbait kantutan, musikaren instrumentazioa eta harmonizazioaz aparte, azpimarratzeko da Joseba eta Ruperrek egiten dituzten duoak. Ruperren ahots ederra, sakon eta baxua, Tapiaren ahots arinarekin elkartzen denean.

Bukaeran, txaloak eta txistuak ugari izan ziren. Azkenean Hiru Trukukoak bitan irten ziren eszenatokira jendearen txaloak isiltzen ez zirela eta, beste kantu pare bat eskaintzera. Horien artean, kontzertuan azkena entzun genuena *Juliana Arrixandiko* kantua. Hori bai, argi eta garbi utzi nahi dut musika mota hau entzutea atsegingarria dela, Bixente Martinezek txaloei egiten dien irribarre gozoa bezalaxe.

Azkenik, eskaera bat egitea geratzen zait, idatzi honi izenburua ematen dien hitzei erreparatzea, hau da, Hiru Trukukoei eskatzea, mesedez eta faborez, «zirkulua ez itxeko aldi baterako», jarraitzeko eskaintzen honelako musika eta doinuak zaleak direnentzat eta ez direnentzat. Madrildik bejondeizuela!

Juanjo Usabiaga

Langabetuen Asanbladako kidea den Iñaki Castrok eginko liburuaren aurkezpena eta hitzaldia Akiakula Elkartean (Kalebarria 17, behe), 19:30etan.

■ Erretereria

● **'Guatemala tras los acuerdos de paz'** hitzaldia eskainiko du Rosa Simón-ek (Centro por la Vida y la Paz. Fundación Rigoberta Menchú) Xepelaren aretoan, 19:30etan.

■ Iruñea

● **Herrialde txiroen errealtate** anitzaz hizpide Erraldoien Txokoan, 20:00etan.

■ Oresa

● **Baserriko egoera** hizpide izanen du EHNE-k, 21:30etan.

■ Sestao

● **'Basafruitu toxikoak eta jangarriak'** diapositibaz lagundutako hitzaldia eskainiko du Javier Elortza botanikoa eta medikoak Musika Eskolaren Areto Nagusian, 19:00etan.

■ Zumaia

● **Euskal gatazkari buruzko foroa.** Foronda kultur etxean, 19:00etan. Antolatzalea: Elkarri.
● **'Euskal Herria, Irlanda. Bi herri, borroka berdin bat'** hitzaldia eskainiko du Fito Rodríguez EHU-ko irakasleak Oxford aretoan, 19:30etan.

erakusketak

■ Arribe

● **Aran Santamariaren** erakusketa Mailope galerian, azaroaren 9a bitartean.

■ Basauri

● **'Haundia, haundia, haundia'** José Luis Vicarioren erakusketa Kultur Basaurin, azaroaren 5a bitartean.

■ Bilbo

● **José María Pinto** pintorearen obra

ikusgai Ercilla arte galerian, azaroaren 8a bitartean.

● **Alberto Torcal** pintorearen margoak Zorua pub-ean. Urria, azaroa eta abenduan ikusgai.

● **Juan de Arellano** pintorearen 'Azken lorontziak' erakusketa Arte Ederretako Museon, abenduaren 7a bitartean.

● **'Bizkaia, tradizioa eta paisajea. 25 urteren memoria'** José Luis Ramirez artistaren erakusketa Bilbao Bizkaia Kultur Gelan, azaroaren 20a bitartean.

● **Pepe Espaliú** artistaren erakusketa Windsor Kulturgintzan, azaroaren 16a bitartean.

● **Antonio Lorenzo** artistaren obrak Aritzta galerian, azaroaren 12a bitartean.

● **AKEI Audiovisuales** taldeko argazki erakusketa Espacio de los Mundos-en, azaroaren 3a bitartean.

● **Judas Arrieta** artistaren 'Ultra World' erakusketa La Brocha arte galerian, urriaren 31a bitartean.

● **'Alessi. Hutsa ala esnearekin?'** erakusketa DZ Diseinu Zentruko erakusketa aretoan, urriaren 31a bitartean. Astegunetan soilik. Ordutegia: Goizez, 10:00etatik 14:00etara. Arratsalde, 15:00etatik 20:00etara.

● **Erresuma Batuko Pintura Modernoa.** Arte Ederretako Museon, abenduaren 7a bitartean.

■ Donostia

● **'Cheri begiraka. Hamabi artista kubatar garaikide'** erakusketa Koldo Mitxelena Kulturuneko Ganbara Aretoan, azaroaren 5a arte.

● **Sean Scully** artistaren pinturak, pastelak, akuarelak eta lan grafikoa DV galerian, azaroaren 25era bitartean.

● **'Garai guztietako eta mundu osoko kartak'** erakusketa Garibai erakusketa aretoan, azaroaren 5a bitartean.

● **'Presencias. Arte cubano de un fin de siglo'** erakusketa Okendo kultur etxean, azaroaren 22a arte.

● **ELURA** taldearen akuarela erakusketa. Loiolako kultur etxean, astegunetan.

■ Elgoibar

● **'Ahoz aho, belauenez belau'**. Euskarearen transmisioaren inguruko erakusketa. Antolatzalea: Udal Euskara Zerbitzua.

■ Erretereria

● **Jose M. Perea** pintorearen artelanak Gaspar galerian ikusgai, azaroaren 12a bitartean.

■ Gasteiz

● **Carlos Marcote** pintore hiperrealistaren obrak Amerika aretoan, azaroaren 2a bitartean.

● **'Ruanda. Amor en los tiempos de cole'** erakusketa Florida Ibilbideko kultur etxean, urriaren 31a bitartean.

■ Ordizia

● **Trocadero** taldearen pintura erakusketa Barrena kultur etxean, urriaren 31a bitartean.

■ Pasai San Pedro

● **'12m' Urteroko Erakusketa. 2. Edizioa'** erakusketa udal aretoan, azaroaren 16a bitartean.

■ Zarautz

● **'Euskalerrian olerkia'** erakusketa San Enea kultur aretoan, azaroaren 23a bitartean.

■ Zizur Nagusia

● **'Txotxongiloaren artegintza'** Corrado txotxongilo egilearen erakusketa kultur etxean, azaroaren 2a bitartean.

lehiaketak

■ Deba/ Eibar/ Elgoibar

● **Komiki** lehiaketa Eibar, Elgoibar eta

Debako Udaletako Euskara Batzorde-ek antolatuta dute 'Ahoz aho, belauenez belau' kanpainaren barruan. Lehiaketa honetan Eibar, Elgoibar eta Debako DBHko ikasleek parte har dezakete. A Mailan: 12-14 urte bitartekoak (biak barne). B Mailan: 15-16 urtekoak. Lanak banaka edo taldeka egindakoak izan daitezke. Sariak honako era honetan banatuko dira: Herrikoak: A mailan: 20.000/10.000/ B mailan: 25.000/15.000 eta Bailara mailan: 45.000 pezetako sari bakarra. Lanak Udaleko Euskara Zerbitzura eraman behar dira azaroaren 5eko eguerdiko hamabiak baino lehen.

■ Erretereria

● **Erretereria Hiriko 1.997ko XVII. Ipuin Lehiaketa.** Lehiaketan euskaraz zein erdaraz idatziriko ipuinek parte har dezakete. Partaide bakoitzak ipuin bat baino gehiago aurkez dezake. Ipuinek ezin dute hiru folio baino gutxiago izan, ezta zortzi baino gehiago ere. Makinaz idatzitako beharko dute, espazio bikoitzez eta alde bakar batetik. Hiruna ale aurkeztuko dira, orijinala eta bi kopia, behar bezala elkartuak. Ipuinak argitaratu gabeak izan beharko dute erabat eta beste inongo lehiaketan saritu gabekoak. Ipuinak Ereintza Kirol eta Kultur Elkartera zuzenduko dira, Juan de Olazabal kalea 23, Erretereria, ohar hau jarrit: «Erretereria Hiria» Ipuin Lehiaketarako. Ezizen bat erabiliz zuzenduko ditu egileak ipuinak, hauekin batera, gainean ezizena duen plika itxi bat jartzen duelarik. Plika honen barruan datu pertsonalak jarriko dira. Orijinalak jasotzeko epea urriaren 31ean bukatuko da eta erabakia abenduaren 13an argitaratuko da. Irabazleak 100.000 pezeta irabaziko ditu. 25 urtetatik beherako autorearen ipuin onenarentzat saria: 25.000 pezeta.

z i n e m a

Araba

GASTEIZ

- AZUL 1. El perro del hortelano: 17:30 - 20:00 - 22:30.
- AZUL 2. Bean: 17:30.
- En busca de Ricardo III (JBA): 20:00 - 22:30.
- GURIDI. La boda de mi mejor amigo: 17:30 - 20:00 - 22:30.
- GURIDI. Mimic: 17:30 - 20:00 - 22:30.
- GURIDI. Afterglow: 17:30 - 20:00 - 22:30.
- GURIDI. Ilona llega con la lluvia: 17:30 - 20:00 - 22:30.
- GURIDI. Full Monty: 17:30 - 20:00 - 22:30.
- GURIDI. La camarera del Titanic: 17:30 - 20:00 - 22:30.
- GURIDI. Carne tremula: 17:30 - 20:00 - 22:30.
- MIKELDI. El pacificador: 17:30 - 20:00 - 22:30.
- MIKELDI ZINEMAK. Cara a cara: 17:00 - 19:45 - 22:30.
- MIKELDI ZINEMAK. El pacificador: 17:30 - 20:00 - 22:30.
- MIKELDI ZINEMAK. Memorias de un angel caido: 17:30 - 20:00 - 22:30.
- MIKELDI ZINEMAK. Poder absoluto: 17:30 - 20:00 - 22:30.
- MIKELDI ZINEMAK. Contact: 17:00 - 19:45 - 22:30.
- SAMANIEGO. Amor de hombre: 17:00 - 19:45 - 22:30.
- SAMANIEGO. Nova más (Rien ne va plus): 17:00 - 19:45 - 22:30.
- SAMANIEGO. Cara a cara: 17:00 - 19:45 - 22:30.
- SAMANIEGO. Martin Hache: 17:00 - 19:45 - 22:30.

Bizkaia

BILBO

- ASTORIA. After glow: 16:45 - 19:30 - 22:15.
- AVENIDA. After glow: 11:00 - 17:00 - 19:30 - 22:00.
- AVENIDA. Volcano: 11:00 - 17:00 - 19:30 - 22:00.
- AVENIDA. Air force one: 11:00 - 17:00 - 19:30 - 22:00.
- AVENIDA. Contact: 17:00 - 20:00.
- AVENIDA. El pacificador: 11:00 - 17:00 - 19:30 - 22:00.
- AVENIDA. La camarera del Titanic: 11:00 - 17:00 - 19:30 - 22:00.
- CAPITOL. Carne tremula: 17:30 - 20:00 - 22:30.
- CAPITOL. La boda de mi mejor amigo: 17:15 - 20:00 - 22:30.
- CAPITOL. El pacificador: 17:00 - 19:45 - 22:30.
- CAPITOL. El pacificador : 17:00 - 19:45 - 22:30.
- COLISEO ALBIA. No va más (Rien ne va plus): 17:30 - 19:45 - 22:00.
- IDEALES 1. Mimic: 17:30 - 20:00 - 22:30.
- IDEALES 2. Poder absoluto: 17:00 - 19:45 - 22:30.
- IDEALES 3. Carne tremula: 17:30 - 20:00 - 22:30.
- IDEALES 4. Full Monty: 17:30 - 20:00 - 22:30.
- IDEALES 5. Martin Hache: 17:00 - 19:45 - 22:30.
- IDEALES 6. La boda de mi mejor amigo: 17:15 - 20:00 - 22:30.
- IDEALES 7. La camarera del Titanic: 17:30 - 20:00 - 22:30.
- IDEALES 8. Western: 17:00 - 19:45 - 22:30.
- MIKELDI. El pacificador: 17:30 - 20:00 - 22:30.
- MIKELDI. Airbag: 17:30 - 20:00 - 22:30.
- MIKELDI. Despues de una noche: 17:30 - 20:00 - 22:30.
- MIKELDI. Cara a cara: 17:00 - 19:45 - 22:30.
- MULTI 1. El perro del hortelano: 17:30 - 19:45 - 22:30.
- MULTI 2. Rien ne va plus (No va más): 17:30 - 20:00 - 22:30.

- MULTI 3. Poder absoluto: 17:15 - 19:45 - 22:15.
- MULTI 4. Ilona llega con la lluvia: 17:15 - 19:45 - 22:15.
- MULTI 5. Copland: 17:30 - 19:45 - 22:30.
- MULTI 6. Amor de hombre: 17:30 - 20:00 - 22:30.
- MULTI 7. Mimic: 17:30 - 19:45 - 22:30.
- MULTI 8. Contact: 17:00 - 20:00.

BARAKALDO

- MAX CENTER. Full monty: 17:15 - 20:00 - 22:30.
- MAX CENTER. Cara a cara: 16:30 - 19:30 - 22:30.
- MAX CENTER. Carne tremula: 17:00 - 20:00 - 22:30.
- MAX CENTER. Copland: 17:00 - 20:00 - 22:30.
- MAX CENTER. Mimic: 17:00 - 20:00 - 22:30.
- MAX CENTER. Poder absoluto: 16:45 - 19:45 - 22:30.
- MAX CENTER. La boda de mi mejor amigo: 17:00 - 20:00 - 22:30.
- MAX CENTER. El pacificador: 16:30 - 19:30 - 22:30.
- MAX CENTER. La camarera del Titanic: 17:15 - 20:00 - 22:30.
- MAX CENTER. After glow: 17:00 - 20:00 - 22:30.
- MAX CENTER. Western: 16:30 - 19:30 - 22:30.
- MAX CENTER. Ilona viene tras la lluvia: 16:30 - 19:30.
- Airbag: 22:30.

BASAURI

- SOCIAL ANTZOKIA. La boda de mi mejor amigo: 17:30 - 20:00 - 22:30.

GETXO

- GETXO ANTZOKIA. Abierto hasta el amanecer: 19:00.
- ALGORTAKO GUREA. El pacificador: 17:30 - 20:00.
- AREETAKO GRAN CINE-MA. La boda de mi mejor amigo: 17:30 - 19:45 - 22:30.

PORTUGALETE

- COLISEO JAVA. Full Monty: 17:30 - 20:00 - 22:15.

SANTURTZI

- SERANTES. El pacificador: 17:15 - 19:45 - 22:15.
- SERANTES. Full Monty: 17:15 - 19:45 - 22:15.
- SERANTES. La boda de mi mejor amigo: 17:15 - 19:45 - 22:15.

Gipuzkoa

DONOSTIA

- ASTORIA. El pacificador: 17:00 - 19:30 - 22:15.
- ASTORIA. Poder absoluto: 17:00 - 19:30 - 22:15.
- ASTORIA. La boda de mi mejor amigo: 17:00 - 20:00 - 22:30.
- ASTORIA. Mimic: 17:15 - 19:45 - 22:30.
- ASTORIA. Ilona llega con la lluvia: 17:15 - 19:45 - 22:30.
- ASTORIA. Full Monty: 17:30 - 20:00 - 22:30.
- ASTORIA. Airbag: 17:00 - 19:30 - 22:15.
- ANTZOKI ZAHARRA. Terrero eta fantasiako zinemaren VIII. astea: Quest. Chiky boeigun. Godzilla contra los monstruos. La batalla de los simios gigantes: 17:00.
- PETIT CASINO 1. Contact: 16:45 - 19:30 - 22:15.
- PETIT CASINO 2. Después de una noche: 17:00 - 19:45 - 22:30.
- PETIT CASINO 3. Cara a cara: 16:45 - 19:30 - 22:15.
- TRUEBA 1. La boda de mi mejor amigo: 17:15 - 19:45 - 22:15.
- TRUEBA 2. Poder absoluto: 17:15 - 19:45 - 22:15.
- PRINCIPE 1. Afterglow: 17:00 - 19:30 - 22:15.
- PRINCIPE 2. Full monty: 17:30 - 20:00 - 22:45.

LA CAMARERA DEL TITANIC

Jatorrizko izenburua: La camarera del Titanic. Zuzendaria: Bigas Luna. Gidoia: Cuca Canals et Bigas Luna. Argazkia: Patrick Blossier. Musika: Alberto Iglesias. Aktoreak: Olivier Martinez, Romane Bohringer, Aitana Sanchez Gijon, Salvador Madrid. Espainia, Frantzia, Italia, 1997.

Olivier Martinez aktorea, filmeko sekuentzia batean.

Bizitzaren eta ilusioaren mugak

BIGAS LUNA zuzendari katalanak emakumearen inguruan egin gogo duten trilogiaren bigarren atala da pelikula hau. *Bambola* izenburuko iruzur ustelak zabaldu zuen iaz saila, nahikoa era lotsagarrian, eta Prosper Merimeeren *Carmen* ezagunaren egokitzapen libre batek itxiko du aurki zerrenda. Bigas Lunak muturreko sentimenduei buruzko erretratu pertsonala egin nahi bide du titulu horien bidez, eta horretarako fijasioitsu jakin baten gainean eraiki du kapitulu bakoitza: obsesioa *Bambola*-ren kasuan, desioa *La camarera del Titanic* honetan, eta pasioa *Carmen* bukaerakoan. Hiru sentsazio antzeko, nolabait ere, hiru istorio desberdin harilkatzeko. Eta emaitzak ere halakoxeak dira, aurreko *Bambola* hartan Bigas Lunak hanka barru-barruraino sartu bazuen, oraingo honetan obra poetiko, sotil eta sentibera pantailaratu baitu, maitasunetzko harreman platoniko eta samur baten inguruan.

La camarera del Titanic hau, berez, bi lagunaren arteko istorio erromantiko soila da, untzi famatua itsasoratu aurretik haiek biek bizi izan zuten amodiozko gau bakarre-

ra bildua. Gau horrek eta gau horri buruzko kontakizun erreala zein fikziozkoek betetzen dute, aurreneko inpresio batean, Bigas Lunak desioaz eginiko irakurketa. Funtsean, ordea, desiora mugatutako lana baino zerbait gehiago ere bada *La camarera del Titanic*; askoz gehiago eta askoz aberatsagoa, ene iritziz. Egia da maitasuna eta desioa direna gidoiaren motore, baina zuzendari katalana bikote protagonistaren sentimenduetatik haratago doa, bizitzaren eta ilusioaren arteko mugetan arakutzen baitu errelato poetiko kurioso honen bitartez. Ilusioa da Bigas Lunaren azkenaren benetako muina, eta ilusioak, harenean, gehiago dauka errelatatetik irudipenetik baino.

Zinemagile katalanak hiru zutaberen gainean sortu du ilusio hori pantailan, sotil asko sortu ere: *Titanic* itsasuntzia, bi lagunaren arteko maitasun uestezkoa eta interpretazioaren artea. Horrekin ematen dio aberastasuna pelikulari, hiru zutabeok ez baitira itxaropen huts besterik. *Titanic* untzia, adibidez, ilusio baten sinbolo da eta hala agertzen da pantailan, eszenatoki magiko baten modura, laino artean. Bi prota-

gonisten maitasun erromantikoa ere irudipen hutsetik jaiotzen da eta irudipen horrek puzten du haren existentzia, narrazioak aurrera egiten duen heinean. Eta ilusio horrek, azkenik, jutzen du Olivier Martinez aktoreak bere kontakizun teatralen bidez ikusleari helarazten dion sentsazioa, inork bizi eta amestutakoa gauza bat eta bera bailiran.

Azken inpresio horrek jasotzen du, nire ustez, pelikulare benetako mamia, *La camarera del Titanic* ilusioaren (interpretazioaren) gaineko parabola baita. Antzezlearen eta ikuslearen arteko harremanaren benetako atea zabaltzen du Bigas Lunak, pelikulako kontalariak tabernan elkartzeko lagunekin gordetzen duen komunikazioaren bitartez. Kontatzaileak (antzezleak) bere amets, desio eta nahiak baino ez dizkie kontatzen lagunei, berak gustura asko egin nahiko lituzkeen gauza denak, haiek guztiak egia bailira bezala, eta entzuleek (ikusleek) gogobetarik eta amorratuta irensten dituzte kontakizunok, haiek asma-tutakoak eta gezurrezkoak direla jakinaren gainean izanda; beren frustrazio propioak baretzeko lain bazka ematen diete aktorearen pasadizoez entzuleei. Eta horixe da, hain justu, aktorearen eta ikuslearen artean antzoki orotan gertatzen den fenomeno, inposturaren gainetik.

Bigas Lunak trebezia handiz landu du harreman hori, kontatzailearen benetako istorioa eta haren ametsak primeran uztartuz, zein den zer argitzea ia ezinezko bihurtzeraino. Beharbada bukaera aldera haria galtzen du, soluzio errazenera joz soka denbora guztian errealtatearen eta fikzioaren artean txukun teinkatuta eduki ondoren. Amaierak lardaskatu egiten du aurretik erakutsitako lan ederra, baina, hala ere, *La camarera del Titanic* honek Bigas Lunaren talentua berreskuratzen du tarteka, hiru aktore protagonisten antzezlan sinesgarriekin lagunduta. Gainera, ilusioak batzuetan bizitza bera baino erreala go dirala berresten digu, François Truffautek behinola gogoratu zuen bezala. Eta horixe da, bada, zinemaren magia.

A. Gostin

- PRINCIPE 3. Carne tremula: 17:30 - 20:00 - 22:45.
- PRINCIPE 4. El pacificador: 17:00 - 19:30 - 22:15.
- PRINCIPE 5. La camarera del Titanic: 17:15 - 19:45 - 22:30.
- PRINCIPE 6. No va más (Rien ne va plus): 17:15 - 19:45 - 22:15.

EIBAR

- RIALTO. Martin Hache: 19:30 - 22:15.

IRUN

- AVENIDA. Poder absoluto: 17:00 - 19:30 - 22:15.

Lapurdi

BAIONA

- L'ATALANTE. Les Dingues: 15:00 De beaux lendemains: 20:45.
- VAUBAN. Le monde perdu: Jurassic Park: 14:00 - 16:30 - 19:45 - 22:15.
- VAUBAN. Le pari: 14:00 - 16:30 - 19:45 - 22:15.
- VAUBAN. En chair et en os: 14:00 - 16:30 - 19:45 - 22:15.

- VAUBAN. Marthe: 14:00 - 16:30 - 19:45 - 22:15.
- VAUBAN. Rien ne va plus: 14:00 - 16:30 - 19:45 - 22:15.
- VAUBAN. Le mariage de mon meilleur ami: 14:00 - 16:30 - 19:45 - 22:15.
- MARINE. Bean: 14:00 - 16:30 - 19:45 - 22:15.
- MARINE. Le pari: 14:00 - 16:30 - 19:45 - 22:15.
- MARINE. Copland: 14:00 - 16:30 - 19:45 - 22:15.
- MARINE. Le monde perdu: Jurassic Park: 14:00 - 16:30 - 19:45 - 22:15.
- MARINE. The full monty: 14:00 - 16:30 - 19:45 - 22:15.
- MARINE. George de la jungle: 14:00 - 16:30 - 19:45 - 22:15.

HENDAIA

- LES VARIETES. Contact: 15:00.
- Volte/Face: 21:00.

MIARRITZE

- ROYAL. Le monde perdu: Jurassic Park: 14:00 - 16:30 - 19:45 - 22:15.
- ROYAL. Bean: 14:00 - 16:30 - 19:45 - 22:15.

- ROYAL. Le pari: 14:00 - 19:45 - 22:15.
- Rien ne va plus: 16:30.

Nafarroa

IRUÑEA

- CARLOS III. La boda de mi mejor amigo: 17:30 - 20:00 - 22:30.
- GOLEM (BAIONA). La camarera del Titanic: 17:30 - 20:10 - 22:45.
- GOLEM. La boda de mi mejor amigo: 17:15 - 20:00 - 22:30.
- GOLEM. Carne tremula: 17:30 - 20:10 - 22:45.
- GOLEM. Full Monty: 17:30 - 20:10 - 22:45.
- GOLEM. Cara a cara: 17:15 - 20:00 - 22:30.
- GOLEM. Air bag: 17:15 - 20:00 - 22:30.
- GOLEM (YAMAGUCHI). Ilona llega con la lluvia: 17:30 - 20:00 - 22:45.
- GOLEM. No va más (Rien ne va plus): 16:30 - 18:30 - 20:30 - 22:45.
- GOLEM. Martin Hache: 17:30 - 20:00 - 22:45.

- GOLEM. Tocando el viento: 16:30 - 20:30.
- Después de una noche: 18:30 - 22:45.
- OLITE. Carne tremula: 17:30 - 20:00 - 22:30.
- OLITE. Cara a cara: 17:15 - 20:00 - 22:30.
- OLITE. Volcano: 17:30.
- OLITE. Contact: 19:45 - 22:30.
- OLITE. Georgia: 17:30 - 22:30.
- OLITE. Volcano: 20:00.
- PRINCIPE DE VIANA 1. El perro del hortelano: 17:30 - 20:00 - 22:30.
- PRINCIPE DE VIANA 2. Poder absoluto: 17:30 - 20:00 - 22:30.
- PRINCIPE DE VIANA 3. Memorias del angel caido: 17:30 - 22:30.
- El circo: 20:00.

Nafarroa-Beherea

DONAPALEU

- ARGITZE. La belle et la bête: 15:00.
- Hamlet (JBA): 21:00.

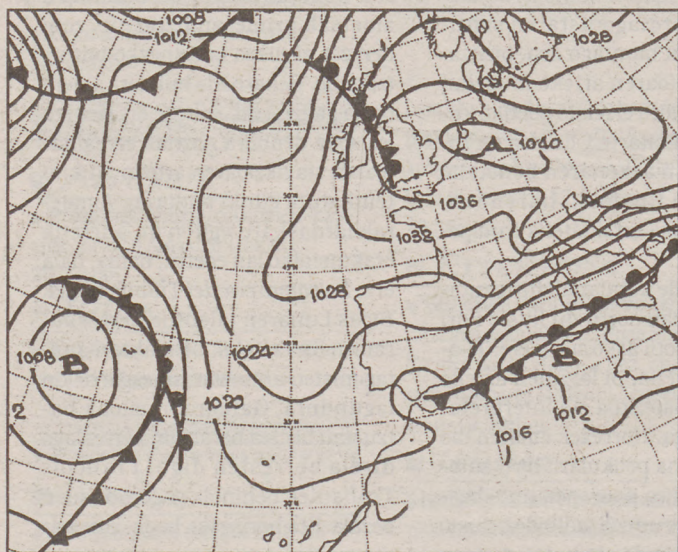
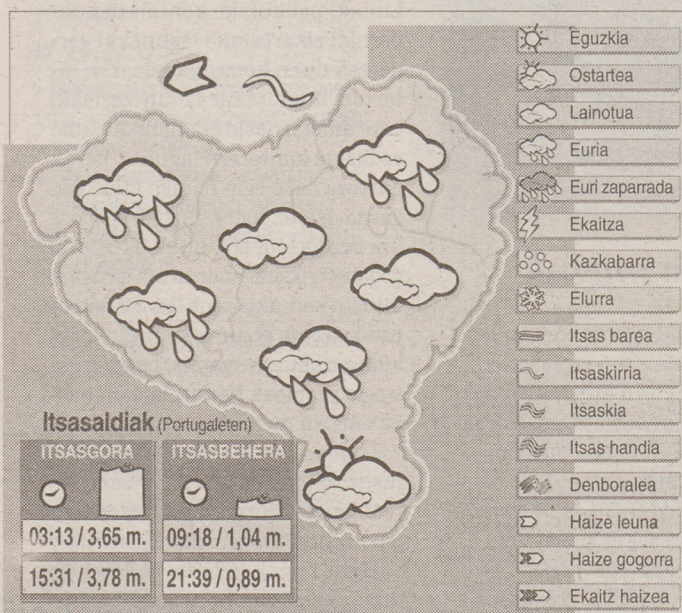
URRIAK 29 ASTEAZKENA

1 9 9 7

URTARRILA	OTSAILA	MARTXOA	APIRILA
Hg 7 8 9 10 11 12 13 14 15 16 17 18 19 20 21 22 23 24 25 26 27 28 29 30 31	3 4 5 6 7 8 9 10 11 12 13 14 15 16 17 18 19 20 21 22 23 24 25 26 27 28	3 4 5 6 7 8 9 10 11 12 13 14 15 16 17 18 19 20 21 22 23 24 25 26 Hg 29 30 31	1 2 3 4 5 6 7 8 9 10 11 12 13 14 15 16 17 18 19 20 21 22 23 24 25 26 27 28 29 30
MAIATZA	EKAINA	UZTAILA	ABUZTUA
5 6 7 Ip 9 10 11 12 13 14 15 16 17 18 19 20 21 22 23 24 25 26 27 28 29 30 31	2 3 4 5 6 7 8 9 10 11 12 13 14 15 16 17 18 19 20 21 22 23 24 25 26 27 28 29 30	1 2 3 4 5 6 7 8 9 10 11 12 13 14 15 16 17 18 19 20 21 22 23 24 Hg 26 27 28 29 30 31	4 5 6 7 8 9 10 11 12 13 14 15 16 17 18 19 20 21 22 23 24 25 26 27 28 29 30 31
IRAILA	URRIA	AZAROA	ABENDUA
1 2 3 4 5 6 7 8 9 10 11 12 13 14 15 16 17 18 19 20 21 22 23 24 25 26 27 28 29 30	1 2 3 4 5 6 7 8 9 10 11 12 13 14 15 16 17 18 19 20 21 22 23 24 25 26 27 28 29 30 31	1 2 3 4 5 6 7 8 9 10 Ip 12 13 14 15 16 17 18 19 20 21 22 23 24 25 26 27 28 29 30	1 2 3 4 5 Hg 7 8 9 10 11 12 13 14 15 16 17 18 19 20 21 22 23 24 25 26 27 28 29 30 31

Hg: Jai eguna Hegoaldean Ip: Jai eguna Iparraldean

eguraldia

Goibela

Triste antzean esnatuko da eguna eta litekeena da curia egitea, batez ere itsasertzean. Goizean, han-hemenka behe-laino itsu samarra agertuko da, baina egunak aurrera egin ahala desagertu egingo da. Tenperaturak behera egingo du, eta haizeak ipar eta ipar-ekialdetik joko du. Ez da indar handiko haizea izango.

BIHAR Bihar ere eguraldi goibela izango dugu goizean. Hala ere, apurka-apurka ostarteak azalduko dira, batez ere itsasertzetik. Tenperaturak behera egingo du; izan ere, haizeak ipar eta ipar-ekialdetik joko du.

ITSASOA

Haizea: ipar-ekialdetik joko du, 3ko indarrarekin. Hondoko itsasoa: iparraldekoa. Bisibilitatea: erdipurdikoa, curia egin baiteza-ke. Itsasoaren egoera: itsaskiria.

tenperaturak		
Euskal Herrian		Europar (min.)
Min.	Max.	
Baiona	13 19	Amsterdam 1 Lisboa 18
Bilbo	16 18	Atenas 7 Londres 3
D.Garazi	13 18	Berlin -1 Madril 13
Donostia	16 14	Bonn -2 Mosku -3
Gasteiz	11 18	Bratislava -2 Paris 1
Iruñea	14 20	Brusela -1 Praga -3
Maule	12 18	Erroma 6 Varsovia -2
		Geneva 2 Viena 1

farmaziak

Araba

GASTEIZ. 09:00-22:00: @n3 : FERNANDEZ DE TROCONIZ, Nafarroako Errege-Erreginen kalea 3 (Zaramaga). MARTINEZ DE MARAÑON, Ramiro Maeztu kalea 16. SANTAMARIA, Florida kalea 67 (Santa Luzia). Gazez: GONZALO-BILBAO, Posta kalea 34.

LAUDIO. Gau eta egun: MENOYO, Ugarte 5.

AMURRIO, ARTZINIEGA, AIARA, URDUÑA. Gau eta egun: YARZA, Elejondo 33 (Amurrio).

Bizkaia

BILBO. 09:00-22:00: APRAIZ, San Mames zuzmardia, 49 (Indautxu plaza). CABALLERO, Atxuri, 13. CEBREIRO, Colon de Larreategi, 41. JUTGLAR, Zamakola, 114. PEÑA CUADRADO, Bloque, 89 (Otxarkoaga). SCHAAFSMA, Olabeagako kalea, 23 (Olabeaga). TEJERO, Jose Antonio Agirre plaza, 8 (Erando). 22:00etatik aurrera: GARCIA DE BIKUNA, Agirre Lehendakaria etorbidea, 61 (Deustua). LLORENTE, Pedro Egillor plaza, 2. **BARAKALDO.** Gau eta egun: ZEBERIO, Maestro Argenta, 5 (Lutxana).

DURANGALDEA. Gau eta egun: ETXEBARRIA, Montebideo etorbidea, (Durango).

GETXO. Gau eta egun: GOMEZA, Iparbide, 7 (Fadura). 09:00-22:00: MORON, Bidezabal, 1 (Algorta).

GERNIKA, BERMEO, BUSTURIA, MUNDAKA, FORUA. Gau eta egun: ELEJALDE, Arrazua, 21 (Gernika). 09:00-22:00: SARMIENTO, Mikel Deuna enparantza, 4 (Bermeo).

HEGO-URIBE. Gau eta egun: LAZARO, Madrid, 6 (Pozokoetxe, Basauri). 22:00ak arte: GARCIA FERNANDEZ, Señorito Bizkaia, 39 (Galdakao).

LEIOA. Gau eta egun: DIEZ MONTERO, Kandel Zubietza, 19.

MEATZALDEA. Gau eta egun: BUSTO, Ramon de Durañona, 18 (Trapagaran).

MUNGIALDEA. Gau eta egun: BOYRA, Konkordia, 10 (Mungia).

ONDARROA, MARKINA, BERRIATUA. 09:00-20:00: BEREZIBAR, Artibai, 36 (Markina). 20:00-09:00: URRUZUNO, Kantxope, 12 (Ondarroa).

PORTUGALETE, SANTURTZI, SESTAO. Gau eta egun: SUAREZ BARCENA, Iparragirre etorbidea, 29 (Santurtzi). 09:00-23:00: EGUKIAGIRRE, Maria Diaz de Haro, 1 (Portugalete). MORENO, Aizpuru, 14 (Sestao).

URIBE-KOSTA. 09:00-22:00: GOMEZ VALCARCEL, Lapurdi kalea (Urduliz).

ZORNOTZALDEA. 09:00-22:00: ARANBURU, Txiki Otaegi, 3 (Zornotza). 22:00etatik aurrera: ZAMALLOA, Askatasun kalea, 15 (Areatza).

Gipuzkoa

DONOSTIA. 09:00-22:00: GARCIA, Txomin-Enea (Loiola). ARRASATE, Heriz pasea lekua 16 (Antigua). OREJA, Prim 31. 22:00-09:00: IMAZ, Bergara 3.

ANDOAIN. Egunez: ANSA, Ondarreta Taldea 169. Gazez: ATXA-ORBEA, Hipodromo etorbidea 6 (Lasarte-Oria).

ARRASATE. Gau eta egun: MORALES, Araba etorbidea.

AZKOITIA, AZPEITIA. Egunez: GISASOLA, Jandonianiz 5 (Azkoitia). Gau eta egun: ASEGINOLAZA, Goko kalea 2 (Azpeitia).

BEASAIN, ORDIZIA. Egunez: LAURNAGA, Nagusia 40 (Ordizia). Gazez: ARRIOLA, Plaza Nagusia 10 (Ordizia).

BERGARA. Egunez: PUY, Barrenkale. Gazez: MORALES, Araba etorbidea (Arrasate).

BILLABONA, ANOETA, IRURA, ASTEASU, ZIZURKIL. Egunez: Herriko plaza 2 (Anoeta). Gau eta egun: OLARREAGA, Zabalarreta 1 (Tolosa).

DEBA, MUTRIKU. Gau eta egun: OTXAGABIA, Txurruka Teniente 3 (Mutriku).

EIBAR, ERMUA. Gau eta egun: AZKUE, Toribio Etxebarria 4 (Eibar).

ELGOIBAR, SORALUZE, MENDARO. Gau eta egun: ZABALETA, Kalebarren 9 (Soraluze).

ERRETERIA, LEZO, PASAIA. Egunez: SANCHO, Nafarroa etorbidea 7 (Pasai Antxo). Gazez: ARTETXE, Erdiko kalea 26 (Errenteria).

ESKORITZA. Gau eta egun: FRAILE, Herriko plaza 68.

HERNANI. Egunez: SAGASTIBERRI, Urbietza 7 (Hernani). Gazez: ATXA-ORBEA, Hipodromo etorbidea 6 (Lasarte-Oria).

HONDARRIBIA. Gau eta egun: IRAOLA, San Pedro 5.

IRUN. Gau eta egun: OLAZABAL, Ferrones (Belaskoenea).

LASARTE-ORIA, USURBIL. Gau eta egun: ATXA-ORBEA, Hipodromo etorbidea 6 (Lasarte-Oria).

OIARTZUN. Gau eta egun: ERRANDONEA, Mendiburu 13.

ONATI. Gau eta egun: GARATE, Kale Barria 42.

TOLOSA. Gau eta egun: OLARREAGA, Zabalarreta 1.

URRETU, ZUMARRAGA, LEGAZPI. GAU ETA EGUN: MENENDEZ, Gernikako arbola plaza 4 (Urretxu).

ZARAUZ, ORIO, AIA. Gau eta egun: OLAIZOLA, San Franzisko 18 (Zarauz).

ZUMAIA, ZESTOA, GETARIA, AIZARNAZABAL. Gau eta egun: FULDAIN, Elkano 1 (Getaria).

Nafarroa

IRUÑERRIA. 09:00-22:00: SARASIBAR, Leire, 11. VAL, Asuncion, 6. MARTINEZ VALLS, Puente la Reina, 11 (Txantrea). GARISOAIN, Erreal, 27 (Noain). SANCHEZ URIZ, Zortizko, 15 (Berriotzar).

22:00-09:00: RUIZ PRADOS, Nafarroa Beherea etorbidea, 13. MARTINEZ VALLS, Puente la Reina plaza, 11 (Txantrea). SANCHEZ YURIZ, Zortizko, 15 (Berriotzar).

Iruñea aldeko farmazietara jotzeko SOS Navarra: 22 60 00

Oharra: Frantziako legeei segituz, segurtasun neurriengatik Ipar Euskal Herriko gurtidiko farmazien izenak ematea debekaturik dago. Guardiako farmazia batera joateko herriko edo eskualdeko polizia komisariara deitu beharra dago derrigorrez.

telefonoak

Hegoaldetik Iparraldera hots egiteko: 07-335 aurrezenbakia. Iparraldetik Hegoaldera: 00-34 (eta 45, 4, 43 edota 48, Araba, Bizkaia, Gipuzkoa edo Nafarroara deituz gero).

Hegoaldeko herrialdeen artean: Araba: 945- / Bizkaia: 94- / Gipuzkoa: 943- / Nafarroa: 948-.

IPARRALDEA		Bizkaia		Nafarroa	
Kostaldekoko ospitalea	59.44.35.35	Naa. S. Esperanza' klinika	25.25.00	SOS Deiak/foruzaingoa	088
SAMU	15/59.63.33.33	Asepeyo klinika	27.46.55	Iruñeko suhiltzaileak	22.22.22
Pozimondatzeko kasuetan	56.96.40.80	Forondako Aireportua	27.33.00	DYA17	17.17
Suhiltzaileak	18	Gasteizko RENFE geltokia	23.02.02	Gurutze Gorria	088
Suhiltzaileak BAMen	59.63.55.55	Autobus geltokia	25.84.00	Errepideetako informazioa	22.91.17
Polizia	17	'Radio Taxi'	27.35.00	Goardia Zibila	22.11.00
Baionako Suprefetura	59.59.09.19	Elbarrituentzako taxiak	908870144	Eguneko Psikiatra O.	27.38.12/61
Elektrika-gas arazoak	14/59.52.10.18			Nafarroako Ospitalea	42.21.00
Errepideetako berri	56.96.33.33			Bideko Ama Birjina O.	42.94.00
Kontseilu Orokorra	59.25.78.40			Noaingo aireportua	31.75.12/51
Miarritzeko aireportua	59.23.90.66			RENFEko geltokia	12.69.81
SNCFko trenbideak	59.55.50.60			Radio Taxi	21.00.00
Laborantza Ganbara	59.29.50.43			Teletaxi	23.23.00
Ordutegia	36.99				
Meteo agiria (grabatu)	59.22.03.30				
Meteo zerbitzuak	59.23.84.15				
Baiona Taxi	59.59.48.48				
HEGOALDEA		Gipuzkoa			
SOS Delak	088	DYA	46.46.22		
Udalatzaingoa	092	Gurutze Gorria	22.22.22		
Polizia Nazionala	091	Itsasoko Gurutze Gorria	27.22.22		
Ordutegia	093	Ospitale Probintziala	45.40.00		
Telefono argibideak	003	Erresidentzia	44.70.00		
Araba					
Suhiltzaileak	28.25.25				
Gurutze Gorria	22.22.22				
DYA	28.10.20				
Errepideetako informazioa	25.42.00				
Ertzaintza-Arkaute	28.20.00				
Mitziak	13.55.00				
Goardia Zibila	25.61.00				
Txagorritxuko Ospitalea	24.26.00				
Santiago O. Orokorra	25.36.00				
Ospitale Militarra	13.65.77				
Poliklinika	22.33.00				

denborapasa

HITZ GEZIDUNAK

Galgak	Ut!	Infin., erori	Txorixoa
Zokoratu	Zaude	Nekatu	Arteak
►	▼	▼	▼
Ganduak			
Erraz sartzen dena			
►			
Zamorako autoetan	Bat	Titanioa	
Kanpo	Baldintzetan	Egur	
►	Bazegoen	▼	
	Errep., gorotza	▼	
Eratlak	▼		
Betekada			
►	Urkamendi	►	

AURREKOAREN SOLUZIOAK

1. Errautsa. 2. Erratua. 3. Arrate. 4. Arrea. 5. Area. 6. Era. 7. Bera. 8. Barea. 9. Barrea. 10. Arrebak. 11. Barrenak.

E-2134

burtsa

Bilboko burtsa
DIFERENTZIA
-36,11
ATZOKO INDIZEA
810,45
AURREKO INDIZEA
846,56

22	23	24	27	28
915,15	892,47	886,41	846,56	810,45

Dibisen merkatua	Hegoaldean		Iparraldean	
	EROSI	SALDU	EROSI	SALDU
DOLARRA (EEBB)	148,590	148,888	5,8010	5,8030
ECU	166,094	166,426	6,5980	6,61
MARKOA (Alemania)	84,245	84,4132	3,3520	3,3530
LIBRA ESTERLINA	244,892	245,382	9,73	9,7370
100 LIRA (Italia)	8,626	8,644	0,3405	0,3410
100 FRANKO (Belgika)	408,580	409,398	16,24	16,27
FRANKOA (Suitza)	102,089	102,293	4,1050	4,11
100 YEN (Japonia)	122,046	122,290	4,8250	4,83

	erosi	saldu		erosi	saldu
LIBERA	25,152	25,202	100 PEZETA	3,9650	3,9680

horoskopoa

A R I E S

martxoak 21 - apirilak 20

Zapalkuntzaren aurkako erremedioa: Zapata. Emiliano, noski.

T A U R U S

apirilak 21 - maiatzak 20

Erlojuaren diktaduratik aska zaitez behingoz!

G E M I N I

maiatzak 21 - ekainak 20

Jar ezazu maitale bat zure bizitzan, eta baldin baduzu atera zuku gehiago.

C A N C E R

ekainak 21 - uztailak 20

Gustuko duzuna ilegala dela? Nahi duzunari heldu eta joan daitezela pikutara!

L E O

uztailak 21 - abuztuak 23

Negar egiteak pertsona bihurtzen gaitu. Ez lotsatu eta egin negar gogotik.

V I R G O

abuztuak 24 - irailak 23

Medikuek ez dute bihotz apurturik nahi. Gaixotasun hori sendaezina da.

L I B R A

irailak 24 - urriak 23

Zergatik ezkututzen zara mozorro horren atzean? Gainditu konplexuak!

S C O R P I U S

urriak 24 - azaroak 23

Atsedena behar duzu. Begiak itxi eta lo egin.

S A G I T T A R I U S

azaroak 24 - abenduak 23

Benetan damutu zaio egindakoa. Barka itzazu.

C A P R I C O R N U S

abenduak 24 - urtarrilak 20

Noiz irten behar duzu oskol horretatik? Norbait ate joka duzu.

A Q U A R I U S

urtarrilak 21 - otsailak 18

Gora bihotzak polit hori! Egun gogorrek igarotzen ari zara, baina animo!

P I S C I S

otsailak 19 - martxoak 20

Ispilutxo ispilutxo, nor da gaur horoskoporik politena? Gaur, zu zeu.

Uxue Agirre

efemerideak

Francisco Apalategi jaio zen

1867ko urriaren 29an jaio zen Donostian Francisco Apalategi. Valladolideko jesuiten ikastetxean hainbat urtetan irakasle aritu zen. Apalategik pertsona adindunengandik guda karlistetan jazo ziren gertaeren berri jaso eta bildu zuenarekin *Euskal mutilak armetan* obra idatzi zuen, Apalategi hil eta 13 urtera 1961ean argitaratu zutena.

1353 Baionar eta miarritzarrek alde bate-tik, eta bizkaitar eta gipuzkoarrek bestetik, hitzarmena sinatu zuten ordura arteko bo-rroak amaitzeko.

1841 Bizkaia jaurerri zena probintzia bihurtu zen.

SANTUAK

Balentin, Feliziano, Jazinto, Oinatz.

telebista - irratia

UMOREAREN GAUA IZANGO DA ASTEAZKENETAN, BESTE SAIO BARREGARRI BI ERE EMANGO BAITITUZTE

‘¡Qué pasa pues!’ programak 3. denboraldia hasiko du gaur

■ ETB2ko ¡Qué pasa pues! umore saioak hirugarren denboraldiari helduko dio gaur. Programak orain arte izan duen arrakasta kontuan izanik, ildo bertsuko umorea egiten jarraituko du. Hala ere, formatu eta itxura berria izango du.

I.Basterretxea / Donostia

ORAIN dela hiruzpalau urte ezagutu zuen Jose Mari Oterminek, ETBko programen zu-zendariak, Lourvier's umore taldea. «Ondo gogoratzen dut egun hura, oso eguraldi txarra egiten zuen, eta semearekin Alitzako kultur etxera joan nintzen Lourvier'sen parodia bat ikustera; taldea ez genuen ezagutzen, baina asko gustatu zitzaigun haien umorea». Handik zati batera telebista-rako programa bat egiteko probak egin zituen, Miramonen, eta halaxe sortu zen *¡Qué pasa pues!* saioa. «Umore familiarra egiten dute, eta kalitatekoa; audientzia aldetik emaitza onak lortu ditu eta, kateari dagokionez, prestijioa ematen dio».

¡Qué pasa pues! programak hirugarren denboraldia hasiko du gaur; aurrerantzean asteazken gauean emango da, *Alégramel día* saioaren ostean eta *Taxi 10* baino lehen. Hiru saio horiekin, beraz, umorearen gaua izango da asteazkenetan.

Eraberrituta agertuko da *¡Qué pasa pues!*. Dekoratuaz gainera, edukian ere igarriko dira aldaketa batzuk. Protagonistak betikoak izango dira, Lourvier's taldeko hiru kideak: Lourdes Bedia, Javier Merino eta Oscar Terol. Eta lehen agertzen ziren zenbait pertso-

Lourdes Bedia, Oscar Terol eta Javier Merinoz gainera, ETBko aurkezle batzuk ere agertuko dira lantzean behin *¡Qué pasa pues!* saioan. Argazkian ikus daitekeen moduan, Patricia Gaztañaga *Al cabo de la calle*-ko aurkezlea, behintzat, azalduko da.

ANDER GILLENEA

naia ere interpretatuko dituzte aurrerantzean hala nola Antxoni eta Ramon eta Gorigoitia familia. «Baina aktualitateari lotuago izaten saiatuko gara, formatu arinagoa lortzen ere ahaleginduko gara, eta baita erritmo biziagoa izaten ere». Halaxe adierazi zuen Juan Agirrek, programako gidogileetako batek. Gauzak horrela, saioan ukituko dituzten gaiak ez zaizkio arrotz izango ikusleari. Gaurko programarako, esate baterako, Guggenheim Bilbao Museolari

buruzko esketxak prestatu dituzte, eta Cristina Espainiako infanta eta Iñaki Urdangarin Mallorçako Palmako dukeen ezkonbidaiaeren gainekoak ere bai.

Programaren barruan atal berriak ere agertuko direla azaldu zuen Agirrek. «Parlamentu bat osatuko dugu, hiru diputatu baino ez dira agertuko parlamentu horretan, eta badirudi lan gutxi egiten dutela... Zerua ere agertuko da beste tarte batean, baina zeru horretan, San Pedroz gainera,

beste atezain batzuk ere azalduko dira...». Telebistan ematen diren lehiaketak ere imitatuko dituzte, aurkezle, lehiakide eta guzti.

Baina tartean behin ETBko zenbait aurkezle ere hartuko dute parte programan. Beste batzuen artean, Patricia Gaztañaga *Al cabo de la calle* eztabaida saioko kazetaria eta Felix Linares *Va de cine* eta *El día de...* zinema saioen aurkezlea agertuko dira Lourdes Bedia, Javier Merino eta Oscar Terolen alboan. x

t . x . o . r . i . t . x . o . a . r . i . m . o . k . o . k . a

Programatzaile espezializatuak

direnean, oso film hezigarriak ikus ditzakete. ETB, Tele5 eta A3 izaten dira arratsalde hasieran pelikulak eskaintzen dituzten bakarrak, non protagonista guztiek emakumeek bizitzen dituzten arazo larrienak islatzen dituzten.

Joan den astelehenean ikusteko zegoenaren laburpen gisa doa honako hau: ETBn senarrengandik tratatu txarrak jasotzen zituen neskari buruzko telefilma, A3n bi lagun anorexikoren bizitza-heriotzaren istorioa eta Tele5en EEBBetako emakume mastektomizatuen elkarte bateko beste bi kideren gora-beherak. Hiru saio horiek aldi berean eskaintzeak berez sortzen du ikus-entzulee euren artean eztabaida dezaten moduko gaia. Are gehiago, seguraski, ordu txiki horietan pantaila aurrean inor ez dagoela uste izano dute programatzaileek. Edo, agian, telebistak behar duen

estandarizaziotik kanpoko jendea besterik ez dagoela. Edo txarragoa dena; gizartetik aparte, lan merkatutik urrun baino urrunago, heziketa arloko minimoak ez

dakizkitela eta guk ezagutzen ez ditugun egoera kezagarrien hari batean kili-kolo baino gehiago laban egiten dabilzala imajinatzen dituzte telebistetako pentsalariek -pentsua jaten dutenek, hain zuzen ere- goiz eta arratsalde telebista ikusten dutenen prototipoak.

Ikaratzeko modukoa, maiteok. Batzuek erru guztia botatzen diote azken milurte telebisiboaren -eta ez hain telebisiboaren- indar *herkulearra* gizartean hedatzen ari den *gay powerari*. Baina hori ez biharko ez etziko utziko dudan beste gai bat da. Etorriko dena etorri behar denez, agian, jarraitzeko dagoen hurrengo «programatzaile espelizatuen» atalera-ko gordeko dugu. Zeure baimen, gayekin, noski.

Ines Intxausti

gaurko filmak

Ane Muñoz

James Cagneyren konpetentzia handiena, bere lagun minena

■ **ZONA TORRIDA.** Film zerrenda laburra baina nahikoa erakargarria aurkeztu digute kateek asteazken honetarako, eta, one-naz gozatzeko seinalea dekodetu beharra badago ere, tira, emaiotze bigarren begiratu bat zerrendari berari, merezi duen lanen bat erraz aurkituko baituzue bertan. Lerro hauetan komentatu nahi dudana film zahartxo baina arin honekin, adibidez, tarte entretenigarria igaro dezakezue. Halaber, James Cagney txikitxoaren miresleek gozatzea ere lortuko duzue, izan ere izar paregabe horrek baitu rol nagusia abentura sentimental eta goxo honetan. 30eko hamarkadaren amaieran eta 40koa-

ren hasieran lan dezente egin zituen Cagney jaunak Keighley zuzendariaren aginduetara, eta haien artean ezezagunetako bat baina aldi berean nabarmenetakoa duzue, hain zuzen ere, *Torrid Zone* izenburuarekin estreinatu zen film eder hau. Ann Sheridan lirainak kabaretean lan egiten duen emakume erakargarri batena egiten du; haren inguruan, gizonezko bi pertsonaia nagusiak ero-ero dabilta, haren maitasuna bereganatzekotan edozertarako prest. Zuri-beltzeko irudietan txukun dabilta aktoreak, eta haien ezpainetatik entzungo ditugun elkarrizketak ere ez dira pobreak. ♦

■ AMIGOS MUY INTIMOS.

Norman Jewison ezagunaren filmografia irregularra- ren barnean eskasenetakoa da, nahiz eta une entretenigarria igarotzeko besterik gabe ikus daitekeen. Bestalde, lehenik eta behin abisatu behar dizuet Burt Reynolds eta Goldie Hawn aktore arrakastatsu bezain histerikoak direla protagonistak, beraz haien presentzia jasatea kosta egiten bazaizue, film hau ez ikusteko gomendatzen dizuet. Bikote egiten du Richard eta Paula gidoigileena, eta filmean ezagutuko ditugu; haien arteko harreman profesional eta pertsonala abiapuntutzat hartuz, bestalde, lagun onenak baino askoz ere gehiago badirela bi pertsonaioi erakusten digu Jewisonen, arina baina aldi berean nahikoa arrunta den abentura honetan. ♦

■ LA PRIMAVERA ROMANA DE LA SEÑORA STONE.

Tennessee Williamsen istorio baten nahiko egokitza- pen interesgarria, eta batez ere emakumezko aktore nagusiaren partaidetza zuzenari esker da aipagarria. Vivian Leigh izarra da bera, eta drama honetan betetzen duen rola, errealtatean izan zen bezalaxe, aktorearena da, hain zuzen. Bere azken interpretazio lanarekin ez du arrakastarik lortu emakumeak -filmeko pertsonaiaz ari naiz-, eta ondorioz Erromarantz abiatuko da, lasai ibili eta lanaz nolabait ahazteko. Bestetik, Warren Beattyk du rol nagusia Leigh ande- rearen alboan. Erritmoa makal dabil, eta zenbaitek aspergarri samar aurkituko du ziurren Quinterok kameraren atzean zuzen- dari gisa eginiko lan bakar hau. ♦

■ DIAS DE RADIO.

Canal Pluseko seinalea

10:45-ETB2	ZONA TORRIDA 1940, William Keighley, 88 m.	XX
11:00-La2	NIEBLA 1961, James B. Clark, 91 m.	XX
16:00-ETB2	AMIGOS MUY INTIMOS 1983, Norman Jewison, 104 m.	XX
16:30-T5	DANIELLE STEEL: TODO UN SUSPIRO 1992, Michael Miller, 89 m.	XX
16:40-A3	UN HIJO NO DESEADO 1993, Jorge Montesi, 99 m.	XX
22:01-C+(e)	PODEROSA AFRODITA 1995, Woody Allen, 90 m.	XX
23:56-C+(e)	DIAS DE RADIO 1987, Woody Allen, 87 m.	XX
01:15-ETB2	LA PRIMAVERA DE LA SEÑORA STONE 1961, José Quintero, 99 m.	XX
01:30-La2	LA BODA DE QUINITA FLORES 1943, Gonzalo Delgrás, 66 m.	XX
02:05-A3	ESCANALO EN LA FAMILIA 1967, Julio Porter, 88 m.	XX
04:40-A3	UN TRAJE NEGRO PARA UN ASESINO 1980, José Giovanni, 103 m.	XX

dekodetu dezakezenok zorionez zabiltzate gaur, izan ere, Woody Allenen bi lan eder eskainiko baititu kate honek gauean. *Poderosa Afrodita* bitxiaren ondoren, Allenek gaztetxoa zeneko oroitzapenetan oinarriturik sortu zuen istorio zoragarria ikus dezakezue, aspaldiko partez. Brooklyngo sendi judu zen mutila, eta egun maisu zinematografiko handienetako bata bilakatu da. 40ko hamarkadan mutiko koskor zela, nera-bezaroan sartzen hasten denean nola ikusten zuen bizitza, zaletasunak, ardurak, kezak eta bizio txikiak biltzen ditu film nostalgiko eta miresgarri honetan. Bikain giroturiko irudietan asko dira aurpegi ezagunak, eskertzeoak haien antzezpeneak, eta oro har irribarre amaieraraino ezpainetatu gordetza lortzen duen abentura edo kronika gozagarria duzue- la abisatuko dizuet, sekula

ikusterik izan ez duzenoi batik bat. Besteak beste, soinu banda paregabea aukeratu zuen Allenek irudi handiok girotzeko. ♦

■ NIEBLA.

Batik bat etxeko txikiei zuzenduta dagoen film hau goizean iragartzeak zer zentzu duen ez dakit, eskolan baitaude gehienak, baina, tira, gaixorik dagoenari bederen zuzenduko dizkiot lerrook. Hiritik urrun, basetxe batean aiton-amonekin bizi diren bi anai-arreba gaztetxo ezagutuko ditugu bertan. Aitonak zaldi basatiak bildu eta zaindu egiten ditu, ondoren saltzeko. Giro horretan, animalia zale handiak bihurtuko dira bi ilobak, eta aitonari laguntzen igaroko dituzte eguneko ordu gehienak. Bestalde, gero eta zailagoa izango zaie haiekin luzaro bizi izan diren zaldiak beste batzuen eskutara pasatu beharra onartzea. Tira, erraz ikusten da. ♦

06:25 Berriketa gutxi.

07:05 Superbat. Marrazki bizi-
dunak eta telesailak.

- Chef Txikia.
- Doraemon, katu kosmi-
koa.
- Speed Racer.
- Widget.
- Martitzeko motosaguak.

09:35 Goenkale. Telesaila: 'Ai,
nire Juanikotea'.

10:20 Kili-Kolo.

10:50 Eurokontsumitzaile-
ak. Kontsumitzaileen elkarte-
ak.

10:55 Ikusgela. 'Itsasoa (Gizar-
tea)'.

11:45 Txapelboom. Errepika-
pena.

12:45 Iparraldearen orena.

12:55 Bertatik Bertara. Erre-
pikapena.

13:30 Gaur egun. Albistegia.

14:25 Kili-Kolo.

14:55 Goenkale. Errepikape-
na.

15:35 Benta Berri. Telesaila.

15:55 Basabizitza ikusgai.
Dokumentala: Jainkoaren
mendiaren erreinua.

16:25 Gizon traketsak. Tele-
saila: 'Emaztegaia nola utzi'.

16:50 Ikusgela. Errepikapena.

17:50 Iparraldearen orena.

17:55 Superbat. Marrazki bizi-
dunak eta telesailak.

- Pottokiak.
- Etxeko txakurra.

19:10 Euskaraokea.

19:30 Futbola: Frantzia 98.
'Rusia-Italia'.

20:15 Gaur egun. Albistegia.

21:25 Bertatik Bertara.

21:55 Goenkale. Telesaila:
'Haurminetan kale gorrian'.

22:35 Kirolez Kirol bereziak.
Futbola: 'Errege Kopa'.

00:05 Euskal sortzaileak.

00:35 Euskal Herriak. 'Dias-
porako bizimodua'.

01:00 Mendeari begira. Do-
kumentala.

02:00 European euskaldun.
'Eszena'.

02:30 Bertatik Bertara. Erre-
pikapena.

03:05 Kili-Kolo.

03:35 National Geographic.
Dokumentala: 'Uraren indarra'.

04:30 Goenkale. Telesaila:
host atal.

ETB 2

TVE 1

06.00 - 14.00

08:33: Aurkezpena.
08:35: Sendas natura-
les.
09:35: El nuevo rompe-
cabezotas.
10:10: Forum.
10:40: Euroconsumido-
res.
10:45: Zinea.
12:15: A mediodía.
12:45: Radio Noticias.
13:10: La cocina de Pe-
dro Subijana.
13:30: ETB Kirolak.

06:00: Euronews.
07:30: Telediario mati-
nal. Albistegia.
09:10: Los desayunos
de TVE. Cristóbal Mon-
toro Espainiako Ekono-
mia idazkaria izango da
gaurko gonbidatua.
10:00: Alondra.
11:35: Saber Vivir.
12:30: Así son las co-
sas.
13:25: La botica de la
abuela.
13:55: Noticias.

14.00 - 19.00

14:00: Lo que faltaba.
14:30: Teleberri. Albis-
tegia.
15:30: Lo que faltaba.
16:00: Zinea.
Amigos muy íntimos. Zu-
zendaria: Norman Jewi-
son. Aktoreak: Burt Rey-
nolds, Goldie Hawn eta
Jessica Tandy. EEBB.
1983.
17:55: La vida y mila-
gros.
18:40: Dulce justicia.
Telesaila. Regreso a ca-
sa.

14:00: Informativo terri-
torial. Albistegia.
14:30: Corazón de oto-
ño.
15:00: Telediario 1. Al-
bistegia.
15:49: El tiempo. Egu-
raldiari buruzko albiste-
gia.
15:55: Calle nueva. Te-
lesaila.
16:30: Te sigo amando.
Telesaila berria.
18:00: Digan lo que di-
gan. ¿Ha pegado alguna
vez a su hijo?

19.00 - 00.00

19:35: Cazador de for-
tunas. Telesaila. A la ca-
za del Frostfire.
20:25: El nuevo Rompe-
cabezotas.
20:58: Teleberri.
22:00: Que pasa pues.
Umorezko saioa. Que pa-
sa pues.
22:35: Taxi 10.

19:00: Noticias. Albiste-
ak.
19:05: El flechazo.
20:00: Gente.
21:00: Telediario 2. Al-
bistegia.
21:45: El tiempo. Egu-
raldiaren iragarpena.
22:00: Don Juan. Tele-
saila.
23:50: Dossier. ¿Ritos
satánicos? / El violador
del ascensor / Brutal pal-
la / Soy inocente / Dos
madres / Estafa millona-
ria.

00.00 - 06.00

00:25: Más allá del lími-
te. Telesaila. El refugio.
01:15: Zinea.
La primavera de la seño-
ra Stone. Zuzendaria: Jo-
sé Quintero. Aktoreak:
Vivian Leigh, Warren
Beatty eta Lotte Lenya.
1961.
03:00: Lo que faltaba.
Errepikapena.
03:55: Forum. Errepika-
pena.
04:25: Amaiera.

01:05: Telediario 3. Al-
bistegia.
01:50: Renegado. Tele-
saila. Compañeros.
02:35: Cuentos y leyen-
das. Telesaila. El regre-
so.
03:30: Telediario 4. Al-
bistegia.

CANAL + (e)

07:30: ABC world news. 07:52: Avan-
ce redacción. 08:02: Programa más
o menos multiplicado o dividido.
09:00: Entrenador. Telesaila. 09:30:

Zinema: Casino. 12:22: Grandes romances del siglo. 12:49:
Piezas. 13:00: Programa más o menos multiplicado o dividi-
do. 13:30: Los 40 principales. 14:15: Redacción. 14:30: Más
deporte. 15:30: Zinema: Una historia del Bronx. 17:27: Zine-
ma: Matias, juez de línea. 18:57: Documental naturaleza:
Jijos del oceano: Ballenas grises. 19:23: Dokumentala: Ca-
tástrofe: Submarino en llamas. 20:00: Los lios de Caroline.
20:30: Lo + plus. 21:30: Redacción. 21:53: Contrarreloj. 22:00:
La noche de Woody Allen. Zinema: Poderosa afrodita, Sías
de radio. 01:22: Pieza extra. 02:23: Zinema: Cotton Club.
04:27: Zinema: África.

CANAL + (f)

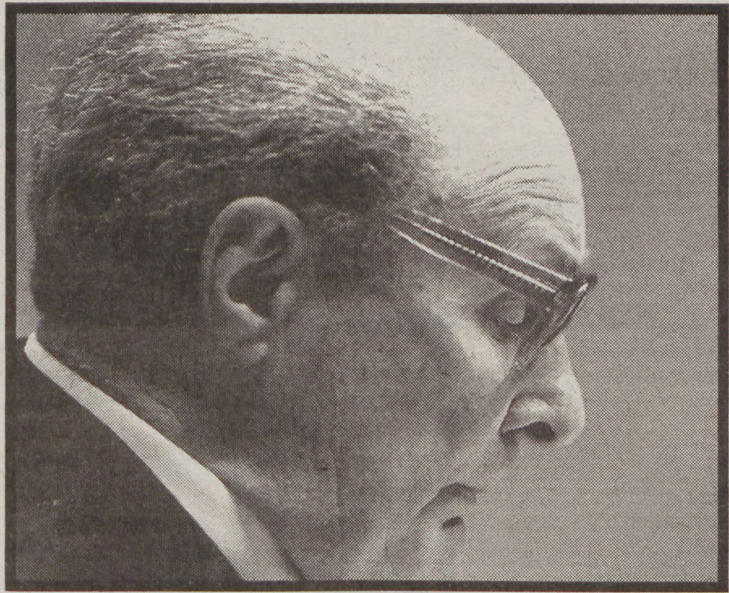
07:00: ABC News. 07:20: Le journal
de l'emploi. 07:25: Cyberflash.
07:35: Les jules... chienne de vie.
08:00: Ça cartoon. 08:25: Les Simp-

son. 08:45: Surprises. 09:00: Zinema: Un million d'années
avant J.C. 10:35: Flash info. 10:40: Surprises. 10:45: Le jour-
nal du cinéma. 10:50: Zinema: Casper. 12:30: Tout va bien.
13:30: Le journal de l'emploi. 13:35: C+Cléo. 15:25: Dokumentala:
Le Retour des manchots de Magellan. 15:50: Futbola. Euro-
pako Txapelketa: Frantzia-Norvegia. 18:00: Surprises.
18:20: Cyberflash. 18:30: Nulle part ailleurs. 20:30: Le journal
du cinéma. 21:00: Zinema: Le président et miss Wade.
22:50: Flash info. 22:55: Zinema: Le huitième jour. 00:50: Tele-
filmea: Un homme digne de confiance. 02:20: Dokumentala:
Donka, radioscopie d'un hôpital africain.

telebista - irratia

L A 2	T F 1	FRANCE 2	FRANCE 3	A 3	T 5	M 6	LA CINQ
06:00: La aventura humana. 07:00: That's English. 07:30: Con mucha marcha. 09:30: Empleate a fondo. 10:00: Tv educativa 11:00: La película de la mañana. Niebla. Zuzendaria: James B. Clark. Aktoreak: David Ladd, Arthur O'Connell eta Pan Smith. EEBB. 1961. 12:35: Barrio Sésamo.	05:50: Mésaventures. 06:15: Les compagnons de l'aventure. 06:40: Météo. 06:45: TF1 info. 06:55: TF1 Jeunesse. 08:15: TF1 Jeunesse. 11:40: Une famille en or. 12:15: Le juste prix. 12:50: A vrai dire. 13:00: Le journal. Albistegia. 13:50: Les feux de l'amour. Foiletoia.	05:25: La chance aux chansons. 06:30: Télématin. 08:35: Amouressement vôtre. 09:30: La planète de donkey kong.. 10:55: Flash info. 11:05: Motus. 11:40: Les z'amours. 12:20: Pyramide. 12:55: Météo. 13:00: Journal. 13:45: Météo. 13:55: Derrick.	06:00: Euronews. 06:30: Magazine olympique. 06:55: Tous sur orbite! 07:00: Le réveil des balous. 07:45: Les minikeums. 11:35: A table! 12:00: Le 12-13. 13:00: Tenisa.	06:15: Gardenia. 07:00: Noticias. 07:30: Club Megatrix. 09:30: El primer café. Antonio Gutierrez CCOO sindikatuko idazkari nagusia izango da gaurko gonbidatua. 10:30: El kanguro de A3Z. Telesaila. 10:55: Bill Cosby. 11:25: Matlock. 12:25: Cheers. Telesaila. 12:55: Equipo A. 13:55: Cosas de hermanas. Telesaila.	05:45: Avance de programación. 06:00: Entre hoy y mañana. 06:30: Las noticias titulares. 07:35: Jin Jin y sus amigos. 08:00: Amigos del bosque. 08:45: Liberad a Willy. 09:10: Robin Hood. 09:30: Con ocho basta. 10:30: Autopista hacia el cielo. 11:30: Día a Día.	06:25: Boulevard des clips. 08:00: M6 Express. 09:05: M6 boutique. 11:00: Alias le Baron. 11:50: M6 express. 12:00: Cosby Show. 12:35: Ma sorcière bien-aimée. 13:05: M6 Kid.	05:45: Les amphis de la Cinquième. 06:45: Jeunesse. 09:30: Les yeux de la découverte. 10:00: Cinq sur cinq. 10:10: Tous sur orbite! 10:30: Allô la terre. 11:00: L'étoffe des ados. 11:25: Le monde des animaux. 11:55: Mag 5. 12:25: Va savoir. 13:00: Une heure pour l'emploi.
15:15: Saber y ganar. 15:45: Grandes documentales. Dokumentala. El tigre: el señor del mundo salvaje. 16:55: Eskubaloia. Europako Txapelketarako Sailkatze Fasea. Eslovaquia-Espainia. 18:30: Para nosotros.	14:40: TF1 Jeunesse. Haur eta gaztetxoentzat saio sorta erakargarria. La Grande Chasse de Nanook, Les petites sorcières eta La Légende de Zorro eskainiko dituzte besteak beste. 17:10: Savannah. Telesaila. Sexe, gateaux et vidéo. 18:00: Paradis d'enfer. Telesaila. Un prince au paradis. 18:30: Mokshû patamû.	15:00: Dans la chaleur de la nuit. Telesaila. Un mauvais fils. 15:50: La chance aux chansons. 17:00: Des chiffres et des lettres. Lehiaketa. 17:35: Qui est qui? 18:15: Friends. Telesaila. Celui qui retrouve son singe. 18:45: C'est l'heure.	14:50: Keno. 14:55: Assemblée Nationale. 16:05: Saga-cités. 16:40: Les minikeums. 17:45: C'est pas sorcier. 18:20: Questions pour un champion. 18:50: Un livre, un jour. 18:55: Le 19-20.	14:25: Los problemas crecen. Telesaila. 15:00: Noticias. 15:40: Extra Rosa. 16:40: Zinea. Un hijo no deseado. Zuzendaria: Jorge Montesi. Aktoreak: Michele Greene, Conor O'Farrell eta Stephen Macht. EEBB. 1993. 18:45: Los Simpson. Telesaila.	14:00: La cocina de Karlos Argiñano. Sukaldiritza saioa. 14:30: Las noticias. Albistegia. 15:10: Al salir de clase. Telesaila. 15:40: ¡Que me Dices!. Silvia Ruiz-ek eta Chapisek aurkeztzen duten saioa. 16:30: Tarde de cine. Danielle Steel: todo un suspiro. Zuzendaria: Michael Miller. Aktoreak: John Ritter, Polly Draper eta Kevin Kilner. EEBB. 1992. 18:15: Ana.	16:35: Des clips eta des bulles. 16:55: Fan de. 17:30: Fan quiz. 18:05: Sliders, les mondes parallèles. Telesaila. Un monde de justice médiatique.	14:00: Plans de vol. 14:30: Business humanum est. 15:30: Holly Hunter a la découverte des guépards sauvages. 16:30: L'étoiles des ados. 17:00: Cellulo. 17:30: Au coeur d'Oka-vango. 17:50: Météo. 18:00: Chercheurs d'aventure. 18:30: Le monde des animaux.
19:00: Toda una americana. Telesaila. 19:30: El imperdible. 20:00: Informativo territorial. Albistek. 20:30: Fútbola. Europako Txapelketarako Sailkatze Fasea (Sub 18). Espainia-Italia. 22:20: La2 Noticias. Albistek. 22:30: La noche abierta. Gonbidatuak: Lucio errestauratzailea, Andrés Pajares aktorea eta Rosa Aguilar IU alderdiko diputatua.	19:05: Walker Texas ranger. 19:55: Météo. 20:00: Le journal. Albistek. 20:30: Météo. 20:35: Plein les yeux. Magazina. 23:00: Columbo. Telesaila. Attente.	19:20: C'est toujours l'heure. 19:55: Tirage du loto. 20:00: Le journal. Albistek. 20:35: A cheval. 20:45: Tirage du loto. 20:55: Téléfilméa. Sans cérémonie. Zuzendaria: Michel Lang. Aktoreak: Charles Aznavour, Annie Cordy, Christiane Minazzoli. Frantzia. 22:45: La vie a l'endroit. Ces villes qui ont peur de leurs enfants.	20:05: Fa si la chanter. 20:35: Tout le sport. 20:40: Consomag. 20:50: La Marche du siècle. Magazina. Virus, bactéries, microbes: périls sur l'humanité.. 22:45: Soir 3. 23:15: Un siècle d'écrivains. Georges Simenon.	19:15: En antena. 20:25: Impacto TV. 21:00: Noticias. 21:30: En plena forma. 22:55: La sonrisa del pelicano. Pepe Navarro kazetariak aurkeztzen duen saioa.	20:00: El Super. Historias de todos los días. Telesaila. 20:30: Las noticias. Albistek. 21:25: El tiempo. Eguraldiaren iragarpena. 21:30: Telecupón. 21:35: Querido Maestro. Telesaila. Como humo se va. 23:00: Crónicas marcianas. Xavier Sardá kazetariak aurkeztzen duen saioa.	19:00: FX, effets spéciaux. Telesaila. French Kiss. 19:54: 6 minutes. Albistek. 20:00: Notre belle famille. 20:35: Éléments terre. 20:45: Graines de star. 23:10: Téléfilméa. L'ombre du passé. Zuzendaria: Bill Condon. Aktoreak: Gregory Hynes, Annette O'Toole, Greg Henry. Estatu Batuek.	A R T E 19:00: The monkeys. 19:25: Le guide vert. 19:30: 7 1/2. 20:00: Animaux en péril. 20:30: 8 1/2 Journal. 20:45: Lointaine Sibérie. Dokumentala. 21:45: L'empire des rêves. Le Bolchoï entre mythe et réalité. 22:45: Irek mukhamedoy. 23:45: Un doux rebelle: Julien Green.
00:30: Negro sobre blanco. Cuando el futuro nos alcance. 01:30: Cine club. Zinema espainiarraren aitzindariak eskainitako zikloa. La boda de Quinita Flores. Zuzendaria: Gonzalo Delgrás. Aktoreak: Luchy Soto, Rafael Durán, Luis Peña, Flora Soler, Carmen Ortega eta Antonio Riquelme. Espainia. 1943.	00:20: Minuit sport. 00:50: TF1 nuit. 01:05: Histoires naturelles. 01:55: Le vignoble des maudits. 02:55: Histoires naturelles. 04:50: Musique. 05:00: Histoires naturelles.	00:00: Le Journal. 00:15: Tenisa. 01:35: C'est toujours l'heure. 02:05: Émissions religieuses. 03:00: 15 ans l'aventure. 03:55: 24 heures d'info. 04:05: Météo. 04:10: Marraski bizidunak. 04:45: Outremers.	00:15: Cinéma étoiles. 00:40: Vivre avec... 01:00: New York district. 01:45: Tous sur orbite! 01:50: Musique graffiti. 02:25: Amaiera.	01:00: Noticias. 01:30: Benetton Formula 1. 02:05: Zinea. Escándalo en la familia. Zuzendaria: Julio Porter. Aktoreak: Pili eta Mili, Marshall eta Angel Garsa. Espainia-Argentina. 1967. 03:35: Televenta. 04:40: Zinea. Un traje negro para un asesino. Zuzendaria: José Giovanni. Aktoreak: Annie Girardot eta Claude Brasseur. Frantzia. 1980.	01:45: Entre hoy y mañana. 02:15: Policías de Nueva York. Telesaila. Esteroide roy. 03:15: Rebelde. Telenobela. 04:45: Cazador. 05:15: El sheriff chiflado. Telesaila.	00:45: Secrets de femmes. 01:20: Boulevard des clips. 02:20: Fréquentstar. 03:10: Plus vite que la musique. 03:35: Fan de. 03:55: Les Tribus du Lobi. 04:40: Coulisses. 05:00: Culture pub. 05:45: Les piégeurs.	00:40: Le rhadion. 01:15: Filmea. L'argent. Zuzendaria: Robert Bresson. Aktoreak: Christian Patey. Frantzia. 02:40: Amaiera.

Juan San Martín 'Komatxo artean'

Jon Mikel Aranok eta Karolina Sainz Bikuñakoak astero Herri Irratian aurkeztzen duten Komatxo artean saioan, gaur ere literaturaren mundua izango dute hizpide. Solasean, euskaltzale, literaturzale eta idazle nekaezin bat izango dute: Juan San Martín. Hark literaturaren eta kulturaren munduan zein ibilbide izan duen izango dute mintzagai.

irratia

Arrate Irratia: FM 87.7 • Bizkaia Irratia: FM 102.6 • Bilbo Hiria: 96.0. • Euskadi Irratia: OM 1.161
• Egin Irratia: FM 103.0 / 102.0 • Euskalerria Irratia: FM 91.4 • Herri Irratia: FM 99.8 / OM 1224
• Gure Irratia: FM 106.6 • Irulegiko Irratia: FM 91.08 • Segura Irratia: FM 89.2 • Xiberoko Botza: FM 88.8
• Xorroxin Irratia: FM 107.5.

Euskadi Irratia. Teknologiaren munduaz hitz egingo dute gaur *Goizean Behin* magazinean, Amaia Bernaras elkarrizketatuko baitute, Miramongo Parke Teknologikoaz mintza dadin. 10:20 aldera, berriz, modaz ariko dira hizketan. Izan ere, moda diseinatzaile bat izango dute alboan: Lupe Agirre. Denboraldi bat Milanen igaro ondoren, Galizian ari da orain lanean. Saioko azken orduan, berriz, 11:00etatik aurrera Zuriñe Mendizabal aurrez aurre dutela, harekin mintzatuko dira maitasunaz, lanaz eta osasunaz. 12:00etatik aurrera, berriz, Euskadi Irratiko programazioaren gidaria Mertxe Ezeiza izango da, eguerdiko aurkeztzen duen *Hirutan hiru* lehiaketarekin ederki asko gozatuko baitira hainbat entzule.

Euskalerria Irratia. Gaur 10:00etan hasita, *Zokobetailu* saioan, besteak beste, Nafarroako ardi bidei buruz hitz egingo dute. Musikaren

munduari ere eskainiko diote tarte bat, Oskorri taldeko kideei egindako elkarrizketa baten bidez. Bazkalondoan, berriz, orotariko kontuak entzun ahal izango dira. Batetik, 16:00etan, heriotzari eskainitako erreportaia emango dute, datorren larunbatean Santu Guztien eguna dela eta. 16:30etan, berriz, *Juan Migelen egunkaria* hasiko da, eta bertan Tanzanian eta Kenyan barna egindako bidaia bati buruz hitz egingo dute.

Irulegiko Irratia. Goizeko 09:30etan hasiko da *Din, dan, don* saioa, eta, ohikoa denez, protagonista nagusiak haur eta gaztetxoak izango dira. Bazkalondoan, berriz, kantuen bidez egindako eskaintzak izango dira programazioaren ardatza, Xiberoko Botza irratiarekin batera eskainitako tartean. Hala, 17:00ak bitartean nahi adina musika entzun osten, *Trik eta Truk* saioa hasiko da.

ZAKILIXUT

ganbaratik

Enekoitz Esnaola

Adierazpenak

Lehen dardoa Ardanzak, lehengo ostiralean: «Lotsa ematen dit Herri Batasunako burk' leen estrategiak. Cid Campeador bailiren azaltzen zitzaizkigun lehen, Estatuari eta auzitegiei aurre eginez, baina epaiketarik libratzeko aitzakia guztiak desagertu direnean, hasi dira esaten beste izan dela, *muerto-a* hildakori botatzen diote. Jarrera koldarra dutela iruditzen zaib».

Bigarren dardoa Juan Mari Atutxak, lehengo igandean: «Era asko daude (*iraultza zerga*) ordaintzeko. Mundu horretan elementu bakoitzak bere lana betetzen du, eta ezin gutxiago izan haien egunkaria (*Egin*). Zerga hori ordaintzen ari da egunkari horretan publizitatea sartzen duena».

Andoni Egañak arrazoia: «Iritziak ipurdiak bezalakoak dira. Guztiak dira ipurdiak, baina alde ederra dago batetik bestera». Ordea, zenbaitetan kontua ez da iritzi (serio) bat, ipurdi bat bezala, gustukoa den edo ez; izan ere, gizarte hau plurala da eta normala da iritzi desberdinak izatea. Kontua (edo arazoa) da zenbait iritzi nola sortzen den eta nola ematen den jendaurrean, axolagabekeria baitago hor: go-goetarik gabe, sarri bote lasterren egiten dira adierazpenak, edozein tokitan, edozein unetan eta edozein gaiez, esaten dena demagogikoa den, lerdokeria den edota gustu txarrekoa den kontuan hartzeke. Aurreko adierazpenak dira horren adibide.

Guztia politika den gure herri honetan, politikoei izan behar ko lukete kontu handiena adierazpenak egiterakoan. Baina gehienek ez dute kuidadorik, eta are gehiago: min ematera joaten dira. Eta gero asalatu egiten dira batzuetan zenbait herritarrek, tamalez, (bere) egiazen gezia ez-tiz busti beharrean gasolinaz bustitzen duelako. ■

Mila piezako puzzlea

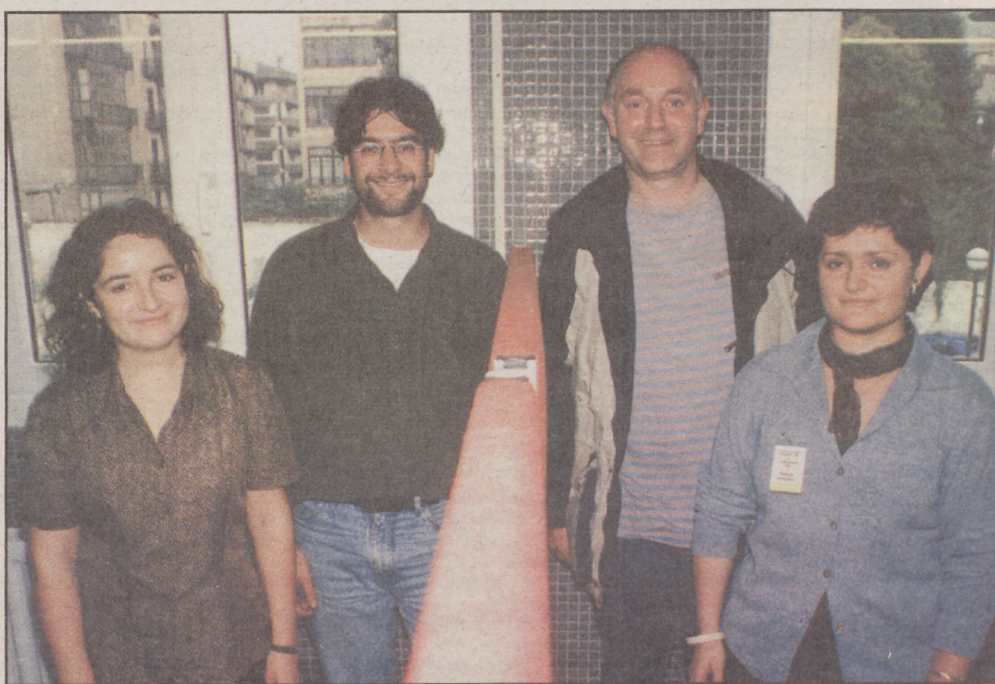
Mila korista mugitzen ditu Tolosako lehiaketak, ehun boluntarioen laguntzarekin

EGUN BEREZIA izan zen atzoko Tolosako Ekinbide Etxean (TEE), Abesbatza Lehiaketaren antolaketa gunean, lehenengo saioak arratsaldean izan zirelako Leidorren. Eta goizerako jada abesbatza guztiak, 26ak, iritsiak zirelako Tolosara. Iristen azkena, Alemaniako Osnabrücker Jugendchor. Eguerdian gerturatu ziren TEEra, egunez egun bete beharko duten planintza jasotzera. Raquel Etxabek eman zien taulan ondo zehaztua daukate, besteak beste, egunero non gosaldu, bazkaldu eta afalduko duten, entseguak non egingo dituzten, kontzertuak zein herritan eta Leidorreko saioak zein egunetan.

Koruen eta gonbidatuen etorrerak eman die antolatzaileei azken egunotan lanik gehien. Eta Miguel Arretxe idazkari nagusiak berak ere ez dakiela nola, nahastu egin dira hainbatetan. «Astelehenean, adibidez, deskuidua eduki genuen. Hak-Won Yo-on epaimahaikidea Bilbora 16:30etan azalduko zela genuen idatzia, eta taxista eta gidaria bidali genituen, baina 22:30etan iritsi zen, Miarriztera». Ipar Koreako aditua ez da Tolosako lehiaketak mugitu duen bakarria, milatik gora korista eta gonbidatu badira eta. «Eta milatik gora arazo sortzen dira egunero».

Aurreko larunbatean, Euskadiko Orkestra Sinfonikoak Miramonen duen egoitzan kontzertua eman zuen Kubako Entrevoices koruak, behar baino ordu erdi beranduago hasita, haien lasaitasuna dela kausa. «Igandean Iparraldean izan ziren. Piano elektriko bat eramaten dute entseatzeko, eta han ahaztu zitzaizkien. Hura ekartzeaz TEE arduratu da». Bai eta bestelako txikikieriez ere; Izhevsk taldeko errusiarretako bat gaixorik jarri zen eta TEEkoek eraman zuten ambulatiora. Israeldarren kasuan, aurrez bazekiten txerrikirik ez dutela jaten eta ohartarazi egin behar izan dituzte bai jatetxeetako bai Ferialean bazkariak emango dituzten UBiko ikasleak.

Baina, zalantzarik gabe, mongoliarren arazoa izan da korapilatsuena. «Aurreko ostiralean deitu ziguten beren izena aldatu nahi dutela esateko. Antza, Txina-

Osnabrücker Jugendchorko zuzendari Johannes Rahe, Alemaniatik ekarri duten itzultzailea, eta Oriztiako Deborah Herrero eta Oihana Izuzkitza gidariak atzo Tolosako Ekinbide Etxean.

JAGOBA MANTEROLA

ko enpresa batek babesten ditu diruz eta enpresaren izena jartzea nahi dute». Egitaraua inprimatuta dago ordea, eta horretan atzera egiterik ez dutenez, komunikabideetan izen berria zabalitzen ahaleginduko dira Andoni Alonso eta prentsa batzordeko gainontzekoak.

Emeterio Arrese kaleko bulegoa

Hamabost bat lagun -batzordeetako buruak- ziren atzo arratsaldean Emeterio Arrese kaleko bulegoan. «Gu bolondresak gara eta badakigu gure indarrak noraino ailegatzin diren. Horregatik planifikatzen dugu dena denborarekin».

Batzordeka antolatuta dauden ehundik gora bolondresen esku dago lehiaketa. Prentsa batzordean, kazetaritza ikasleak edo kazetariak daude; koru batzordean kantariak edo kantari izanak; bazkari ofizialetako batzordea arduratzen da epaimahaiko eta gonbidatu herriko elkartetara afaltzera eramateaz; turismo ikasleak dira gidariak, eguneko 24 orduak abesbatzekin ematen dituztenak... Egindako lanaren truke, antolaketan parte izatearen ohorea jasotzen dute, ez besterik: «Giroa gustatzen zaigu, koruak gustatzen zaizkigu, eta lehiaketak Tolosarentzat zer esan nahi duen

badakigu», arrazoitu digu Iurre Peñagari- rikanok, gidarien batzordeko buruak.

Tolosan diren abesbatzak profesionalak dira, beste lehiaketetan parte hartu dute, eta badakite zertan dabilzan. Horien kalitate eta profesionaltasuna Publikoaren Sariak neurtuko du, datorren igandean. Baina lehiaketa hasi besterik egin ez bada ere, antolaketan hamarrek-koa irabazia dute TEEko bolondresak.

Alazne Iturriotz

TOLOSA

Lema
2000
Publizitatea

ARABA	☎ (945) 27 74 77
BIZKAIA	☎ (94) 410 35 35
GIPUZKOA	☎ (943) 55 55 62
NAFARROA	☎ (948) 17 33 96